Latife Tekin

BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI

ADAM

Latife Tekin

•

Berci Kristin Çöp Masalları

ADAM YAYINLARI
©
Anadolu Yayıncılık A.Ş.

Birinci Basım: Ekim 1984
İkinci Basım: Kasım 1984
Üçüncü Basım: Mart 1985
Dördüncü Basım: Ağustos 1985
Beşinci Basım: Eylül 1986

Kapak Düzeni: Erkal Yavi

184.01.023.378.220.5

YAZIŞMA ADRESİ: ADAM YAYINLARI, BÜYÜKDERE CADDESİ, ÜÇYOL MEVKİİ, NO: 57 MASLAK-İSTANBUL
TEL: 176 23 30 (8 hat) TELG: ADAMYAY TELEKS: 26534 rede tr

Latife Tekin

•

Berci Kristin Çöp Masalları

Roman

ADAM

Ertuğrul'un
Sonsuz Sevgisine

Bir kış gecesinde, gündüzleri kocaman tenekelerin şehrin çöpünü getirip boşalttıkları bir tepenin üstüne, çöp yığınlarından az uzağa, fener ışığında, sekiz kondu kuruldu. Sabah konduların üstüne yılın ilk karı düştü. Borca alınmış ziftli kâğıtlardan, inşaat tahtalarından, at arabalarıyla harmanlardan taşınan briketlerden kurulan bu sekiz konduyu, ilkin çöp ayıklamaya gelen insanlar gördü. Sepetlerini, torbalarını sırtlarından indirmeden, topluca, konduların yanına koştular. Kondularının başında bekçilik eden kurucularla lafa tutuştular. Sert, zorlu bir rüzgâr sesleri orta yerinden bölüp durdu. Bir ara konduları alıp gidecek oldu. Çöp ayıklayıcılar, konduların eğri duvarlarının, iğreti çatılarının rüzgâra dayanamayacağını söylediler. Kurucular da çatılara ip bağlayıp tutmaya, duvarlara destek çakmaya karar verdiler.

Çöp taşıyan kamyonlar bir kez gelip gittikten sonra çöp yolunun ağzındaki simitçiler tepeye sekiz kondu yapıldığını öğrendiler. Haber onların ağzından çevredeki kahvelere, tamirhanelere, atölyelere yayıldı.

Öğlen olmadan tepeye kar gibi insan yağmaya başladı. Odacılar, tablacılar, simitçiler ellerine birer kazma alıp geldiler. Köylerinden gelip akrabalarının yanına yerleşen, kondu kurmak için şehrin arka tepelerinde gezinenler onların arkasından seğirtti-

ler. Kadın erkek, çağ çocuk dört bir yana dağıldı. Önce ayaklarıyla, kollarıyla, bir diz çöküp bir dinelerek ölçü aldılar. Sonra kazmayla toprağı çiziktirip tek gözlü, eğri büğrü planlar yaptılar. Akşama çöp yolu, tuğla briket, zift'li kâğıt yolu oldu. O gece fener ışığında, kar altında karın üstüne yüz kondu daha kuruldu.

Sabah naylon leğenden çatıları, eski kilimlerden kapıları, muşambadan camları, ıslak briketlerden duvarlarıyla çöp yığınlarının çevresinde, ampul ve ilaç fabrikalarının alt yanında, tabak fabrikasının karşısında, ilaç artıklarının ve çamurun kucağına bir mahalle doğdu.

O gün evlerin içini döşeyecek eşyalar, mahallenin öteki çocukları ve kadınları da sırtlarında torbalar, kucaklarında bebeklerle gelip evlerin içine girdiler. Yatak denkleri açıldı. Evlerin toprak tabanlarına kilimler yayıldı. Islak duvarlara süpürge çöpünden mavi boncuklu uğurlar, sararmış resimler asıldı. Çatılara beşikler bağlandı. Her kondunun yan duvarından bir soba borusu çıkartıldı.

Fabrikalarda çalışan işçiler at arabalarıyla gelen eşyaları, ordan oraya koşturan insanları pencerelere birikip gülerek seyrettiler. Laf atmalar, ıslık çalmalar, kavgaya tutuşmalar gün boyu sürüp gitti. Akşam konduların üstüne bir yorgunluk çöktü. Islak duvarların, rüzgâr vurdukça çatırdayan çatıların altında insanların içi geçti. Fabrikaların akşam vardiyaları dağılmadan mahalle getirenler uyudu.

Fabrikaların makineleri durdu. Işıkları söndü. Tepe kopkoyu bir karanlığa gömüldü. Rüzgâr gece yarısından sonra konduların çatılarına yanaştı. Çatıları söküp kanatlandı. Çatılara bağlı beşiklerde uyuyan bebekler de çatılarla birlikte uçup gitti.

İnsanlar derin uykularından sıcak yüzlerine yağan, kirpiklerine konan karla uyandılar. İlkin gökyüzünün kar olup konduların içine döküldüğü güzel bir rüya gördüklerini sandılar. Sonra bağıra çağıra karanlığı yırttılar. Kadın erkek, çağ çocuk herkes içlikleriyle dışarı döküldü. Fenerler yakıldı. Topluca çatı ve bebek aramaya çıkıldı. Kadınlar bebeklerini daha da uzağa sürüklemesin diye rüzgârın yolunu bağladılar. Bir ağıtla mendillerinin, yazmalarının

ucuna düğüm attılar.

Çatılardan biri ampul fabrikasının bahçesinde bulundu. İki dut ağacının arasında yere çakılıp durmuştu. Çatıya bağlı beşikteki bebeğin ağlamaktan sesi boğulmuş, korkudan gözleri iri iri olmuştu. Öteki çatılarsa tabak fabrikasının altındaki düzlükte yan yana sıralıydı. Bebekler beşiklerden çıkmış, karın üstünde sürüne sürüne dolaşıyor, tabak fabrikasından atılmış kırık tabaklarla oynuyorlardı. İncecik ağlama sesleri rüzgâr vurdukça tıngırdayan tabakların seslerine karışıyordu.

Kadınlar buz kesmiş bebeklerini bir sevinçle kucaklarına aldılar. Tabak fabrikasının az ilerisindeki kömür deposuna sığındılar. Erkekler birer ikişer çatılarını çeke çeke getirip duvarların üstüne kondurdular. Bir daha uçup gitmemeleri için de kalın iplerle bağlayıp uzunlamasına kırık tahtalar çaktılar. İpleri sedirlerin bacaklarına doladılar. Rüzgârın sert estiği günlerde bir yandan bu iplere, bir yandan tahtalara tutunup asıldılar.

Onlar uçmasın diye çatılarını tutarken şehirdeki tüm kuşlar toplanıp naylon tahta evler mahallesine geldiler. Konduların üstünde eğri eğri uçarak, kuş olmaya, kanat takmaya heves eden çatılara güldüler.

Cik cik çatıcık uçsana
Beşikten kanat taksana
Bize bir bebek atsana
Cik cik bebecik cik cik

Kuşlar günlerce konduların üstünde eğri eğri döndüler. Döne ötüşe konduların yerini belli ettiler. Onlar 'Cik cik bebecik' diye gülüp uçarken yıkımcılar mahalleye geldiler.

— Bir araya toplanmayın, bizi simit yapıp kondularımızı yıkacaklar

Kadınlar kucaklarından bebeklerini atıp ellerine keserleri aldılar. Erkekler karınlarını küreklerin saplarına verip konduların

önüne durdular. Kondulardan birinin duvarını tekmeyle yıkan bir yıkımcı, topal bir kadından ilk darbeyi yedi. Kanlar içinde yere serildi. Yuvarlana yuvarlana ta dereye indi. Konducular topluca yıkımcıların üstüne atıldılar. Kuşlar kanat çırpıp bulutlara yukarı uçtu. Yıkımcılar kazmalarını bırakıp dere aşağı kaçtılar.

O gece mahalleye kocaman kamyonlar geldi. Beş kamyon bir cipin arkasından konduların arasına girdi. Farlar yakıldı. Silahlar göğüslere dayandı. İnsanlar farların ışığına çağrıldı.

— Toplanmayın, bizi simit yapıp ortalarına alacaklar

Bir saate yakın süren çatışmadan sonra mahalle halkını farların ışığında simit yapıp ortalarına aldılar. Evlerin duvarlarını eşyaların üstüne yıktılar. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte mahalle halkını kamyonlara tıkış tıkış doldurup götürdüler.

Kamyonlar çekildikten sonra çatılarla eğleşmeye gelen kuşlar bulutların altından topluca aşağı süzüldü. Yıkık konduların üstüne gözlerinden ıpıslak tüyler döküldü. Sonra topluca dönüp gittiler.

Kamyonlara doldurulup götürülen insanlar öğlen sonu yıkık kondularının olduğu tepeye yeniden geldiler. Çöp ayıklayıcıların didik didik attığı, rüzgârın dört bir yana savurduğu kırık dökük eşyalarının başında bir kederle dönendiler. Önce öfkelerini yaş edip gözlerinden akıttılar. Sonra bir hırsla kalkıp işe sarıldılar. Kırık tahtaları bir solukta yan yana çattılar. Yırtık kilimleri birbirine uladılar. Tenekeleri üst üste çaktılar. Çocuklar taşları, kırılmamış briketleri, tuğlaları çarçabuk bir yana yığdılar. O gece, yıkılan kondularının yarı boyunda yeni kondular kurdular. Çatıların üstüne çöp yığınlarından ayıkladıkları naylonları, yırtık pırtık savanları, delik deşik kilimleri serdiler. Kiremit yerine tabak fabrikasının altındaki düzlükten çekip getirdikleri kırık tabakları dizdiler. Gece yarısından sonra yorgun yılgın yeni kondularına girdiler. Rüzgâr vurdukça çın çın öten tabakların sesini dinleye dinleye uykuya geçtiler.

Çatıların üstündeki tabaklar tek tek uçup gitti. Naylonlar, kilimler savrulup yere serildi. Briket aralıklarından konduların içine su doldu. Orta yerde göllendi. Çatı deliklerinden beşiklerin

üstüne bir karış kar yağdı. Bebekler ağlaşana kadar hiç kimse uyanmadı.

Kadınlar neden sonra kalkıp kırık fenerleri yaktılar. Kondu-ların ortasına ark yapıp göllenen suları dışarı akıttılar. Şiltelerin üstündeki karı çırptılar. Kondularının üstüne kilimleri, savanları örttüler.

Kondulardan biri rüzgâra dayanamayıp sabaha karşı çöktü. Çatıyla birlikte ampul fabrikasının bahçesine uçan bebek, taşların, tahtaların altında sıkışıp öldü. Sabah bebeği eski bir şilteye sardılar. Üç erkek şilteye sarılı bebeği yanlarına alıp uzak bir mezarlığa vardılar. Mezarlığın duvarından gizlice içeri atladılar. Bebek, şilteyi usulca toprağa bırakıp kanatlandı. Annesi arkasın-dan saçlarını yoldu. Entarisinin döşünü yırttı. Eteğine taş doldu-rup tepenin burnuna çıktı. Söğe saya rüzgârı taşa tuttu. Kadını çeke çeke burundan aşağı indirdiler. O günden sonra bu buruna 'Kovma Burnu' dediler.

Çocuklar sabahların erken saatlerinde Kovma Burnu'nda toplaşıp yıkımcıların yolunu gözlediler. Bir sabah, ellerinde parıldayan kazmalarla bir sürü adamın kondularına doğru geldiği-ni, burundan aşağı kuş gibi uçup haber verdiler.

Yıkımcıların parıldayan kazmaları daha onların, soluklanma-ları kesilmeden konduların duvarlarına indi. Yıkımcıların üstüne atılan insanların önünü kamyonlar çevirdi. Kondular bir anda yerle bir edildi. Yıkımcılar kazmalarını sırtlarına vurup gittiler. Kamyonlar geri geri işledi. Yıkık evlerin üstüne güneşin donuk ışıkları vurdu. Kamyon gürültüleri silinirken herkes ince titrek bir ağlama duydu.

Sırma, sağlam bir tuğlayı göğsüne bastırmış, yıkık konduların önünde titriyordu. Öteki çocuklar tepenin dört bir yanında teneke ve taş toplarken Sırma'nın titremeleri arttı. Debelenmeye başladı. Göğsüne bastırdığı tuğlayı yere koyup üstüne yattı. Saçlarını yolup yolup rüzgârın önüne attı. Kadınlar gelip Sırma'nın başında halka oldular. Bir iple ellerini bağladılar. Kevenlenmiş saçlarından tutup sarstılar. Yüzüne su elediler. Dişlerinin kitlenmesinden korkup ağzına bez verdiler. Sırma çırpına çırpına yoruldu. Gözleri

kocaman oldu. Elleri bağlı, olduğu yere yığılıp suştu. Sabaha kadar ateş yakıp ölü ışıklar altında kondu çatan insanlara baktı. Sabah annesi Sırma'yı kolundan tutup kurdukları kondularına sürüdü. Üstünü örttü. Ellerini çözdü.

Sabah yıkımcılar yeniden geldiler. İnsanlar iki büklüm olup düştükleri konduların içinde dozer kasnaklarının sesiyle irkildiler. Gözlerini bir korkuyla açıp gerisin geri yumdular. Sonra sürüne sürüne kondularından çıkıp yatak kilim ne kaldıysa dışarı attılar. Dozerler döne dolana konduların üstünden geçti, kırık briketleri, tabakları un ufak etti, tahtaları parmak gibi ölçülü ölçülü kırdı, tenekeleri katlayıp kıvırıp attı.

Dozerler geldikleri gibi bir gürültüyle gittiler. Kamyonlar geri geri çekildiler. Fabrika camlarına toplaşıp seyreden işçiler sessizce makinelerinin başına döndüler. Sırma yine yıkık konduların önünde bir ağıda tutuldu. Dozerlerin arkasından tekmeleyip briket unlarını savurdu. Saçlarını yoluk yoluk edip ellerini entarisinin döşüne taktı. Üstünü başını yırttı. Çığlık çığlığa kendini yere attı. Sırma'nın ellerini yine bağladılar. Sırma'yı okuyup iyileştirmesi için mahallenin en yaşlısı Güllü Baba'yı çağırdılar. Güllü Baba bastonuyla yeri yoklaya yoklaya geldi. Sırma'nın başına çömeldi. Elleriyle arayıp Sırma'nın seğiren bedenini buldu. Yüzünü elinin altında sıçrayan küçücük kıza verdi. Sonra bastonuna dayanıp uzun uzun okuyup üfledi. Sırma'nın titremelerini eliyle dinleye dinleye içi birden doldu. O da Sırma gibi bir ağıda tutuldu. Sırma ipleri gere gere sarsıldıkça o da sarsıldı. Sırma, Güllü Baba'nın büzülmüş gözlerinden akan yaşa baka baka duruldu. Titremez oldu. Güllü Baba da gözlerini silip sustu. Omuzunu yıkıp Sırma'nın bağlı ellerinden tuttu. Soluğunu onun çamura bulanmış yüzünde gezdirdi, "Sırma bıldırcın, ağlama, çözsünler seni teneke topla," dedi. Sırma'nın ellerini çözdüler. Sırma usulca başına toplanan kalabalığı yardı. Teneke toplamaya başladı.

Sırma'nın arkasından insanlar tepenin dört bir yanına dağıldılar. Tabak fabrikasından atılan eski alçı kalıplar, kırık tabaklar bir anda duvarlara dönüştü. Erkekler çöp ayıklayıcılarla kavgaya tutuştu. Çöp ayıklayıcılar dereden aşağı kaçıp gittiler. Naylon

torbalar, sepetler kondulara çatı oldu. Yarısı çöp, yarısı kalıp, yarısı tabak evler kuruldu. Sabah yıkımcılar çöp evleri tekmeleyip yerle bir ettiler. İnsanlar akşama kadar teneke, taş, tahta, çöpten ayıkladıkları çeşit çeşit malzemeyle gece tepeye benzer bir dolu şey diktiler. Ama sabah yıkımcılar gelip o şeyleri gene yere serdiler.

Yıkım üst üste tam otuz yedi gün sürdü. Her yıkımdan sonra kurulan kondular biraz daha küçüldü. Gitgide eve benzemez oldu. İnsanlar insanlıktan çıktı. Toza, çamura, çöpe bulandı. Üstler başlar yırtık delik içinde kaldı. Üç bebek yıkımdan, soğuktan usanıp kaçtı. Yıkımcıların gözlerinin önünde kuş olup göğe çıktı. Bir yıkımcıyı keserle yaralayan yaşlı bir kadın iki candarmanın yanına katılıp tepeden gitti. Kalanların teneke toplamaktan, çöp ayıklamaktan soluğu kesildi.

Yıkımın son günlerine doğru tepede dikili tek ağaç kalmadı. Çöp didik didik atıldı. Paslı teneke kutular, ampul başlıkları, her gün atılan tabaklar, çöpten ayıklanan kartonlar, naylonlar, şişeler ne bulunduysa kondu yapımında kullanıldı.

Bir sabah bembeyaz bir arabayla gelip çöpün sahibi olduğunu söyleyen adamın ağzı burnu kanatıldı. Adamın kuruyup kalan kanının üstüne delik deşik olan yatakların pamukları saçıldı. Ne yatak kaldı, ne yorgan, ne de ev kurmaya yarayacak taş tabak. Öyle ki ufala ufala son yaptıkları evler cin hamamına döndü. Onları da rüzgâr alıp götürdü.

İnsanlar rüzgârın ardına düşüp giden evlerine burkularak baktılar. O gece çöp yolunun ağzındaki inşaatlardan birine sığındılar. Kadınlar çocuklarla bir köşeye çekildiler. Erkekler Güllü Baba'nın etrafını çevirdiler. Güllü Baba bir kederle elini alnına verdi. Uzun uzun kendini dinledi. Bastonunu yanağına dayayıp bir şeyler mırıldandı. Sonra yıkımcılar kondu kurdukları tepenin yerini unutuncaya kadar inşaatta yatıp kalkmalarını öğütledi.

"Çöpe sahip çıkar konduları kurarız," dedi.

Geç saatlere kadar çöpten toplayacakları demirleri, şişeleri, naylonları nasıl satacaklarını konuştular. Konuşa konuşa çöpten

altınlar, kıymetli taşlar çıkardılar. Taşların ışıltısından kamaşan gözlerini yumup uykuya daldılar.

Sırma uyku tutmayan gözlerini karanlığa dikti. Karanlıkta upuzun bir yolu trenle geçti. Annesiyle birlikte taş bir köprünün altında oturup bekledi. Beklerken gelip geçen insanların tümü ağbisine benzedi. Sırma geniş yollar boyunca sıralanmış evleri, denizi hiç görmedi. Gözlerini ağbisinin yüzünden başka yere çevirmedi. Bu yüzden en çok, şehirde, köylerindeki evlerinden daha küçük bir eve gelip girdiklerinde şaşırdı. Şaşkınlığından utandı. Babasının yanına o gün hiç sokulmadı.

Sırma o gece amcasının evinde kaldıkları günlerde yaşadığı bir dolu şeyi daha düşündü. Düşündükleri sabahın ilk ışıklarıyla aklından uçtu. Sırma usulca annesinin koynundan sıyrılıp çıktı. Koşa koşa evlerinin tepedeki yerine vardı. Sonra tepede döne dolana cam kırıkları, ufacık taşlar, düğmeler, şişe kapakları topladı. Soluğunu tutup saçlarını yolduğu yere oturdu. Topladığı kırık camlardan, iki dişi kalmış eski naylon taraktan, düğmelerden, şişe kapaklarından ufacık bir kondu kurdu.

Sabah yıkımcılar yeniden geldiler. Tepede ev yerine evcilik oynayan ufacık bir kız gördüler. Kızın etrafında dönüp dolanıp gittiler. O sabahtan sonra da bu tepeye hiç gelmediler.

İnsanlar üç gün boyunca yıkımcıların gelmesini bekledikten sonra çöp yığınının başında toplandılar. Önce çöpten yamuk yumuk bir tahta parçası çıkardılar. Üstüne kömürle eğri büğrü harfleri yan yana getirip 'Savaştepe' yazdılar. Tahtayı topluca götürüp çöp yolunun ağzındaki bir plastik atölyesinin duvarına astılar.

Bu tahta levha bir ay sonra resmi giysili iki adam tarafından asıldığı yerden alındı. Yerine, üstünde 'Çiçektepe' yazan mavi teneke bir levha asıldı.

Çiçektepe adı verildikten sonra adının güzelliğine kanan,

yıkımın durduğunu duyan yüzlerce insan bu tepeye geldi. İnsan akımını durdurabilmek için çöp yoluna derin çukurlar kazıldı. Kocaman kamyonlarla taşınıp kum çakıl yığıldı. Tepeye akan insanlar küreklere yapışıp kumu, çakılı çukurlara doldurdular. Yolu aşıp tepeye çıktılar. Bir gecede Çiçektepe'ye fener ışığında yüz kondu daha kuruldu. Sabah konduların çevresindeki boş yerler paylaşıldı. Paylaşılan yerler ufak ufak taşlarla, tellerle çevrildi. Çevrilen yerlerin sahipleri birer ikişer köylerinden eşyalarını yükleyip geldiler. Kondularını kurup içine girdiler. Çiçektepe'de çiçekler açılmadan kimi sırt sırta küs gibi duran kimi yüz yüze bakan kondulardan üç ayrı mahalle oluştu. Üçünün adını da çocuklar buldu. Birinin adı Fabrikadibi, birinin adı Çöpaltı, birinin adı da Dereağzı oldu.

Çiçektepe'de çiçekler açılınca, gün ışığında ilk önden minaresi tenekeden bir cami kuruldu. Caminin minaresini kurulduğu günün gecesinde rüzgâr söküp uçurdu. Kulaktan kulağa yayılan, minareyi bulup getirenin her tuttuğunun altın olacağı söylentisi yüzünden uykularından olanlar, dere tepe gezenler çıktı. Tüm aramalara rağmen minare bulunamadı. Kayıp minare tartışması günlerce sürüp gitti. Sonunda yeni bir minare yapılmasına karar verildi. Çiçektepe'de bu tartışmaların sonucunda İslamın beş şartına 'Geceleri minare tutmak' diye bir şart daha eklendi. Çocuklar, sakatlar, emzikli ve gebe kadınlar özürlü kabul edildi.. Onlara minare tutmak günah sayıldı.

Caminin arkasında Fabrikadibi'nde, bir sabah, yazılı bir taş ortaya çıkartıldı. Taşın bulunduğu yerde bir yatırın yattığı lafı kondulara yayıldı. O taşın bulunduğu yere işemek, tükürmek, ordan dua etmeden geçmek suç sayıldı. Mahallece taşın başına gidilip ondan su dilendi. Taslara, küçük teneke kutulara su doldurulup taşın etrafına dizildi. Yatıra suyun nasıl bir şey olduğu gösterildi. Ta uzak tepelerin başına vurulmuş kuyulardan iki ucundan tenekeler sallanan sırtlıklarla su taşımanın güçlükleri dile getirildi. Düğmeler çözülüp sırtlar açıldı. Herkes sırasıyla taşa sırtındaki, boynundaki nasırları gösterdi. O günden sonra Çiçekte-

pe'de bu taşa bir zaman sırt açılıp su taşındı, yalvarıp yakarıldı. Ama 'Su Baba'dan bir damla bile su alınamadı. Zamanla insanlar ondan su istediklerini unuttular. Üstelik çocuğu olmayan kadınlar, erilecek muradı olanlar durmadan taslar, tenekeler içinde zar zor buldukları sudan ona su taşıdılar. Fabrikadibi su dolu teneke kutulardan geçilmez oldu.

İlaç fabrikalarından biri Su Baba'nın üstüne doğru uzandı. Su Baba ilaç fabrikasının hammadde bölümünün altında kaldı. Bu yüzden Çiçektepe'de bu fabrikada hammadde bölümünde zehirlenip zehirlenip ölen işçilerin Su Baba'nın gazabına uğrayıp öldüğüne inanıldı.

Yaz başında bu fabrikadan Çiçektepe'nin üstüne ilkin insanların kar sanıp şaşırdıkları beyaz beyaz bir şeyler yağmaya başladı. Kondulara dayanılmaz bir koku yayıldı. Üç gün içinde bu fabrika karı Çiçektepe'nin ilk çiçeklerini kuruttu. Ağaçların dallarını sarkıttı. Tavuklar boyunlarını büküp büküp kıvrıldı. İnsanlar başlarını dik tutamaz oldu. Çocuklar hap yemiş gibi mosmor kesilip oyun oynarken uykuya daldı. Uyuyan çocuklardan biri hiç uyanmadı.

Kar yağdıran fabrika günlerce taş yağmuruna tutuldu. Bahçe duvarı yıkıldı. Kapıları söküldü. Camları kırıldı. Fabrika sahibinin konduları yıktırtıp mahalleyi kaldırtacağına dair söylentiler yayıldı. Çiçektepe öfkeden çatlayacak hale geldi. Kadınlar sopalarla fabrikanın üstüne yürüdüler. İçeri geçip fabrika sahibini bulamayınca işçileri yere yatırıp dövdüler. Erkekler günlerce yol başlarında fabrika sahibinin gözlerine görünmesini beklediler. Bu bekleme günler boyu sürüp gitti. Konduların üstünde karış boyunda fabrika karı birikti. Bir öğlen Çiçektepe'liler kokudan yarı baygın haldeyken tüm kondulara beyaz kaseler içinde fabrika sahibinden hediye yoğurtlar geldi. Arkasından yine beyazlar içinde bir adam konduları tek tek dolaşıp insanları muayene etti. İnsanlar fabrika sahibine sövmekten vazgeçti. Herkes el açıp duaya başladı. Fabrika sahibi konducuların duasını aldıktan sonra fabrikanın serum ve ilaç şişelerinin yıkandığı mavimsi sıcak suyu oluk oluk mahallenin üstüne saldı. O gün Çiçektepe bayram yerine, düğün

evine döndü. Sıcak suyun önü çevrildi. Aktığı deliğin çevresi çimentoyla sıvandı. Oraya bir çeşme kuruldu. Üç gün boyunca sıcak suyun başında çamaşır, kilim, yün, kap kacak yıkandı. Çocuklar yundu. Yaz gününde kar altında mavimsi sıcak bir suyla yıkanmak yalnızca Çiçektepe'lilere kısmet oldu. Erkekler çeke çeke çeşmenin başına uzak bir yerden eski bir kamyon kasası getirdiler. O günden sonra Çiçektepe'de geceleri yatıp kalkan karı kocalar sırayısla bu kamyon kasasının içine girdiler. Sıcak su döküldüler. Üstlerine durmadan baygınlık veren kar yağdı. Ay ışığında mavimsi su şıpırdayıp parıldadı.

Bu suyla yıkanan insanlarda çok geçmeden garip değişmeler ortaya çıkmaya başladı. Kiminin derisi soyuldu. Kiminin yüzü mosmor kesildi. Çocukların bedenlerinde mavi mavi benekler belirdi. İki kadının saçları beyazladı. Çamaşırlar maviye çalan bir renk aldı. Bu renge Çiçektepe'de 'Kondu mavisi' dendi.

Kondu mavisi Çiçektepe'nin her şeyine sindi. Evlerin yüzüne vurulacak kireçler bu suyla karıldı. Kondular maviye boyandı. Bütün kondular birbirinin aynı oldu. İnsanlar kondularını şaşırdı. Sonraları herkes kondusuna ayrı bir işaret koydu. Kimi duvarlarına renkli taşlar kaktı. Kimi bahçesine ağaç dikti. Kimi kondusunun önüne direk dikip direğe bez bağladı. İnsanlar yeni yeni tanışıp kaynaşmaya başladıklarından adlarını getiremediklerinin 'Bez bağlayan', 'Taş kakan' diye işaretlerini söylediler. Bu yüzden bazı insanların adları unutuldu. Adları unutulan insanlar işaretleriyle çağrıldı.

Çiçektepe'de konduların kurulduğu ilk günlerden beri geceleri kadınların düzenlediği bir fener alayı vardı. Kadınlar hela çukurları kazılmadığı için toplanıp dereye iniyorlardı. İne çıka görülmedik bir âdet de onlar çıkardılar. Gündüzleri kadınların dereye inmesini ayıp saydılar. Dereye doğru seğirten erkek görünce gülüşerek gözlerini yumdular. Akşam iyice hava kararınca usulca evlerinden çıkıp birbirlerinin camına vurdular. Eline fenerini yakıp dışarı çıkan kadınlardan her gece büyük bir fener alayı kuruldu. Elde fener seke seke dereboyuna varıldı.

Bu âdetler Çiçektepe'de konan ilk âdetlerdi. Zamanla bu âdetlere işsizlik âdetleri, rüzgâr âdetleri, çöp âdetleri eklendi. Kimi yerini bulup yerleşti. Kimi de kalktı.

Bir bebeğin doğumu sırasında değişik göreneklerin, inançların çatışması büyük bir kavgayla sonuçlandı. Bazı kadınlar bebeğin Fadime Ana'nın duvağıyla geldiğini söyleyerek (bebek kızdı) duvakla gelen kız bebeklerinin duvağının uğur sayıldığını, duvağı alıp üç gün koynunda saklayanın başına talih kuşu konacağını öne sürdüler. Mevlit okutulmasını öğütlediler. Bir başkası duvağı üç gün yastığının altına koyup üstünde yatanın ömrünün uzayacağını söyledi. Bir başkası ise duvak kimin elinde, kimin koynundaysa ona ömür boyu kurşun işlemeyeceğini bildirdi. Bebeğin duvağı kıymete bindi, çalındı. Duvağı çalınan bebek birden kötüledi. Bebeği okuması için yaşlı bir kadına haber verildi. Kadın duvak bulunmaz, bebeğin döşüne konmazsa bebeğin üç gün içinde öleceğini söyledi. Herkes bebeğin canını kurtarmak için duvağın peşine düştü. Çiçektepe birbirine girdi. Bu arada bebek öldü. Bebeğin annesi lohusa yatağından kalkıp konduları taşa tuttu. Gördüğü kadının üstüne yürüdü. Kimi kapısını kapatıp içeri kaçtı. Kimi taş atıp kafasını yardı. Erkeklerin işe karışmasıyla birden üç mahalleyi ayağa kaldıran büyük bir kavga koptu. Kavga büyüklerden çocuklara atladı. Çiçektepe'de kimse bir zaman yalnız başına kondusundan dışarı çıkamadı.

Bu arada çöp taşıyan tenekeler aralıksız olarak Çiçektepe'ye çöp boşaltıtı. Çöp martıları havaların ısınmasıyla gagalarını çöpten çıkardı. Martıların çığlıkları arasında ayıklanmış yığınların çevresinde yeni çöp tepecikleri oluştu. Bu tepecikler mahalleler ve kondular arasında kavga kıyamet paylaşıldı. Sabahın çok erken saatlerinde insanlar çocuklarını alıp tepeciklere gittiler. Hava kararınca evlerine döndüler. Toplanan plastikler, demirler, şişeler, kâğıtlar çevre atölyelere satıldı. Kamyonlar ikide bir Çiçektepe'ye gelip çöp ayıklayan insanları dere aşağı kovaladı. Sürüp çöpten çıkardı. Çiçektepe'liler kamyonların her gelişinde dereye kaçıp topluca pustular. Kamyonlar gider gitmez yeniden çöp tepeleri-

ne dağıldılar. Bu kovalamaca günlerce sürüp gitti. Bir kuşluk vakti çöpün sahibi bembeyaz arabasıyla Çiçektepe'ye geldi. Burnunu beyaz bir mendille tıkayarak çöp didikleyen insanlara çöpün sahibi olduğuna dair mühürlü kâğıtlar gösterdi.

O kuşluk vaktinden sonra çöpün sahibi Çiçektepe'lilere ayıkladıkları ne kadarsa, kilo başına az bir para verdi. Bir daha da kamyonlar Çiçektepe'ye gelip çöp didikleyen insanlara silah çevirmedi. Kıymetli taşlar, altınlar yerine ellerde kan kırmızısı yaralar açıldı. Çocuklar çöpten bulup kaçırdıkları kafası bacakları kopmuş naylon bebeklerle gizli gizli oynadılar. Kadınlar bulduklarını süslü kırık aynaları, çöp bekçilerini kollayıp ceplerine attılar. Çöpten çıkardıkları taraklarla geceleri bu aynalara bakıp saç taradılar. Taranan saçlara çöp sinekleri kondu. Rüzgâr fabrikalardan çıkan kokuları çöp kokularına kattı. Durmadan kondulardan içeri taşıdı, insanların burnuna çarptı. İnsanlar camlarını, kapılarını sımsıkı örttüler. Zehirlenmemek için tas tas yoğurt yediler. Sineklerden korunmak için geceleri naylon çuvallar giydiler. Çocuklar naylon çuvalların içinde kayboldu. Büyükler dizlerini kırıp yatakların içinde der top oldu. Naylon çuvalların ağızlara gelen yerlerine nefes delikleri açıldı. Naylon çuvalların içi buğulandı. Gece yarısından sonra çuvallar naylondan bulutlara döndü. Damla damla sıcak yaş döktü.

Köyde yazıda yaylayan, gece dışarda kalan koyunları sağmaya giden kızlara 'Berci kız' denirdi. Koyunların sütünü toplayıp köye getirmeleri kıymetli bir iş olarak görülürdü. Bir kızın terbiyesi süt toplamaya gidip gelirkenki haliyle tavrıyla ölçülürdü. Bercilik eden kızlar saçları sıvazlanarak "Berci kızım!" diye sevilirdi. Çiçektepe'de yalnızca çöp ayıklayan, çöp toplayan kızlara bu sıfat layık görüldü. Ancak böyle kızlar "Berci kızım!" diye sevildi, övüldü. Bir kızın Çiçektepe'de terbiyesi çöp toplayıp toplamadığıyla, çöp toplamaya gidip gelirkenki haliyle tavrıyla ölçüldü.

Erkekler çöpün sahibi belirince tek tek çöp ayıklamayı bıraktılar. Geçinebilmek için Çiçektepe'den dışarı iş aramaya

çıktılar. Çöp toplamak çocuk işi, kadın işi sayıldı. Kadınlar bir elleri kondularının, gözleri çocuklarının üstünde madımak toplar, bulgur ayıklar gibi tez tez torbaları doldurdular. Erkekler günlerce işsiz dolandılar. Öyle uzun zaman dolandılar ki iş bulana topluca gözaydına gitmek âdet haline geldi. Kocası iş bulan kadın bir çalımla tüm konduları gezdi. Helva dağıtıp el öptü. Bu âdet iş bulamayanlar yüzünden farklı bir hale dönüştü. Helva dağıtan kadınlar öteki kadınlar tarafından kapı arkalarında kıstırılıp çimdiklendi. Çimdiğin yerini giderek apaçık dayak aldı.

Çiçektepe'de konduların üstünden çatıları uçuran rüzgâr hiç eksik olmadı. Çatı tutmak, yemek içmek, geceleri naylon çuval giymek, mavimsi sıcak suda yıkanmak kadar olağan sayıldı. Rüzgârın çok sert estiği zamanlarda çatıların uçmasını engellemek için mahallece çatıların üstüne çıkıldı. Çatılara kapaklanıldı. Çatıların üstüne çıkıp yatmak çatıları aşağıdan iplerle, çengellerle tutup çekmekten daha çok işe yaradı. Bu arada rüzgâr taşlamak da âdetten sayıldı. Kovma Burnu'ndan aşağı, her çatı üstüne çıkılıp inildikten sonra bir avuç turp tohumu saçıldı. Rüzgâr taşlandı.

Ama rüzgâr taşlamak hiçbir işe yaramadı. Tersine rüzgâr her taşlanmasından sonra insanlara daha da çok karardı. Diklemesine çatıların üstüne inip tavanlardaki zıftli kâğıtları yırtıp aşağı sallandırdı. Duvarları yerinden oynattı. Sokakta yakaladığı kadını, çocuğu yere çaldı. Rüzgârın savurduğu toza insanların gözyaşları yetişmez oldu. Başlara ağrı oturdu. Kadınlar ağrıyan başlarına yazmalarının üstünden kalın bir bez dolayıp sıkıca çevirdiler. Bu çatkılara 'Rüzgârlık' dediler. Erkeklerse ellerini uğuldayan kulaklarına atıp öylece gezdiler. Rüzgâr yüzünden Çiçektepe'de ağaçlar dallarını dikine süremedi. Hep yana verdi. Kuşlarsa Çiçektepe'nin üstünden eğri eğri uçarak geçip gitti.

Rüzgâr öyle esip durdukça Çiçektepe'liler rüzgâr üstüne çeşit çeşit hikâye uydurdular. Rüzgârın bu tepeye sevdalı olduğunu, gelip bu tepenin başına kondu kurdukları için kendilerine içerlediğine inandılar. Rüzgârın adını alırlarsa durulacağını düşündüler. O sıralar doğan çocuklara kız erkek ayırmadan 'Rüzgâr' adını

verdiler. Rüzgâr üstüne türküler yaktılar. Oyunlar icat ettiler.

Çocuklar çoğu oturularak oynanan yepyeni oyunlar buldular. Saklambaç, körebe oynamayı unuttular. Rüzgârın önüne durup fırıldak oldular. Kollarını iki yana açıp altlarında tenekelerle tepeden aşağı dereye uçtular. Bu oyuna da 'Rüzgâr kaypıncağı' adını taktılar. Kadınlarsa sırtlıklarla su taşırlarken, gide gele, görülmedik başka oyunlar çıkardılar. Bir tepenin başından öbür tepenin başına tenekelerden sular saça saça dönüp durdular. Art arda sıralanıp bir çöküp bir kalktılar. "Suyum suyum sucacığım, damla damla uçacığım, yelce yârim gele desin" diye türküler yaktılar.

Erkekler 'Rüzgâra karşı yürüme oyunu' diye başka bir oyun buldular. Oyunu, yalnızca Çiçektepe'den yarım saat çeken minibüs yoluna bağlanan çöp yolunda oynadılar.

Gözüm akar oldu dizlerim tutmaz
İki kulucumdan sancı hiç çıkmaz
Buydu parmaklarım kollarım kalkmaz
Ya sen git bu tepeden ya da ben rüzgâr

Türküyü Çiçektepe'li simitçilerle tablacılar yaktılar. Tepede kurulu fabrikalarda çalışan işçiler bu türküye karşılık başka bir türkü yakıp yakıştırdılar. Oyunu da Çiçektepe'lilerle karşılıklı oynadılar. Her sabah onar adım sırayla yolun alt yanından üst yanına arkalı önlü yüz yüze dizildiler. Önce hep bir ağızdan türküye başladılar. Sonra bellerini büktüler. Başlarını yıktılar. Kollarını böğürlerine dayadılar. Omuzlarını yukarı kaldırıp önlerine düşürdüler. Boyunlarını içeri çektiler. Yolu ortaladıktan sonra "Hay da hay rüzgâr!" diyerek rüzgârın yönüne göre topluca yan döndüler.

Bu oyun sabah ve akşam şaşılacak bir düzen içinde sürüp gitti. Fabrikaların akşam vardiyaları dağıldıktan sonra işçiler fabrika kapılarında tek sıra oldular. Bekçilerin önüne durdular. Bekçiler içerden parça çalıp çalmadıklarını anlamak için işçilerin

ceplerini yokladılar. İşçiler yoklandıktan sonra yola çıkıp rüzgâr oyununa başladılar. Daha onlar oynaya oynaya yolun yarısına varmadan konducular ağır ağır süzülen kara kuşlar gibi onları karşıladılar.

Çiçektepe'li erkeklerde çöp yolunda oynadıkları rüzgâr oyunu yüzünden zamanla değişmeler baş gösterdi. Yan yan yürümeyi, yürürken ellerini böğürlerine dayamayı, kafalarını öne yıkmayı alışkanlık haline getirdiler. Rüzgârın konduların üstünden kar savurduğu bir kış günü de tümden eğrildiler. Kar akşamı kondularına belleri bükülmüş, boyunları sarkmış döndüler. Gece ateş ve ter içinde yataklara düştüler. 'Rüzgâr hastalığı' on gün Çiçektepe'de erkeklere göz açtırmadı. On gün sonra ter ve ateş çekildi. Hastalık boyunları daha da eğriltip, omuzları yamultup geçti.

Rüzgâr hastalığının bıraktığı eğrilik eserini ortadan kaldırabilmek için Çiçektepe'liler olmadık çarelere başvurdular. Kadınlar kocalarını kalın iplerle sırım gibi karyolalara, sedirlere bağladılar. Ama ne vakit ipler çözüldüyse dizlerin de, boyunların da bağı çözüldü. Bel kemikleri hamur gibi yumuşadı, içine döndü. Erkekler günlerce çıkıkçıların, kırıkçıların kapısını aşındırdı. Alçıya yatanlar, tahtalara bel bağlayanlar, boyunlarına tel çember takanlar oldu.

Geçmek bilmeyen bu eğrilme Çiçektepe'de sonu belirsiz bir tartışmaya yol açtı. Her kafadan ayrı bir ses çıkıyordu. Kadınlar su türküsü söylemeyi bırakıp, "Tahta sargılarda büküktür beller, sancı tutmuş boyunları tutmuyor dizler," diye hergün bir ayrı ağıt yaktılar. Erkekler elleri eğri bellerinde yan yan yürüyerek kömür deposuna gidip sobanın başında toplandılar. Durumlarına çare aradılar. Ama ne deseler dönüp dolanıp bir çıkmaza vardılar. Yine de tartışmalar uzayıp gitti. Çare otobüs gelmesindedir diyenler çıktı. Kömür deposunda dilekçeler yazdılar. İmza atıp parmak bastılar. Dilekçelerle eğri eğri yürüyerek resmi bir binanın kapısına varıp dayandılar. Ama otübüs gelmedi. Çiçektepe'nin çamurundan gelip geri döndüğünü, rüzgârın önünü çevirdiğini söyleyenler

oldu. Rüyalar, göz seğirmeleri otobüsün geleceğine yoruldu. Yol gözlenirken erkeklerin boyunlarına, bellerine yün köpüme sargılar dolandı. Sargılar çözüldü. Eğrilen yerlere duman verildi. Bellere boyunlara buhar tutuldu. Buhar çekildi bulut oldu. Karın ardından günlerce konduların üstüne yağmur yağdı. Çatılardan evlerin içine şıp şıp su damladı. Şıp şıp eden, duvarları eritip indiren yağmur sularının altında Çiçektepe'de erkeklerin boynu eğri kadınların gözü yaşlı kaldı. Kadınların günlerce ilaç fabrikalarının kapılarını bekleyerek işçilerden aldıkları kireç gibi haplar da işe yaramadı.

Kireç gibi haplar işe yaramayınca kadınlar mahallenin en yaşlı yatalak kadınının verdiği öğüdü tuttular. Bahar başında topluca duaya çıktılar. Ellerine kocalarının içliklerini, bellerine, boyunlarına doladıkları sargıları alıp Kovma Burnu'na tırmandılar. Sargıları ve içlikleri üst üste yığıp ateşe verdiler. Ateşin etrafında halka olup döndüler. Bir dönüp bir göğüslerini dövdüler. "Kara kaşlı kaytan bıyıklı yarabbim!" diye dua ettiler. Tanrıdan kocalarının eğrisini almasını istediler. Sargılar içlikler yanıp kül oldu. Kadınlar Kovma Burnu'ndan bir umut alıp kondularına döndüler. Günlerce kocalarının başında beklediler. Doğrultma duası tutmadı. Kabul görmedi.

O bahar hastalık geçiren erkekler eğri boyunları, bükük belleriyle iş tutamadılar. Simit tablaları, limon sandıkları kondukların bahçelerinde bomboş kaldı. İnşaatlarda çalışan işçiler birer ikişer inşaatların kapılarından geridönüp geldiler. Toplanıp her gün bir ayrı fabrikanın kapısına gittiler. Tutabildikleri kadar boyunlarını dik tuttular. Ellerini ceplerine sokup gizlice bellerini doğrulttular. Ama boyunlarını yarı dikeltmeyle, bellerini kanırtmayla fabrikalarda iş bulamadılar.

Çiçektepe'de erkeklerin iş bulmak için çırpındığı sıralarda çöp yolunun üstündeki çikolata fabrikalarından birinin duvarına üstünde 'Nato Caddesi' yazan mavi parlak bir levha asıldı. Erkekler bir merakla toplanıp yan yan yürüyerek levhanın altına vardılar. Levhanın asılmasına da üstündeki yazıya da bir anlam veremediler. Geri dönüp mahalleye geldiler. Sevinmesine sevindiler ama

uzun uzun konuşup görüştükten sonra bu yolun cadde olamayacağına karar verdiler. Kimi caddenin asfalt olmasının şart olduğunu söyledi. Kimi cadde sayılacak yolun iki yanında ya sıra sıra apartman ya da dikili ağaç bulunması gerektiğinde, asfaltla ilgisinin bulunmadığında diretti. Kimi caddenin üstünde otobüs, taksi işlemesinin lazım geldiğini ileri sürdü. Diğerleri gibi rüzgâr hastalığından kalkan iki kişi de levhanın asılmasını iyiye yordu. Yollarının cadde sayılmasının yakında Çiçektepe'ye otobüs, su, elektrik verileceği anlamına geleceğini söyledi. Laf döndü dolaştı, Nato ne demeye gelire vardı. Kimi, gazetelerin vakti zamanında Nato'yu yazdığını, kimi, radyonun Nato'dan türküler çaldığını söyledi. Biri, "Silahlı kuvvet," dedi; bir başkası, bombalı. Bomba ve silah lafından konducular huylandı. Yolun adı içlerine bir türlü sinmedi. Topluca kalkıp Güllü Baba'nın yanına vardılar. Güllü Baba ses etmeden dinledi. Kendi kendine levhanın asılmasını Çiçektepe erkeğinin eğrilmesine verdi. Sonra bastonunu yere vura vura, "Nato eğrilik demeye gelmesin!" dedi.

Güllü Baba Nato'nun eğrilik demeye gelebileceğini söyledikten sonra Çiçektepe'nin yüreği "Güp!" diye yekindi. Ortalığa türlü türlü laf salındı. Kimi levhayı asanların ne yandan gelip ne yana savuştuğu konusunda tahminler yürüttü. Kimi kendi eğriliklerinden elaleme ne olduğunu sorup sövdü. Kadınlar bir rüzgâra, bir levhaya verip veriştirdi. Nato'nun nece eğrilik demeye geldiğiyle ilgilenenler, niye doğruca eğrilik diye yazmadıklarını kafasına takanlar çıktı. Sonunda iş olmayacak bir yere vardı. Nato'nun eğrilik demeye gelmediğini söyleyenler, Nato'nun devletle ilgili bir 'büyük kuruluş' olduğunu anlata anlata ortalıkta dönenler sus pus oldu. Çiçektepe'liler bir gece kadın erkek levhayı söktükleri gibi kaldırıp Kovma Burnu'ndan aşağı attılar. Kadınlar söve söylene kondularına döndü. Erkekler topluca gidip Güllü Baba'nın elini öptü.

Güllü Baba elini öpen erkeklerin sırtını bastonuyla okşadı. Elini alnına verip mırıltılarla bilgisinin derinliklerine daldı. İnsanlara kafalarının sağ yanlarında bulunan 'Dil cepleri'nden söz açtı.

Nato Caddesi'nin ad olup beri gelemeyişini bu ceplere bağladı. Çiçektepe'lilerin zihinlerinden 'Çöp Yolu' adının silinmesinin mümkün olmadığını açıkladı. Güllü Baba'nın açıklamasından sonra da konducuların dil ceplerinde yollarının adı hep 'Çöp Yolu' olarak kaldı.

Güllü Baba rüzgâr hastalığı geçirmeden önce küçük bir bisküvi fabrikasında çalışırdı. İki gözü de kör olduğundan Çöp Yolunda rüzgâra karşı yürüme oyununa bastonuyla katılırdı. Çiçektepe'de pirlik katına çıkması, ağlayıp sarsılarak Sırma'yı iyileştirmesinden sonra oldu. O günden başlayarak kondularda günlerce kadınlar arasında kör gözlü birinin ağlayıp ağlayamayacağı konuşuldu. Sonunda onun kör gözlerinden akan yaşın kuvvetli, hikmetli bir su olduğuna karar verildi. Kulaktan kulağa, Allahın onun gözlerini kör ettiğine pişman olduğu, sonradan ona gözlerini isteyip istemediğini sorduğu, Güllü Baba'nın da gözlerinin yerine kuvvetli bir zihin dilediği söylentileri yayıldı. Kimsenin bilmediği şeyleri bilmesi kör olmasına bağlandı. Onun bastonuyla konuştuğuna, toprağı dinlediğine şahit olanlar çoğaldıkça da Güllü Baba'nın elini öpmeden mahallede hiçbir işin başına varılmadı. Baston kimin sırtına üç kez değerse başına tavus kuşu gibi 'kısmet' konacağına inanıldı.

Baston Güllü Baba'nın körlüğüyle yaşıttı. Gözleri bir baraj inşaatında işçilik ettiği sıralarda yüksekten düşme sonucu kapanmıştı. Güllü Baba'nın kendi körlüğü üstüne yaktığı bir türküsü vardı. Bu türküyü Çiçektepe'de herkes bilirdi. Ama en iyi de Güllü Baba söylerdi.

İçin aynası gözdür diyenler
İçim türlü renktir gözlerim kara
Düştüm yücelerden engine
Kırıldı aynam ne fayda

Güllü Baba'nın Çiçektepe'nin geleceği üstüne çeşitli tahminleri vardı. Bunlar öyle tahminlerdi ki kimse öne sürdüklerine akıl sır erdiremiyordu. Bir gün, çöp tepelerinin üstlerinin toprakla örtülüp kabuk bağlayacağını, çöplerin üstüne yeni kondular kurulacağını söylüyordu. Konduların dört bir yanından kırk ayrı renkte çiçek fışkıracağını anlatıyordu. Hatta konduların içinde bile yeşil yeşil otlar bitecekti. Dediğine göre çöp tepelerinin iki yamacından yemyeşil otlar altından tenekeler, naylonlar, şişeler dört bir yana parıltılar yayacak, herkes bu yanar döner tepeleri, içinden otlar çiçekler fışkıran konduları görmek için Çiçektepe'ye akacaktı. Çiçektepe'de kondular daha da çoğalınca rüzgârın eski kuvvetini yitireceğini ama kondudan konduya, kulaktan kulağa ses götürüp getireceğini söylüyordu. Su için kadınların toplanıp her kapısını çaldıklarında bastonuna bir şeyler mırıldanıyor, toprağı dinliyor, sonra da suyun uzun bir yolun sonunda olduğunu haber ediyordu. Doğan bebeklerini kucaklayıp duasını almaya, elini öpmeye gelen kadınlara, bebeklerin kuruyup düşen göbeklerini fabrika bahçelerine gömmelerini öğütlüyordu. Bunun büyüyecek bebeklerin fabrikalarda iş bulmalarına yardımcı olacağını söylüyordu.

Bu yüzden Çiçektepe'de doğan çocukların kuruyup düşen göbekleri gizlice fabrika bahçelerine gömüldü. Büyüyünce işsiz kalmamaları için dualar edildi. Gönlü yükseklerde olan insanlarsa bebeklerinin düşen göbeklerini sanat öğrensin diye oto tamirhanelerinin, atölyelerin, bir de uzaktaki bir okulun bahçesine götürüp gömdüler. Erkeklerse iş bulmak için sabah akşam Güllü Baba'nın böğürtlenle boyanmış bastonunu öptüler. Kadınlar başı ağrıyan, ateşe düşen, gözü kulağı akan çocuklarını tutup tutup ona getirdiler. Güllü Baba, bir gözlerinden yaş akıtıp bir toprağı

dinleyerek her gün bir ağrı sızı duası yaktı. Yaktığı duaları önünde diz çöken çocukların ağrıyan başlarına, gözlerine, kulaklarına okuyup üfledi. Bastonunu üz kez sırtlarına değdirdi.

Kulağın suyunu kurut
Gözü orta yere oturt
Hemi gül dalı baston
Bu bıldırcın yavruyu uyut

Gül dalı baston, türlü dertler, görülmedik yaralar yüzünden öpüle öpüle yaz geldi, eskidi. Böğürtlen boyası mor rengi silindi. İncecik gövdesi büküldü. Boynu Çiçektepe erkeğinin boynu gibi eğrildi. Üstüne fabrika artıkları kudretini etkiledi. Gitgide kulak akmasını çöp boğulmasına, göz kaymasını, artık baygınlığına katıp karıştırmaya başladı. Sonunda ateşleri ter edip akıtan, ağrıları yel edip savuran bastondan eser kalmadı. Sarı kıymetsiz bir değnek parçası haline geldi. Çiçektepe'lilerin gözünden, sırtından, dudaklarından düştü. Mor bastondan geriye kala kala, "Böğürtlen boyası soldurur derdim," diye Çiçektepe'lilerden başka kimsenin anlamadığı bir laf kaldı.

Fabrika artıkları bastonun kudretini eritip bitirince, Çiçektepe tüm umudunu Güllü Baba'nın gözlerinden akıttığı hikmetli suya bağladı. Güllü Baba bir yandan fabrikalar, rüzgâr, çöp ve işsizlik üstüne çeşitli görüşler ileri sürerken, bir yandan da su için artıklardan, çöpten yayılan hastalıkları geçirmek için, iş için durmadan toprağı dinleyip ağladı. Gözlerinden sel gibi yaşlar akıttı. Uzun bir zaman bastonun yokluğunu kapısına gelenlere aratmadı. Ama başlangıçta oluk oluk çarçabuk boşalan gözyaşları gittikçe daha zor dökülmeye başladı. Önünde diz çöküp inleyen kadınların, ağrıdan bağıran çocukların, iş için yalvarıp kıvranan erkeklerin seslerine kulakları alıştı. Elleri ateşe, çırpınmaya karşı duyarsızlaştı. Nasır bağladı. Gözünden bir damla yaş dökmek için uzun uzun gözlerini sıkmaya, içini doldurmak için inleyip debelenmeye başladı. Ve son iki damla gözyaşını memesine süt düğümle-

nen Şengül için akıtıp Çiçektepe'yi hikmetli suyundan mahrum bıraktı.

Şengül'ü Güllü Baba'nın yanına alıp geldiklerinde, süt dolu iki memesinin üstünde, iki nane dolu bez torba bağlıydı. Sütünün önüne taş durmuştu. On gündür koltuk altlarından doğru sızıltıyla memesine süt gıcılıyordu. Memelerinin ağırlığından iki dalı kırılmıştı. Acıdan yüzü mora, mordan ala, sarıya çalıyordu. İnce ürkek bir sesle durmadan inliyordu. Şengül'den başka Güllü Baba'nın ağlamasını isteyen iki 'kan bezgini' kadın, küçük bir kız çocuğu vardı. Ama Şengül'ün sesi çoktandır derinden sarsılmayan Güllü Baba'nın yüreğini ötekilerin bağrışmalarından daha çok burktu. "Ağlarsam yaşım hepinizedir," deyip dizlerinin dibine Şengül'ü oturttu. Şengül umutla gözlerini Güllü Baba'nın yüzüne dikti. Döşünün düğmelerini çözdü. Usulca yaşını, adını, kocasının adını söyledi. Güllü Baba'nın elini öptü. Güllü Baba yoklayıp Şengül'ün sağ memesinden tuttu. Bir elini ağzına verdi. Sancıya dayanamazsa ısırmasını söyledi. Var gücüyle sağ memesini sıktı. Şengül'ün gözlerinden yaş geldi. Memesinden oluk gibi kan aktı. Şengül olduğu yere yığılıp kaldı. Güllü Baba hiç ses etmeden cebinden ince dişli naylon bir tarak çıkardı. Şengül'ün başına diz çöktü. Tarakla memesini uzun uzun taradı. Ellerini Şengül'ün iki memesinin üstünde gezdirdi. İçinden gele gele okuyup üfledi. Gözleri, yerde baygın yatan Şengül'ün yüzünü ağır ağır seçti. Onun kıvrım kıvrım ağzını, kara kavisli kaşlarını, yanağına döşenmiş kirpiklerini kırık aynasına getirdi. Güllü Baba ellerini dalgın dalgın Şengül'ün süt dolu memelerinde dolandırıp çekti. O zaman gözlerinden iki damla yaş geldi. "Sütünü çözsem de uyansan bıldırcın," dedi. İç geçirdi. Eliyle usulca Şengül'ü yoklayıp sarstı. Okşayıp okuya okuya Şengül'ün gözlerini açtı. O akşam ay doğunca iki memesine gül yaprağı sarmasını öğütledi. Ay solunca memelerinin üstüne saçlarını çözüp dökmesini, saçlarıyla birlikte memelerini taramasını söyledi. Bebeği, sütünü çözüp yine de emmezse başka bir bebeğin kundak bezini çalıp gece yarısı yakması, dumanını memelerine tutması için tembihledi. Şengül,

Güllü Baba'nın elini yeniden öptü. Döşünü ilikleyip bebeğini kucağına aldı. O gece ay doğunca iki memesine gül yaprağı sardı. Ay solunca saçlarını çözüp memelerini taradı. Bez çalıp yaktı. Ama süt yerine iki memesinden durmadan kan aktı. İki memesinin üstünde yaralar açıldı.

Şengül'ün iniltisi Çiçektepe'nin göğünü tuttu. Sesine dayanamayan kapısını çaldı. Kimi, memelerine biberle hamur karıştırıp vurmasını öğütledi; kimi, lokum ezip bağlamasını söyledi. Şengül'ün memeleri için gözyaşı dökenler, döş dövenler çıktı. Şengül umutla her gelene döşünü açıp gösterdi. O elden o ele verdi. Şengül'ün memeleri döşünden kopup düşecekken Kibriye Ana çaltaklana çaltaklana koşup yetişti. "Gelin teli bulursanız bu memeleri gelin edip ağlatırım," dedi. Memeleri iyileştireceğine yemin etti. Başına toplanan kadınlara insanın içindeki takımların yerini bildiğini söyledi. Döşte, boyun kökünde ne diziliyse adlarını sayıp döktü. Yakında Çiçektepe'de dölsüz kadın bırakmayacağına, kan bezgini kadınlar için kanı hıp diye durduracak ilaç tarifeleri dağıtacağına söz verdi. Yıllardır sevdaya düşen gençlerin yüreklerinin üstünü çiçek tohumlarıyla süsleyip acılarını dindirdiğini, istenmeyen çocukları su edip karınlardan aşağı akıttığını söyledi. Hünerlerini sayıp döktükten sonra yedi çocuğuyla kendini Çiçektepe'ye sürükleyen seli anlattı. Foşulayan köpüklerden, göğe kavuşan sulardan laf açıp Şengül'ün memelerinden önce kadınları ağlattı. Onlar ağlaşırken gelin teli bulundu. Kibriye Ana gözlerini yaşmağıyla kurulayıp Şengül'ün önüne oturdu. Bir tasta hamur kardı. Gelin tellerini ufak ufak kırıp hamurla memelerinin üst başlarına yapıştırdı. Göğsünü pırıl pırıl donattı. Tencere karasını parmağıyla sıvayıp iki memesinin üstüne koca koca kaş göz yaptı. Gözlere kirpik çekti. Sancıdan soluğu kesilen Şengül'ü karşısına aldı. Saçlarını okşadı. Kulağına, "Gelin oldun, gelin oldun, şimdi ağlayacaksın," diye fısıldadı. Usturayı bir o memesine, bir bu memesine hızla çat çat vurup yardı. Şengül'ün göğsünden dolu dolu bakan iki gelinin yanaklarından kanlı gözyaşları aktı. Gelinler ağladıkça Şengül rahatladı. İçi ferahladı.

Gelin memelerin yüzlerinde açılan yaralar kapanmadan,

Çiçektepe konduları Güllü Baba'nın gözlerinin kuruduğu haberiyle çalkalandı. Şengül'ün adı 'Yaş kurutan gelin'e çıktı. Çiçektepe'ye geldiği günlerde güzelliğine bakmaya gelen, memesi için yaş döken kadınların tümü ona düşman kesildi. Güllü Baba'nın suyunun çekilmesi ondan bilindi. Güzelliği lanetlendi. Kadınlar onu her gördüklerinde arkalarını dönüp kıçlarını dövdüler. Çocuklar kapısında teneke çaldılar. Erkekler gizli gizli önünde arkasında dolandılar.

Çiçektepe'liler ağlamaktan vazgeçtikten sonra, bir zaman Güllü Baba'nın gözlerinden yaş süzüleceği günü beklediler. Kadınlar toplanıp toplanıp kapısına gittiler. Pişirdikleri çorbaları, "Yaş versin, ağıt getirsin!" diyerek Güllü Baba'ya içirdiler. İkide bir Sırma'yı Güllü Baba'nın yanına getirdiler. Güllü Baba'nın kupkuru ellerine Sırma'nın ellerini verdiler. Sırma, Güllü Baba'nın yanına gidip gelmekten yoruldu. Usandı. Başında tepine tepine ağlamaya başladı. Kadınlar Sırma'ya zorla Güllü Baba'nın yüzüne su ellettiler. Sırma'nın gözyaşlarını alıp alıp Güllü Baba'nın gözlerine sürdüler. Ama Güllü Baba ne kadar çabalayıp inlediyse gözlerinden yaş getiremedi. Çabalamaktan gücü kurudu. Yüreği tükendi. Hasta düştü. "Fabrikalar uluyor!" diye diye yataklarda döndü. Döne döne Çiçektepe üstüne yepyeni tahminler ileri sürdü. Kendisini yoklamaya gelenlere Çiçektepe'nin sırlarını verdi.

Güllü Baba bu sırlara gözünden akıttığı yaşların karşılığında ermişti. Tanrı yaşlarını kurutmuş ama yerine hazine değerinde başka bir kudret bağışlamıştı. Bu kudret yalnızca Tanrıya vergi olan gizlilikleri görme kudretiydi. Bu kudretiyle Çiçektepe kondularının kaderini okuyabiliyordu. Çiçektepe kondularının alnında kara derin harflerle, fabrikalar, çöp ve rüzgâr yazılıydı. Kondulara iyilik ve kötülük onlardan gelecekti. Çiçektepe'ye eğri boyunlu erkeklerin çalışacağı fabrikalar açılacaktı. Fabrikalar öyle çoğalacaktı ki, kadınlar ve çocuklar çöp ayıklamayı bırakıp bu fabrikalara doluşacaktı. Kondulara bolluk girecek ama yaraların ardı arkası kesilmeyecekti. Fabrika artıkları toprağın rengini değiştirecek,

rüzgârın uğultusu tel tel çözülecek, mırıltılar çığlıklara dönüşecekti.

Güllü Baba, hastalığı boyunca, Çiçektepe'yle ilgili daha bir dolu sır verdi. Söyledikleriyle Çiçektepe'nin altını üstüne getirdi. Sayıklamaları, tahminleri, öğütleriyle Çiçektepe'de adını kondukların alnına, fabrikaların, çöpün ve rüzgârın yanına kara derin harflerle yazdı. Son anlattıklarından sonra insanlar gelip giden çöp kamyonlarına, kara önlüklü çöp taşıyıcılara, çöp tepelerine, fabrikalara bir tuhaf bakmaya başladı. Rüzgâr büyülü bir yel olup çıktı. Rüzgâr taşlama âdeti kalktı. Onun yerine kulakları rüzgâra verip uğultuları dinleme, ses bekleme âdeti yerleşti. Güllü Baba dua okumayı, yaralara üflemeyi bıraktı. Peynir, zeytin, çorba karşılığında insanların kaderini okumaya başladı. Çöp tepelerinin üstünde açılacak kırk ayrı renkteki çiçekten, içinde yeşil yeşil otlar bitecek kondulardan söz etmez oldu. Güllü Baba'nın yaktığı dualar, ağıtlar unutuldu. Kulaklardan, zihinlerden silindi. Onların yerine, Güllü Baba'nın ağzından Çiçektepe'lilerin diline, "Derdim çöp dağlar aşıyor","Fabrikalar uluyor", "Gözüm büyük kız gözü gibi işe, aşa, suya düşüyor" diye yakıştırmalar, dönüştürmeler girdi. Fabrikalar uluyup çöp dağlar kayıldıkça bu yakıştırmalara yenileri eklendi. Eklendikçe de fabrikaların gürültüsü, rüzgârın uğultusu, çöpün kokusu Çiçektepe'de çözülmez bir düğüme, erilmez bir sırra dönüştü. Fabrikalar, fabrika artıkları, çöp, rüzgârın ardından türkülere yerleşti. Türkülerden turnalar uçtu. Ceylanlar sekip gitti. Çiçektepe'de sevda çeken gençler, "Çöp dağlar gibi eşelenir yüreğim!" diye inledi. Fabrikaların başına duman oturdu. Konduların üstüne kar tanelendi. Martı çığlıkları Çiçektepe'nin göğünü tuttu. Artıklar toprağı kasıp kavurdu. Toprağın rengi kızıla döndü. Konduların yüzündeki mavi sıva çürüdü.

— Adını de şahin oğlan
— Doğan
— Kimin nesisin?
— Çöp Bakkal'ın oğluyum
— Berci kız mı seversin?

Güllü Baba Çiçektepe'lilerin kaderini okurken, Çöp Yolunun üstündeki çikolata fabrikasının duvarına, üstünde 'Nato Caddesi' yazan mavi parlak levha yeniden asıldı. Aynı gün mavimsi sıcak su kesildi. Konduların üstüne serpelenen fabrika karı dindi. Fabrikanın önüne kocaman bir çadır açıldı. Kapısına üstünde 'Bu işyerinde grev var' yazan kırmızı bir bez bağlandı. Bir işçi eline kocaman bir teneke aldı. Döne bağıra çalmaya başladı.

Tıng tınga tınga tıng
İlacın işçisi greve çıktı
Hele hele tınga tıng
Fabrika önüne ak çadır açtı
Hele hele tınga tıng

Teneke tıngırtısı, öteki fabrikalara çarpıp yankılandı. Grevci işçilerin tümü türküye katıldı. Sesleri seke incele çöp tepelerine, kondulara vardı.

Çöp Yolunda greve çıkan fabrikaların kapısına grev bezi asıldıktan, önüne çadır açıldıktan sonra teneke çalınıp bu türkü söylenirdi. İşçiler bu türküye 'Grev Başlatma Türküsü' derlerdi. Türkü Çöp Yolundaki ilk grevden kalmaydı. Aslı, "Çöp Yolunun

ak çadırdan gülü var, gülü var da hayli arsız yeli var" diye başlardı. Pil işçisi kadınların yakmasıydı. Pil grevinden sonra kapıya grev bezi asan iplik işçileri, Çöp Yolunda halay çekerken, türkünün gülünü yeline kaptırdılar. Rüzgâr çadırlarını alıp bulutlara yukarı götürdü. Çadır akü fabrikasının bahçesine düştü.

Fabrika önüne ak çadır açtı
Hele hele tınga tıng
Rüzgâr çadırı aldı da kaçtı
Hele hele tınga tıng

Çadırı akü fabrikasının bahçesine bırakan rüzgâr dolana dolana gidip Çiçektepe'nin yerinde esti. İlaç işçilerinin grevi Çiçektepe kurulduktan sonra Çöp Yolunda çıkılan ilk grevdi. Sıcak su çeşmesinin başında toplanan kadınların kovalarına dolan, Çiçektepe'nin sokaklarına akan sesler şaşkınlık yarattı. Çocuklar oyun oynamayı, çöp ayıklamayı bıraktı. Erkekler eğri eğri kapılardan çıktı. Kadınlar bebeklerini kucakladı. Kondularda insan kalmadı, seyre çekildi.

İlacın işçisi greve çıktı
Hele hele tınga tıng
Grev çadırını ampule sattı
Hele hele tınga tıng

Grev çadırı satmak, Çöp Yolunda bir grev âdetiydi. Bu âdet de Çöp Yolundaki fabrikalara akü grevinden kalmaydı. İplikçilerin çadırının akü fabrikasının bahçesine düşmesi, Çöp Yolunda ipliğin ardından akünün greve çıkacağına yoruldu. Daha iplikçiler çadırlarını söküp içeri çekilmeden aküde grev patladı. Akü işçileri çadırlarını sımsıkı çakıp grevlerinin ilk günü el çırpışarak ak bir güvercin uçurdular. Güvercin ok gibi göğe fırladı. Çöp Yolunun üstündeki fabrikaların dumanlarına karıştı. Dönüp dolandı, kanat kanada akü fabrikasının başına gelip kondu. Akü grevi Çöp Yolundaki en uzun grev oldu. Çadırlarının üstüne kar yağdı.

Kırağı düştü. Yağmurlar yağıp dindi. Yaz geldi. Grev bezinin rengi döndü. Bezin üstündeki 'Bu işyerinde grev var' yazısı soldu. Çadırlarını rüzgârdan korumak için güvercin uçurup halay çeken işçiler birer ikişer çadırın başından kayboldu. Akü fabrikasının kapısında bir avuç insan kaldı. Çadırlarının başından ayrılmayan inatçı grevcilere öteki işçiler 'Çadır tutan' diye ad taktı.

Grevden sonra çadır tutan işçiler işten çıkartıldı. Akü fabrikasına 'kanı temiz' işçiler alındı. Kanı kurşunlu grevci akü işçileri arkalarına baka baka Çöp Yolundan yürüyüp kayboldu. 'Çadır tutan' lafı Çöp Yolundaki işçilere onlardan hatıra kaldı. O grevden sonra fabrikaların soyunma odalarında, helalarında, grev yerlerinde başına adam toplayıp işçi sınıfı diye bir sınıfın varlığından, sömürüden laf açan işçilere 'Çadır tutan' dendi. Grevlerde güvercin uçurmak, grev çadırı, grev bezi, grev başlatma türküsü gibi, grevlerin bir parçası haline geldi. Uçurulan güvercin hangi fabrikanın damına, bacasına konduysa o fabrikanın greve çıkacağına inanıldı. Güvercinin konduğu fabrikanın işçileri alkışlarla, çığlıklarla dışarı çağrıldı. Grev çadırı, grev yerinde topluca oynanan bir oyunla güvercinin seçtiği fabrikanın işçilerine satıldı.

— Ak güvercin dönelendi, ampule geldi
— Kanatları boş mu geldi, dolu mu geldi
— Dolu geldi, dolu geldi
— Çadıra ne getirdi
— Yemedi, yoğurt getirdi
— On paket çay getirdi
— Şeker sigara getirdi

İlaç işçilerinin çadırı alkışlarla ampul işçilerine satıldı. İşçilerin getirdikleri, üstüne 'Yanınızdayız!' yazdıkları bez fabrikanın duvarına asıldı. Hep bir ağızdan 'Yaşasın Grev! Grev!' diye bağırıldı. Grev yerinden dışarı bir halay kolu uzandı. Çiçektepe'li erkekler omuzlarını titrete titrete halaya katıldı. Çocuklar el çırptı. Kadınlar halay çeken işçi kadınları göstere göstere gülüşüp birbirlerine çimdik attı.

Kara Hasan elinde mendil halayın başından koptu. Orta yere atıldı. Kollarını iki yana açıp dizlerini kırdı. "Kır atımı nalladırım" diye bir türküye başladı. Türkü gitgide yoruldu. İncecik soluk soluğa bir ses oldu. Kara Hasan başını eğri boynunun üstünden yana bıraktı. Ellerini ayakkabısının tabanına vura çeke oynadı. Döne döne kendini unuttu. Halayı dağıttı. Çöp Yolunda ne kadar insan varsa başına topladı. Mintanı teriyle boyanıncaya kadar mendil titretip omuz attı. Attıkça coştu. Alkışlarla geri çekilip Çiçektepe'lilerin arasına karıştıktan sonra kendini yenemedi. Kondusuna doğru yan yan seğirtti. Kulaklarına tel taktı. Önüne arkasına post bağladı. Elinde bir ince değnekle grev yerine geri geldi. Önüne arkasına bağladığı postları sallandıra sallandıra bir oyun daha çıkardı. Çöp Yolunu ayağa kaldırdı. O hopladı grevci işçiler seyredip gülüştü. Çiçektepe'liler alkış tuttu. Hoplayıp elindeki değnekle o grevcinin, bu konducunun üstüne yürüyüp yerlerde yuvarlandıktan sonra sırtına, karnına bağladığı postları çıkardı. Grev yerine serdi. İlaç işçileri iş başı yapıncaya kadar çadırın başından ayrılmadı.

Kara Hasan kulaklarına taktığı tellerle grev çadırının başında otururken Çiçektepe kondularında grev üstüne çeşit çeşit laf dönüp dolandı. Grevin ilk günü, grevcilerin çadırlarının önünde kestikleri, 'İlacın tırnağı' diyerek etini dağıttıkları kurbanın hikâyesi yayıldı. Çöp Yolundan Çiçektepe'nin teneke minareli camisine gidip gelen işçilerin dediklerine göre, kesilen kurban ilaç işçilerinin sendikaya adaklarıydı. Çöp Yolundaki fabrikaların çoğu ilaçtan önce koşup sendikaya yazılmıştı. İlaç işçileri gece evlerde, gündüz Çöp Yolundaki kahvede toplanıp durdularsa da ilaçta sendikalaşma uzun zaman askıda kalmıştı. Sendikasız oldukları için ilaç işçilerine 'Tırnaksız' diye ad yakıştırılmıştı. Karısına döl tutturamayan erkeğe benzetilmek ilaç işçilerinin gücüne gitmişti. İlacın tırnağı diye et dağıtmaları, kurbanın kanını alınlarına sürüp bağıra çağıra oynamaları bundandı.

Kurbanın hikâyesine, sıcak su çeşmesinin kuruması yüzünden çıkan kötü söylentiler karıştı. İşçilere, yeri göğü teneke çalıp kuş uçurup ayağa kaldırdıkları için sövüp sayanlar çıktı. Çadır

açmanın da bir yolu yordamı bulunduğunu söyleyenler oldu. Bu arada sendikanın grevcilere çalgı tutacağı, Çöp Yolunda üç gün üç gece davulların çalınıp zurnaların öteceği duyuldu. Bu haberin duyulmasıyla Çiçektepe'lileri bir meraktır aldı. Grevde çalgının yerinin olup olmadığı üstüne tartışma açıldı. Tartışma grevin nerden çıktığını aklına takanlar yüzünden büyüyüp genişledi. Sonunda insanların ellerinde yazılı bezlerle durmadan grev yerine taşınmalarının nedeninde düğümlendi. Kimine göre insanların gelip gitmesi kesilen kurbandandı. Erilecek muradı olanlar dileklerini bezlere yazıp yazıp grev yerine getirip asıvorlardı. Kurbandan, çadırdan bir umdukları vardı. Kimine göreyse gelenler grevin destekçileriydi. Grev yerinde kurban kanı akmasa, çadırın başında güvercin uçmasa da bu destekçiler gene gelirdi. Sendikaya kayıtlı olan işçiye grev destekçisi olmak sendika emriydi. Çadırın da, kuşun da başı sendikaydı.

Herkes birbirine sendikanın ne olduğunu sorarken Güllü Baba sendikanın adının sandıktan gelme olduğuna dair açıklamalarda bulundu. Kader okutmaya gelen Çiçektepe'lilere işçilik ettiği günlerde işyerlerinde sandıklar olduğundan, eskiden işçilerin dileklerini kâğıtlara yazıp bu sandıklara attıklarından söz etti. Evlenenlere, evinden ölü çıkanlara, kolunu bacağını makineye kaptıranlara bu sandıklardan para çıktığını anlattı. Onun anlattıklarından sonra sıcak su çeşmesinin kuruması yüzünden çıkan kötü söylentilerin üstü kapandı. Bir beze Çiçektepe'nin dilekleri yazıldı. Güllü Baba önde Çiçektepe'nin kadını erkeği arkada grev yerine ziyarete varıldı. Evlerden toplanan bulgur, un, mercimek grevci işçilere verildi. Güllü Baba, çadırın önünde okuduğu duadan sonra, "Grevinizin başı sonu aydınlık," diyerek grevin kaderini okudu. Başına toplanan işçilerin rüyalarını yordu. Çöp Yolunun geleceğinden haberler verdi. Tükettiği nefese, güce karşılık getirdikleri bezin grev yerinin sağ köşesine asılmasını istedi. Çiçektepe'lilerin dilek bezleri grev yerinin sağ köşesine asıldı. Grevin son gününe kadar ilaç fabrikasının kapısında durdu. Grev yerinin süsü oldu.

Grev çadırının direği
Ak güvercinin teleği
İçme suyuna kavuşmak
Çiçektepe'nin dileği

Konducuların dilekleri, iş, yol, otobüs, okul diye eğri büğrü harflerle yazılmış maniler olarak uzayıp gidiyordu. Kara Hasan, grev yerine gelip gidenlere postlarıyla oyun çıkarırken bir yandan da nağmeli nağmeli bu manileri okuyordu. Okurken okurken hünerlerine bir yenisini ekledi. Ellerini burnuna kapayıp ağzıyla yanık yanık zurna sesleri çıkardı. Konduların sorunlarını uzun havaya çevirip çeke çeke söylemeye başladı. Konduların kuruluşu sırasında çektikleri acıları, beşiklerin, çatıların uçmasını, bebeklerin üstlerine yağan karı dillendirip türkü yaptı. Çöp Yolundaki fabrikaların işçilerini ağlattı. Onların gözlerinden yaş döktüklerini gördükçe sırtına post bağlamaz oldu. Nallanan kır at oyununu oynamaktan vazgeçti. Kulaklarından telleri çekip aldı. İşçilerin, sendikacıların konuşmalarını dinleye dinleye fabrikaların sır perdesini araladı. Önüne çıkan konducuya, yürüyüp giden demirlerden, döne döne kıvılcımlar saçan burgulardan, camları biçen bıçaklardan söz açtı. Kendinden geçe geçe konduların üstüne kar yağdıran makineyi anlattı.

Çiçektepe'de, başı fabrikanın tavanına değen, önünde renk renk tozlar yığılı bu makine günlerce konuşuldu. Makinenin içinin kırk kondu dolusu toz aldığını, fabrikanın içine kondulara saldığından daha kuvvetli bir koku saldığını duymayan kalmadı. Bu makinenin başında çalışan işçilerin burunlarının üstüne toza gömülüp bayılmalarının hikâyesi, Kara Hasan'ın burnunun üstüne yere çakılarak yaptığı canlı bayılma taklitleri yüzünden bir günde üç mahalleye birden yayıldı. Taklitler insanları öyle bir sarstı ki, çöp tepelerinin başında baygınlık geçiren çocuklar unutuldu. Yemeden içmeden kesilenler, gözyaşı dökenler oldu. Kara Hasan baygınlık geçiren işçilere her ay havlu dağıtıldığını, sabun ve şeker verildiğini söyleyerek yüreklere su serpti. Ama ardından sıcak suyun içine işçi kızların kanının karıştığını

açıklayarak yürekleri yeniden yekindirdi. Suyu ısıtan cereyanlı kazanı hayalinden kâğıtlara çizip konduculara gösterdi. Kızların elinde patlayan, oluk gibi kan akıtan, yüzleri delik deşik eden şişelerden söz etti. Sıcak suyun yarısının kan olduğunu söyleyerek eğri eğri konduları gezdi. Kadınlara uzaktan yüzleri yaralı grevci kızları gösterdi. Konduculara tek tek yanına katıp grev yerine götürdü. Bayılan işçilerle konuşmalarına önayak oldu. Bu sıralarda Çiçektepe'de Çöp Yolundaki işçilerin sınıf olduğu, sendikanın fabrikaları işçilerin üstüne yaptıracağı duyuldu. İşçilerin dünyayı yerinden oynatacak bir güçlerinin bulunduğuna dair laflar yayıldı. Kondular, Kara Hasan'ın grev yerinde asılı duran bezlerde yazanları açıklamasından sonra da Çöp Yolundaki fabrikalarda dolaşan türlü türlü hikâyelerin, fabrika sahipleriyle ilgili efsanelerin, işçi âdetlerinin, türkülerinin, duyulmadık lafların salgınına uğradı.

Çöp Yolundaki fabrikaların işçiler arasında ikinci adları vardı. Kimi ciğer söndürür, kimi göz kurutur, kimi kadını kısır eder, kimi işçisini sağır koyardı. Çöp Yolunda, davul dengi dengine lafını, "Kanı kurşunlu yiğide, ciğeri tozlu gelin" lafı karşılardı. Bu laf akü işçisi gençlerin peşpeşe iplik işçisi kız almasından sonra ortaya çıkmıştı. Akü fabrikasında iki üç yıl çalışan erkeklerin kanına kurşun işler, kanı kurşunlu yiğit iktidarsızlığa düşer, evlenip Çöp Yoluna çıkamazdı. Bu işçilere bir tek sarım soluk iplik işçisi kızlar varırdı. Çöp Yolundaki âdetlerden biriydi bu.

Bu âdet bir fabrika sahibinin acıklı hayat hikâyesiyle birlikte kondulara yayıldı. Aldığı evlatlık dilsiz çıkan fabrika sahibi, Kara Hasan'ın bayılma taklitlerinden, hayalinden çizdiği resimlerden daha çok konduları sardı. Çöp Yoluna bakarken büyüyen gözler kısıldı, kulaklar tıkandı. Günlerce elin dile gelmeyen çocuğunu bağrına basan fabrika sahibine acındı.

Çiçektepe'nin üstüne çöken keder bulutlarını, bir gece usulca konduların kapılarına bırakılan üstü karınca gibi yazılı sarı kâğıtlar dağıttı. Kapılara bırakılan kâğıtlar gece boyunca Çiçekte-

pe'nin sokaklarında savrulup durdu. Döne döne esen rüzgâr kâğıtları damların üstünden uçurdu. Ağaçların dallarına taktı. Pencerelere sürdü. Kâğıtlar rüzgârla oynaşa oynaşa şeytan uçurtmaları gibi kıvrıldı. Uçurtmaları rüzgâr önüne katıp dere aşağı götürdü. Sabaha karşı rüzgârın uğultusu tel tel çözüldü, mırıltısı Çiçektepe'nin sokaklarında çığlığa dönüştü:

Çiçektepe halkı!
Uyan!
Üç kara gölge gördüm, biri on adım geride durdu
Biri ıslık öttürdü. Biri konduların bahçesine süzüldü
Kâğıtlar attı. Kâğıtları uçurup uzaklara götürdüm

Rüzgârın sesine çocuk ağlamaları karıştı. Kondulardan tek tek başlar uzandı. İnsanlar birer ikişer konduların önünde toplandı. Dallara takılıp kalan, kapı altlarına sıkışan sarı kâğıtların başına merakla çöküldü.

Çiçektepe halkı!
Grevi destekle!

Sarı kâğıtlar Çiçektepe'de ilkin şaşkınlık yarattı. Üç kara gölge üstüne tahminler yürütüldü. Kâğıtları grevci işçilerin dağıttığını söyleyenler oldu. Gölgelerden birini Kara Hasan'a yakıştıranlar çıktı. Kimileri işçilerin kâğıt atmasına bir anlam veremedi. Kimileri işçilerin niye ağızlarıyla söylemediklerini, kâğıda yazıp niye gece gece getirdiklerini düşünüp durdu. Bu arada kâğıtta yazılanlar kadın erkek herkesin diline düştü. Dilden dile değişti. Sarı kâğıtlar büyüdükçe büyüdü. Çiçektepe'yi dalga dalga bir öfke sardı. Herkes sarı kâğıt atıp akıl dağıtan üç kara gölgenin nerden geldiğini, kim olduğunu araştırmaya başladı. Erkekler toplanıp ellerinde sarı kâğıtlarla grev yerine baskına vardı. Güllü Baba'nın kondusu insanlarla dolup taştı. Kara Hasan ellerinin o güne kadar sarı kâğıt tutmadığına dair yemin etti. Üç kara gölge kondu bahçelerine süzülürken uyuduğunu söyledi. Sırtında postlarıyla

oynayıp durduğu rüyasını şahit tuttu. Grev yerinde üç kara gölgeye sahip çıkan olmadı. Grev yerine baskına giden erkekler geri dönüp geldiler.

Çiçektepe'de alttan alta grevcilerle küslük çekişilirken ak çadır konduların kapılarına atılan kâğıtlar gibi sarardı. Grev yerine ilk gün işçilerin astıkları bezlerin üstündeki "Çocuklarımıza bayram hediyesi istiyoruz", "İşçi miyiz, köle miyiz?" yazıları soldu, okunmaz oldu. Konducuların dilek bezleri yırtıldı. İki ucu sarkıp düştü. Maniler Kara Hasan'ın yanık sesinden parça bölük kulaklarda kaldı. Grev yerinden Çiçektepe kondularına tavla şıngırtıları yayıldı. Ellerinde örgü şişleriyle, tığlarıyla oturup duran kadınların yüzüne bıkkınlık çöktü. Ak çadırın içine uzanıp uyuklamalar başladı. Konuşmalar çadırın ardında suskun yatan fabrikaya kaydı. Grevin ilk günlerinde sevinçle dönüp dönüp soluğu kesilen binaya bakan işçilerin içini gitgide keder kapladı. Kulaklar makinelerin gürültüsünü aranır oldu. Eller cıngırdayıp parıldayan ampulleri özledi. Gözlerin önüne akıp giden bantların hayali durdu.

Grev takviminde kâğıtlar soldu
Kalbimin içi hicranla doldu

Grevci işçiler üretime geçecekleri günü beklerken Güllü Baba'nın su yolu üstüne söyledikleri çıktı. Grevci kızların artist resimleriyle süslü defterlerine hicranlı şiirler yazdıkları sıralarda Çiçektepe'de içme suyundan görülmedik bir hastalık yayıldı. Büyük küçük herkesin yüzünde kuş burnu gibi kırmızı yaralar açıldı. Yara az zamanda tüm bedenleri sardı. Çöp Yolundan Çiçektepe'nin teneke minareli camisine gidip gelenler azaldı. Grevcilerle konducuların arası açıldı. Kara Hasan yaraları içini yiye yiye, uzaktan gözlerini grev çadırına dikti. Rüzgârın taşıdığı şiirleri dinledi. Şiirler dört köşe kesilmiş artist gözlerinin altına yazıldıkça yaralar sulandı. Bebekler kondularda el kadar kaldı. Çocuklar başlarını tuta tuta sedir ayaklarının dibine kıvrıldı. Erkekler eğri boyunlarında, yürürken yana düşen başlarında açılan yaralar yüzünden korkuluklara döndü. Çiçektepe'den kuşlar kaçıştı. Tavuklar kadınların elinden yem almaz oldu. Ağaçlar yapraklarını döktü. Dökülen yapraklar grevle gelen türkülerin, düşlerin üstünü örttü. Çöp Yolundan kondulara yayılmış ne kadar laf varsa hepsi kabuk bağladı.

Çiçektepe'lilere konuşacak laf kalmayınca Güllü Baba kader okumayı bir yana bıraktı. Suyun insan hayatındaki yeri üstüne özlü sözler uydurup ortaya attı. İnsan aklının suyla çalıştığını söyleyerek Çiçektepe'li erkekleri su bulmaya çağırdı. Erkekler su için fabrikaların kapısını aşındırırken, insanın içindeki takımların

yerini bilen Kibriye Ana, Güllü Baba'yla özlü söz yarışına kalktı. "Su içmeden yaşamak Allaha vergidir!" diye bir laf çıkardı. İnsanın böbreğinin, ciğerinin su içinde yüzdüğünü kondulara yaydı. Susuzluğun insanın içindeki takımları kurutacağını söyleyerek yüreklere korku saldı. Gözyaşı dökmenin ölüm getireceğini haber verdi. Kadınları, çocuklarını çişe tutmaları için tembihledi. Tembihlerine, suyun hışmına uğrayışının, kocasını suyun boluna, köpüklü seline kaptırışının hikâyesini ekledi. Acısını tazeleyip dizlerine vura vura kondusuna çekildi.

Kibriye Ana'nın dedikleri, Güllü Baba'nın aklın yara açmayan suyla işlediğine dair sözlerine karışıp kondularda çalkalandı. İnsanlar dehşet içinde ellerinde kovalar uzaktaki tulumbaların başında beklemeye başladı. Tulumbaların sahipleri tulumba kollarına kelepçe vurdu, kilit asıp zincir bağladı.

Yara açmayan su kilit altına alınınca, konducu kadınlara 'Gece dersi' veren, yatıp kalkmanın ilmini öğreten Tirintaz Fidan, gül yaprağı ağzını açtı. Erkeklerin eğri boyunlarına, kadınların yanaklarına döşeyip gezdikleri kirpiklerine sövüp saydı. Söve saya hız aldı. Eteklerini savura savura bir hışımla kondusundan dışarı atıldı. Gözbebeklerinde, kulaklarında açılan yaralar yüzünden gözü önünü görmez, ağzından çıkanları kulakları duymaz oldu. Erkeklere, susuz, keyiflerini nasıl indireceklerini sordu. Yerden taşları kaldırıp kondulara yağdırdı. Karılarını koyunlarına alıp yatamayacaklarını bağırdı. Bağırmaktan sesi boğulunca eline teneke aldı. Teneke çala çala kondularda ne kadar insan varsa başına topladı. Başına topladığı insanları çekip sürüdü. Yeri göğü zonklatarak tepeden aşağı yürüdü.

Konduların Tirintazı suya gidiyor
Hop hop ederekten de
Zonk zonk ederekten
Memeleri kendinden önde gidiyor

Su için yürüyüşe geçen konducular Fidan'ın ardından kopmuş kaya gibi sağa sola vura çarpa briket harmanlarının, tuğla

fabrikasının önüne geldi. Tuğla fabrikasında çalışan işçiler kırmızı yüzleriyle kafeslerin önünde seyre geçti. Tenekelerin sesine ıslıklar, çağrışmalar karıştı. Fidan, suya inen ceylan gibi ıslıkların arasından boynunu kıra kıra savuştu. İşçilerin el ettiklerini görünce durdu. Omuzlarını oynatıp güldü. Gözünü önüne akıttı. Elini beline attı. Islıklara açık saçık laflar karıştı. Fidan laflara arkasını döndü, kıçını dövdü. Kafesçilerin gülüşmesini yaralarına, eğriliklerine çekenler işçilerin sargılı başlarına, kırmızı yüzlerine sövdü. Su yolunda tuğlacılarla konducular arasında kavga patladı. Kafası yarılan kıvrılıp yere yattı. Çığlıklar yeri göğü tuttu. Çocuklar ağladı. Kadınlar bağırdı. Fidan kadınların arasında suçlu suçlu omuzlarını keklik gibi çırpındırıp durdu. Çırpına çırpına soluğu taştı. Elinde tenekeyle erkeklerin ortasına atıldı. Kafesçilerden birini tutup yere çaldı. Üstüne çullandı. Kafesçi, Fidan'ın ıslık öttürdüğü omuzlarından tuttu. Eteğini çekip kaldırdı. Çiçekli donuna baktı. Fidan bir küfürle silkinip kalktı. Ağzından köpükler saça saça kafesçiye bir tekme attı. Kafesçi başını tutup tuğlaların önüne serildi. Tuğla tozlarının içine gömülmüş gözlerini bulutlara dikti. "Orospu!" dedi. Fidan öfkesinden ak kâğıtlar gibi kesildi. Çiçekli donunu sıyırdı. Kafesçinin başına geçirdi.

Fidan'ın donu günlerce tuğla işçilerinin elinde gezdi. İşçiler çiçekli dona maniler düzdü. Don, kafeslerin önünde bir direğe bağlandı. Bayrak gibi açıldı. Su yolunda dalgalandı. Çiçektepe'den belediyeye giden upuzun geniş yol adını Fidan'ın çiçekli donundan aldı. O günlerden sonra "Donlu Yol" diye anıldı.

Fidan, su için, donunu yollara, kendinden önde giden memelerini türkülere verdi. Ama su tankerleri Donlu Yolu aşıp Çiçektepe'ye çıkmak için grevin kalkmasını bekledi. Su tankerleri gelmeden bir gün önce ak çadır söküldü. Alkışlarla, oyunlarla ampul fabrikasına götürüldü. İlaç fabrikası üretime geçti. Kırk kondu dolusu renkli toz alan makine gürültüyle işledi. Çiçektepe'nin başına baygınlık veren kar yeniden yağdı. Sıcak su çeşmesinden oluk oluk mavimsi su boşaldı.

Mavimsi su, Çiçektepe'ye içme suyu taşıyan tankerlerin önü sıra parıltıyla akıp giderken, Fidan, elinde direz iplik, kondu kondu

gezdi. Kaş alıp kâhkül kesti. Kadınlara yatıp kalkmanın günah dökmeye, sıkıntı savuşturmaya birebir geldiğini söyledi. Yalnızca erkeklerin 'keyif' olmadığını, kocasıyla yatan kadının da keyif olabileceğini fitneledi. Verdiği gece dersleriyle adı Çiçektepe kondularının alnına çöpün ve rüzgârın yanına yazıldı. Onun için yakılan türküler rüzgâr ve çöp türkülerine karıştı. Verdiği gece dersleri öteki kondu mahallelerinde, Çöp Yolundaki fabrikalarda, tamirhanelerde duyuldu. Göz süzüp boyun kırması, erkeği baştan çıkarmanın ilmini bilmesi fabrikaların tezgâh başlarında, soyunma odalarında konuşuldu. Keklik gibi çırpınıp duran omuzları rüya oldu, delikanlıların uykularına girdi. Kadınlar ondan öğrendikleri her yeni şey için kocalarından dayak yedi. Rüyalara giren omuzları, kadınlara dayak attıran akılları Çiçektepe'nin ses taşıyan rüzgârını yolundan etti. Baştan çıkardı. Rüzgâr fabrikaların başından hız alıp Donlu Yola indi. Kafesçilerin direğe bağladıkları çiçekli donu kaçırdı. Yükseklere uçurdu. O gün bulutların altında başında bir deli dumanla gezdi. Fabrikaların gürültüsünü, konduların üstüne lep lep düşen kara yükledi. Kar, çöp tepelerinin kokusunu dindirdi. Çiçektepe kondularını beyaza boyadı. Rüzgâr gece beyaza boyanmış konduların üstüne doğru alçaldı. Çöp Bakkal'ın, çatısı kanat açmış kuş gibi duran kondusunun başına vardı.

Çöp Bakkal gözlerini karısına dikmiş soluk soluğa inliyordu. Sesi öyle sıcaktı ki rüzgârın uğultusu hıp diye kesildi. Karın içi ılındı. Su olup eridi. Çöp Bakkal üstüne yürüyen teri karısına gösterdi. İçinin ateş kestiğini söyledi. Karısından yanına gelmesini istedi. "Arkanı az dön kız," dedi. Keyfini indirmek için yalvar yakar oldu. Terini soğutmak, içinde tutuşan ateşi söndürmek için karısına bin türlü ağız etti. Parlak kâğıtlara sarılı kokulu sabunlar getireceğine, kapağı dönerli aynalı kremler alacağına söz verdi. Ama Çöp Bakkal'ın karısı, sabuna, kreme kendini vermedi. Kocasının yanına yanaşıp arkasını az dönmedi. Fidan'dan aldığı dersleri kalkan etti. "Allahtan korkun yok mu senin pezevenk," dedi. Ağzını açıp gözünü yumdu. Sövüp söylendi. Söylendikçe dillendi. Yıllardır odun gibi takıp geçtiğini, keyif yüzü göstermedi-

ğini haykırıp diklendi. Çöp Bakkal, keyifin erkeğe vergi bir şey olduğuna dair yemine başlayınca bir ağıt tutturdu. Kuluncundan kalkmayan ağrıyı, belindeki sızıyı, yüzünün iki de bir kireç gibi kesilmesini ömründe hiç keyif olmadığına yordu. Gözünden yaşlar akıta akıta keyif olan kadınların başlarındaki ağrıların uçtuğunu, böbrek taşlarının bile düştüğünü kocasının yüzüne vurdu. Keyif olan kadınların sırasıyla adlarını sayıp döktü. Boynunu büktü. Kocasına küstü. Sedirin üstüne dertop olup yattı. Çöp Bakkal'ın öfkeden kanı tepesine çıktı. Fidan için yakılan türkülerden birini diline doladı. Eliyle terini sildi. Usulca göğsündeki ateşi üfledi. Ateş çıtır çıtır sıçrayıp sağına soluna yayıldı. Değdiği yeri yakıp kavurdu, sönmedi. Çöp Bakkal ateşin çıtırtısına dayanamadı. Arsızlığı ele aldı. "Arkanı az dön, kız," diye karısının yanına yanaştı. Başına dikildi. Karısı, arkasını dönmeyeceğine, koynuna girmeyeceğine yemin etti. Çöp Bakkal inleyip yanına çağırdıkça dudağını sallandırdı. Omuzunu silkti. "Gelemem ben," dedi. Çöp Bakkal'ın inadına inadına gitti. Çöp Bakkal sonunda deliye döndü. Karısını saçından tutup kaldırdı. Babasının kondusuna kovdu. Kadın önce kondunun ortasında morduz gibi ayak diredi. Çöp Bakkal'ın içini yakıp kavuran ateşin alev olup iki gözünden üstüne savrulduğunu görünce kanadı düşmüş kuş gibi kondunun ortasına çömeldi. Arkasını dönmeye razı geldi. Çöp Bakkal karısının yanına yanaşıp keyfini indirdi. Terini soğuttu. Ateşini söndürdü. Ama karısının diklenmesi yüreğine oturdu. Keyfini indirdikten sonra sedirin üstüne çıkıp tünedi. Karısına, "Gelemem ben gidemem ben" türküsünü söyleyerek kondunun bir ucundan bir ucuna yüz defa gidip gelmesini emretti. Bir eksik gidip gelirse konduyu başına yıkıncaya kadar dayak atacağına yemin çekti. Türküye girmesi için sağ eliyle işaret verdi. Kadın ağlamaklı bir sesle yalvarıp yakardı. Çöp Bakkal'ı razı edemedi. Çaresiz türküye girdi. "Gelemem ben gidemem ben" diye nağmeli sesini yükseltti. Türküyle kondunun bir ucundan bir ucuna gidip geldi. Çöp Bakkal'ın önünde gözlerinden yaş dökerek yürüdü. Rüzgâr Çöp Bakkal'ın karısının kondunun içinde sekip durmasına güldü. Güle güle kondularının başında esti. Türkünün kıvraklığına dayanamadı. Çiçektepe'nin

beyaza boyanmış sokaklarında sabaha kadar oynadı. Sabah, Çöp Bakkal'ın keyif isteyen karısına türkü söylettiğini kondulara yaydı.

Çöp Bakkal'ın gökyüzünde geceleri açılan yıldızlardan daha yüksek gönlü vardı. Çiçektepe'ye geldikten bir süre sonra kondusunun başına kanat açmış kuş gibi duran bir çatı kondurdu. Çatının üstünü kiremitle pullayıp süsledi. Kiremitlerin rengi, oluklu şekli dillerde gezerken kapısını söküp yeniledi. Eski kapısının yerine üstünde aslan başı kabartması olan kocaman bir kapı taktı. Durup soluklanmadan aslanlı kapısıyla övünmeye başladı. Onun övünmesi kiminin içine dert oldu. El altından Çöp Bakkal'ın aslanlı kapıyı nerden aldığını araştıranlar çıktı. Çiçektepe'de, şükür etmeyi bilmediği için konduların kuruluşu sırasında adı 'Şükürsüz'e çıkan Naylon Mustafa uzun araştırmalardan sonra Çöp Bakkal'ın kapıyı aldığı yeri keşfetti. Keşfeder etmez bir aslanlı kapı alıp kondusuna taktı. Eski kapısını da gıcık vermek için Çöp Bakkal'ın kapısının önüne attı. Naylon Mustafa'nın bu hareketi Çiçektepe'lilerce onaylandı. O günün akşamı kondusunda oturmaya yer bulunamadı. Ertesi günden başlayarak da Çiçektepe'de herkes kapısını yenilemeye başladı. Birkaç gün içinde Çiçektepe'de kamyonla kapı satan birtakım insanlar türedi. Şehrin eski konaklarının, orda burda yıkılan büyük taş binaların aslanlı, pirinç tokmaklı dış kapıları, renkli, buzlu camlı banyo ve oda kapıları kamyonlara binip Çiçektepe'ye geldi. Herkes kondusuna kabartmalı, renkli camlı kapı beğendi. Çiçektepe kondularının kapıları söküldü. Çiçektepe tarihlik bir görüntüye büründü. Sokaklar süs ve ihtişam içinde kaldı. Kondular '92/1', '117' diye sırasını şaşırmış numaralar aldı.

Çiçektepe'lilerin eski kabartmalı kapı hevesi 'kapı satıcılığı' diye bir iş çıkardı. Kondu mahallelerinde o günlerden sonra eski kapı yüklü kamyonlar dolandı. Şehrin hangi tepesinde kondu yapımı başladıysa o tepenin başına kapı harmanları kuruldu. Yıkılan konakların, taş binaların kapıları tepelere tırmandı. Çöp Bakkal'ın aslan başı kabartmalı kapısının hükmü kalmadı.

Çöp Bakkal kondular kabartmalı kapılarla donanınca bir

zaman içine kapandı. Uzun bir suskunluktan sonra Çiçektepe'nin erkeğini bakkalında toplantıya çağırdı. Çiçektepe'nin camisinin babasının ayağına uzak düştüğünü açıkladı. Babasının ayağına yakın bir yere ikinci bir cami kurulmasını istedi. Çöp Ağası'yla anlaştığını, cami kurmaya razı gelirlerse evlere çöpten ayıklanan naylonları para karşılığında yıkanmak için dağıtacağını söyledi. Çöp yıkama işinin Çiçektepe'de işsizliğin kökünü kazıyacağını müjdeledi. Çöp Bakkal'ın cami isteği Çiçektepe'de ters karşılandı. Çöp Ağası'yla anlaştığını haber vermesi olmadık laflara yol açtı. Lafları yutamayan Çöp Bakkal hiddetlendi. Kondusunun önünü çevirdi. Babası için pirinç tokmaklı kapısı olan bir cami kurdu. Kondusunun bahçesine de iki adam boyunda güneş vurdukça parıldayan teneke bir minare dikti. Minareyi diktiği sıra Çöp Bakkal'la Çiçektepe'liler arasında laf gidip geldi. Çöp Bakkal'ın dedikleri göğe çıktı. İyi dediği kötüye çevrildi. Sonunda iş iddiaya bindi. En önden Naylon Mustafa kondusunun önüne babasının boyunca bir cami kurdu. Caminin başına tenekeyi kıvırıp minare diye taktı. Minarenin ucuna da bir ayyıldız kondurdu. Naylon Mustafa'nın peşinden iki üç kondu daha cami diye ayaklandı. "Bizim babamızın ayağı ayak değil mi?" diye sitem edenler onların yamacına geçti. Öteki kondularda camiyi oyuncak edip oynayanlara karşı öfke kabardı. Çöpaltı Mahallesinde üçüncü kondu caminin kurulmasından sonra öfke yarışa geçip Çiçektepe'nin başına kar düşünceye kadar koştu. Çöp Bakkal'ın yıldızlar kadar yüksek gönlü yüzünden Çiçektepe yedi kondu camiye kavuştu.

Kar, gökten elene elene kondularının önüne minare diken insanları durdurdu. Rüzgârla birlik edip Çiçektepe'lileri içeri tıktı. Kabartmalı kapılarını üstlerine örttü. Rüzgârın uğultusuna tanelerini kaptırdı. İncelip savruldu. Fabrika artıkları karın altında buz kesti. Mavimsi sıcak suyun mavimsi buğusu kayıp geçtiği yerlerde karı yalayıp yuttu. Karın beyaz örtüsünü eritip yırttı. Çığlık çığlığa gülüşen çöp martıları öbek öbek çöp tepelerinin üstüne sindi. Sesleri boğuldu. Gagaları çöp artıklarına gömüldü. Fabrikaların gürültüsü Ciğerci'nin anlattığı masallarda dağlar ardındaki devin homurtusuna dönüştü.

Bir vardı bir yoktu
Allahın kulu çoktu

Bu kullardan biri, kışın başlamasıyla Çiçektepe'nin fabrikala ve çöp tepeleriyle çevrili karlı sahnesine çıktı. Keloğlan'ı bir yanına, Beybörek'i öbür yanına aldı. Dev karıları, bezirgânları, pirleri, perileri başına topladı. Çiçektepe'lilere geceleri masallar anlatmaya başladı. Masala girmeden önce dilini ağzının içinde döndürüp kırarak stadyum kapısında ciğer satmasından esinlenip uydurduğu uzun bir tekerleme okudu. Tekerlemesinin ardından 'Ciğerciler Destanı'na geçti. Yedi kuşaktan bu yana ciğer kavurup satan kocaman bir ailenin başından geçenleri hikâye etti. Destan boyunca Ciğerci ailesi kavga yüzünden yedi kez ayrılıp birleşti. Sonunda bir daha birleşmemek üzere dağıldı. Ciğerciler Destanı, bulutlara karışan beyaz köpük gibi tuz dağlarının eteklerinde yıllar öncesinden başlayıp, Çiçektepe'lilerin iç geçirip diz dövmeleri arasında, Ciğercilerin ülkenin dört bir yanına gidip kaybolmalarıyla bitti. Ciğerciler Destanı'nı Beybörek'in bezirgânlar ve dev karılarıyla tutuştuğu amansız mücadelesi izledi. Ciğerci üç gece soluklanmadan anlattığı Beybörek'in maceralarından sonra konukların yüreklerinde kendine taht kurup yer etti. Keloğlan'ı

anlatmaya başladıktan sonra adı, Güllü Baba'nın, Kibriye Ana'nın, Çöp Bakkal'ın adının önüne geçti. Anlattığı masallar Fidan'ın gece derslerinin yerini aldı.

Ciğerci'nin dört yetişkin oğlu, iki kızı vardı. Kızlarından çok, yere yakın iri kalçası yüzünden karısının adı dillerde dolanırdı. Ciğerci, Çiçektepe'lilerin yüreklerinde tahta çıkmadan önce döş cebinde taşıdığı çifte gözlüğü ve her akşam koltuğunun altında tepenin başına bir tomar gazete çıkarmasıyla tanınırdı. Konducular içinde ondan başka gazete düşkünü olmadığından, onun kondusunun ortasına yatıp gazete okumasının taklidi yapılırdı. Ciğerci, kondusuna kendini atar atmaz yere yatar, gazeteleri kondunun tabanına şah kilimi gibi yayardı. Bir yanına da koca bir ayçekirdeği öbeği koyardı. Bir yandan ayçekirdeği çitler, bir yandan gözlük değiştire değiştire okurdu. Kondunun ortasında uykusu gelinceye kadar tısılayıp duran bir eşya gibi olurdu. İçi geçince gazeteleri üstüne çeker okuduğu yere kıvrılıp uyurdu. Gündüzleri oğullarıyla birlikte tekerlemesinde anlattığı stadyum kapısında, Çöp Yolunun ağzında, at yarışlarında ciğer satardı. Oğulları da kendi gibi beyaz önlük kuşanır, beyaz büzgeçli şapka takardı. Hepsi de işe gidip gelirken sağ ellerinde camdan birer ciğer kasesi tutardı. Cin gözü gibi ufacık doğranıp kesilmiş ciğerler cam kaselerin içinden ayrı ayrı Çiçektepe'nin çocuklarına bakardı. Çocuklar çöp tepelerine doğru dağılıp süzülürken, Ciğerci oğullarını kondu basamağı gibi ardına döküp Çöp Yoluna çıkardı.

Çiçektepe kondularında Ciğerciler hakkında birbirini kovalayan laflar dolanırdı. Evlerinin kavga yüzünden her yıl dağıldığına dair bir söylenti vardı. Söylentiye göre Ciğerciler bir evlerinde bir kıştan fazla oturamazlardı. Nedeni Çiçektepe'lilerce bilinmez bir kavga yüzünden evi barkı koyup dağılırlardı. Dağıldıktan sonra birbirlerini nasıl bulduklarını, nerde birleştiklerini bilen yoktu. Çiçektepe'yi de içine alan ve şehrin çöp bayırları diye bilinen bölgede kurulu ne kadar kondu mahallesi varsa hepsine gidip konmuşlar, kondukları yerden kavga yüzünden kalkıp dağılmışlardı.

Bu söylenti öteki kondu mahallerinden Beybörek'i dinlemek

için gelip Ciğerci'nin kondusunda üç gece diz çöken insanların gayretiyle kuvvet kazandı. Öte yandan Ciğerci'nin yeni bir masala başlamadan önce okuduğu Ciğerci Destanı'ndaki dağılma hikâyesi yüzünden söylentilerin gerçek olduğuna inananlar çoğaldı. Büyük küçük herkes Ciğercilerin evinde kopacak kavgayı beklemeye koyuldu. İnsanların kavga seyretmek için bekleştiği sıralarda Çiçektepe'de muhtar seçimi yapılacağı duyuldu. Dev karıların, pirlerin ve bezirgânların izniyle Ciğerci'nin muhtarlığa aday olduğu yayıldı. Haber yayıldıktan bir gün sonra Naylon Mustafa'nın da muhtarlık için ayağa kalkıp kondusundan dışarı çıkacağı söylenir oldu. Kondudan konduya fısıltılar akarken Çöp Bakkal'ın yüksek gönlüne bir ateş düştü. Gözüne muhtarlık perdesi indi. Dört köşe bir kâğıda kendisini muhtar seçmeleri için gördüğü nedenleri yazdı. Dükkânının camına yapıştırdı. Kar, Çöp Bakkal'ın yazı yazdığı kâğıdın beyazlığını kıskandı.

Çiçektepe'nin kıymetli insanı

Sana, üstüne gazete çekip kondusunun tabanında uyuyan adamdan muhtar olur mu?

Sana, atlar koşarken ciğer satan adamdan muhtar olur mu?

Stadyum kapısında akşamlayan, Keloğlan'la sabahlayan adamdan muhtar olur mu?

Çiçektepe'nin kıymet bilir insanı

Sana, Naylon Mustafa'dan muhtar olur mu?

"İnsanların anasıyla babası Adem'le Havva, köpeklerin anasıyla babası kim acaba?" diye laf konuşan adamdan muhtar olur mu?

Sana, ilaç fabrikası inşaatında bekçi duran adamdan muhtar olur mu?

Muhtar adayınız bakkal Ferat Karabacak

Çöp Bakkal'ın insanları kıymet bilmeye çağıran bildirisinden sonra Naylon Mustafa muhtarlık için ayağa kalkıp kondusundan dışarı çıktı. Köpeklerin anasıyla babasını sorup soruşturduğu için gülmeye tutulan konducuların tek tek kapısını çaldı. Dünyayı

anlamaya hevesli olan insanların akıllarını aktıkları yere doğru koyvermesinin şartından söze başladı. Merak denen şeyin aklın emri olduğunu hatırlattı. Köpeklerin anasıyla babasının kim olduğunu soruşturmanın dünyayı anlama işi olduğunu açıklayarak seçim çalışmasına girdi. Aklının kıvraklığına konduculari inandırabilmek için sorup soruşturduklarına örnekler verdi. Allahın onca meleği varken insanlardan ibadet istemesine de aklını yatıramadığını söyledi. Söylediği şeylerin insanlarda uyandırdığı şaşkınlığı görünce iyice bilgiçlendi. "Allahın peygamberine insanların tokat attığından haberiniz var mı?" dedi. Hayatı boyunca, Allahın, peygamberini tokat yemekten niye korumadığını merak ettiğini söyledi. Kondusunda sayfaları resimli kıymetli bir kitap sakladığını, dünyanın bin türlü halinin bu kitapta yazılı olduğunu haber verdi. Çiçektepe'lilere uzun zamandır insanın sırrına varma yolunda yürüdüğünü çıtlattı. Bu yolun düşünceli gezen insanlara açık olduğunu söyledi. Yeşil gözlülerin dünyayı yeşil görüp görmediklerine meraklanıp gezindiği çocukluk günlerini anlattı. Seçmenlerine meraklı insanların yufka yürekli olduklarına dair düşüncelerini açtı. Her huyun insana çocukken yerleştiğini söyleyip ta derinlerden hatıralarını çıkardı. Bir yandan hatıralarını anlatırken, bir yandan da Çöp Bakkal'ı durgun akıllı bir insan olmakla suçladı. Çiçektepe'nin fabrika kapılarında, stadyum önünde, sokaklarda akşamlayan insanlarla silme dolu olduğunu söyledi. Çöp Bakkal'ın kimlerden oy istediğini bilmediğine yemin etti. Aklının kuvvetiyle Çiçektepe'yi sarstı. Çöp Bakkal için söyledikleriyle konducular arasında tartışma başlattı. O vakte kadar Beybörek ve Keloğlan'ın yardımıyla Çiçektepe'lilerin yüreklerinde tutunmaya çalışan Ciğerci yeni masallar ve pehlivan hikâyeleriyle ortaya atıldı. Gündüzleri tartışan insanları geceleri kondusuna topladı. "Çiçektepe karlı iken, bacaları harlı iken" diye başlayan muhtarlık bildirisini okudu. Masallardan pehlivan hikâyelerine geçti. Hikâyelerin en heyecanlı yerinde Çiçektepe'nin sorunlarından söz açtı. Kendisini muhtar seçmeleri için dil döküp tükürük saçtı.

Çiçektepe'liler Naylon Mustafa'nın dünyayı anlamak için

soruşturduğunu söylediği bir dolu şeyle karışan kafalarını, Ciğerci' nin masallarıyla uykuya yatırırken Çöp Bakkal tenhalarda Çöp Ağası'yla ağız ağıza verdi. Bir süre sonra da elinde Çiçektepe'nin yerleşim planlarıyla konducuların arasına girdi. Dilinin altından 'Bürokrasi' diye bir laf çıkardı. Çiçektepe'ye muhtar olunca bürokrasiye gireceğini açıkladı. Partiden, bayraktan söz edip kondulara tapu dağıtacağını yaydı. Konduların içinde parıldayacak sapsarı musluklardan laf açtı. Çiçektepe'yi ışığa boğacağını söyledi. Konduları elektrik kablolalarıyla sarıp sarmalayacağına söz verdi. Bürokrasi üstüne söyledikleri ve elindeki mor kâğıtlara çizili yerleşim planlarıyla Çiçektepe'yi ayağa kaldırdı.

Naylon Mustafa Çöp Bakkal'ın kondusuna doğru koşturan insanları görünce telaşlandı. "Eğri boyunlu işçinin, bekçinin muhtar adayı" olduğunu açıkladı. Ama Çöp Bakkal Naylon Mustafa'yı Allahın melekleri ve peygamberine atılan tokatlardan tutup kıskıvrak yakaladı. Onun aklını akıta akıta kuruttuğunu diline doladı. Allahı inkâr ettiğini yaydı. Naylon Mustafa merakın inkârla alakasının olmadığını,daha küçük bir çocukken kayaların yamacına çöküp kendi kendine dünyanın köylerinden ibaret olup olmadığını merak edip sorduğunu söylediyse de kâr etmedi. Yufka yürekli bir muhtar adayı olduğunu anlatmak için çocukken keçi yavrularına salıncaklar kurup salladığını haber etmesi de boşa gitti. Çaldığı her kapıdan geri çevrildi. Gözleri sarı musluklarının parıltısından kamaşan, kulakları su şırıltısından başka şey duymayan Çiçektepe'lileri hevesleriyle başbaşa bırakıp kondusuna çekildi. Sayfaları resimli, kıymetli kitabının başına çöktü. Kafasını hayvanların birbirlerini yiyerek beslenmelerine taktı. Yılanın tüyü bitmemiş kuş yavrusunu lokma edip yutmasına şaştı. Allahın dünyayı neden daha iyi düzenlemediğini anlamaya çalıştı. Düşünmeye koyuldu.

Naylon Mustafa kondusuna çekildikten sonra Çöp Bakkal, Ciğercilerin evlerinin kavga yüzünden dağılacağına dair ortalıkta dolanan lafları körükledi. Ciğerci, ayçekirdeği çitleyerek okuduğu gazetelerden edindiği bilgisine, pehlivan hikâyelerinin heyecanına dayanıp direndi. Her akşam güreşi en olmayacak yerinde kesip

pehlivanları dinlendirdi. "Aldı ciğerci karısı bakalım ne dedi!" diyerek sözü, kal'çası yere yakın karısına verdi. Karısı, heyecan içinde hep bir ağızdan iç geçirip soluyan Çiçektepe'lilerin karşısına geçti. "Biz kavga eder dağılır döner gene birleşiriz, anam," dedi. Birbirlerine nasıl tutkun, yangın bir aile olduklarını sayıp döktü. Evlerinin kavga yüzünden her yıl dağıldığını, gene de birbirlerinden ayrı duramadıklarını söyleyip övündü. Ayrılığa dayanamayıp nasıl kucak kucağa düştüklerini anlatıp böbürlendi. Ama Çiçektepe'de dağılıp birleşmek övünülecek bir durum olarak kabul edilmedi. Ciğercilerin kendi ağızlarından kavga edip dağıldıkları doğrulanınca tutup bir de bununla böbürlenmeleri ayıplandı. Ciğerci'nin karısının söyledikleri kondularda gülüşmelere yol açtı. Ciğerci ailesi pirlerle, kan ter içinde pehlivanlarla bir başına kaldı. Ciğerci masal anlatmayı bıraktı. Beybörek elinde kılıcı sedire çekilip oturdu. Keloğlan başını öne yıktı. Ciğercilerin kondusu sessizliğe gömüldü. Kar Çiçektepe kondularını okşarken sessizlik için için büyüyen bir huzursuzluğa dönüştü. Çok geçmeden Ciğerci ailesiyle bezirgânlar arasında kavga çıktı. Kondularından olur olmaz gürültüler yayıldı. Homurtular duyuldu. Homurtulara çığlıklar, bağrışmalar, küfürler karıştı. Bir akşam Ciğerci söve saya kondusundan çıktı. Başını alıp gitti. Onun ardından oğulları, kızları sokağa döküldü. En son Ciğerci'nin karısı dışarı atıldı. Dizlerini döve döve Çiçektepe'den uzaklaştı. Günlerce ciğercilerin kondusuna kimse yanaşmadı. Kapıları pencereleri açık kaldı.

Martı gibi uçarım konduların damından
Önüne düşerim Kürt Cemal'in heyt ulan
Çöp bayırlarında ben de delikanlıyım

Bahar başında Kürt Cemal Çöp Muhtar'ın kapısını çaldı. Elinde beyaz çiçek açınmış kol kadar bir dal, yanında da silahlı iki adamı vardı. Çöp bayırlarındaki konduların kuruluş hikâyesi gerçekte "Kürt Cemal'in adıyla" diye başlardı. Yürüyen kondular yaratan oydu. Bir sabah, Çiçektepe'den çok aşağılarda kalan ve şimdi üstleri kabuk bağlamış kondu tutmuş olan çöp yığınlarının başına geldi. O zamanlar çöp bayırları şeytana in olan yerdi. Çöp şoförlerinden başka kimse uğramazdı. Ortalık ıpıssızdı. Çöp yığınlarının üstüne güneşin ilk ışıkları vurmuştu. Cam kırıkları, tenekeler parım parım parıldıyordu. Parıltılar Kürt Cemal'in yüzüne vurup gözlerini aldı. Kürt Cemal çöp yığınlarını çevreleyen yerleri köyüne benzetip ağladı. Parıltıların üstüne akan, çöp sularına karışan gözyaşlarını sildikten sonra çöp yığınlarının yamacına mekânet kurdu. Dört bir yanı parselleyip sattı. İlk konduların yıkımı durduktan sonra kondular boyunca sallanarak gezinen gençleri tek tek topladı. Muşta, para, tabanca dağıttı. "Küp", "Ejder" diye ad takınan gençler, konduların damından

martı gibi uçup Kürt Cemal'in önüne düştüler. "Çöp bayırlarında İslamın şartı, küspenin kartı bizden sorulur," diye bir laf öğrendiler. Yıkım çığlıklarının yerini silah sesleri aldı. Çöp bayırlarındaki konduların 'Delikanlılık günleri' başladı.

Kürt Cemal'in adı kurulduğu günden beri Çiçektepe'de bin türlü hikâye içinde gezindi durdu. Tabancasını "Tak! Tak!" diye bir durup bir saydırdığını, kışın keçe gocuk giyip baharda eline çiçek açınmış dal aldığını bilmeyen yoktu. Cismi ilk kez Çöp Muhtar'ın kapısında belirdi. Çöp Muhtar gönlünü yükseklerden indirdi. Kürt Cemal'i ayakta karşıladı. Kürt Cemal'le adamları Çöp Muhtar'la kat kat muhabbet sardırırken Çiçektepe yekinip yerinden oynadı. Konducular sokağa döküldü. Kürt Cemal'in Belediye Meclisi'ne gireceğini duyan koştu. Çiçektepe'nin işsizleri art arda sıralandı. Kadınlar ellerinde su tenekeleri Çöp Muhtar'ın al kiremitli kondusunun etrafında halka oldular. Su tankerlerinin yanından geçerken Kürt Cemal'i durdurdular. Kendilerine acındırmak için yalandan kavgaya tutuşup birbirlerinin saçlarını başlarını yoldular. Yüzlerini kanattılar. Kürt Cemal gösteriş için dövüşen kadınları alkışladı. Çiçektepe'nin bir an önce sapsarı musluklara kavuşmasını diledi. Belediyede, fabrikada işe koyması için önüne atılan erkeklere, Belediye Meclisi'ne girer girmez iş bulacağına söz verdi. Adamlarıyla birlikte Donlu Yolda yürüyüp kayboldu. Kürt Cemal ve adamları gözden yitince Çöp Muhtar'ın kapısının önü, bahçesi, kondusunun içi insanla doldu. Ama Çöp Muhtar ağzına beton döküp sustu. Kürt Cemal'le ettiği muhabbetten tek bir haber sızdırmadı. Yine de Çiçektepe'de Kürt Cemal'in geliş gidişine ad bulundu. "Kürt Cemal çöp bayırlarının orta yerine sinema açacakmış," diye duyuldu.

Kürt Cemal, çöp bayırlarının orta yerine değil sonuna yepyeni bir kondu mahallesi açmanın hazırlığı içindeydi. Çöp Muhtar'a, bürokraside bir konduluk yer ve para vaadederek çöp yığınlarının gerisindeki orman arazisinin fındalığa çevrildiğini yaymasını istedi. Çiçektepe'lilere sızdırmadan Çöp Yolundaki fabrikalara, tamirhanelere haber etmesini söyledi. Çiçektepe'liler Kürt Cemal'in sinemasına kadifeden perde beğenip siyah deri koltuklar

yakıştırırken Çöp Muhtar Çöp Yolundaki fabrikaları, tamirhaneleri gezdi. "İsteyen burada bir kondu sahibi olabilir," dedi. Kondu sahibi olmak isteyen işçilerin kulağına Kürt Cemal'in adını fısıldadı. Kondu yerlerini onun namına sattı.

İşçiler bir akşam fabrika çıkışı çöp tepelerinin ardındaki orman arazisine yayıldılar. Fundaları söküp toprağı doğruladılar. Briketlerden gelişigüzel kondular kurdular. Dört gün sonra dört bir yanı kamyonlar sardı. Çöp tepelerinin ardında, Kürt Cemal'in sinemasında günlerce bu film oynadı.

Konduların gelişi güzel
Kamyonların gidişi

Çöp tepelerinin parıltılı perdesinde yorgun işçi yüzleri gülümserken Çöp Muhtar'ın ağzına döktüğü betonun kumu, çakılı Çiçektepe'nin sokaklarına saçıldı. Kondularda onun işçilerden para aldığı duyuldu. İnsanlar kendi yüreklerinin doğruluğuna günlerce güldüler. Daha sonra yüreklerini yanıltan tüm olaylara 'Kürt Cemal'in Sineması' dediler. Bu laf Çiçektepe'den öteki kondu mahallelerine, fabrikalara geçti. Çöp bayırlarında yürek yanıltan olaylar öyle üst üste geldi ki herkesin ağzına girip yerleşti. Kıza zamanda çöp bayırlarının adı unutuldu. Bu adın yerini konducular arasında 'Kürt Cemal'in Sineması' lafi tuttu. Kürt Cemal'in sinemasında gündüzler karanlığa kavuştu. Karanlık aya, ay yıldızlara. Bahar yaza karıştı.

Şerme! Şerme! Uyan
Yüzünde pas, boynunda ter bezi
Şerme! Şerme! Ulan

Buzdolabı fabrikasında, gece vardiyasında çalışan işçiler gece amiri koridorda belirince uyku yakalatmamak için, "Şerme! Şerme!" diye bağırırlardı. Uyuyanı uyandırmak için ondan yana teneke parçaları atıp gürültü çıkartırlardı.

Sistem montajda, uyuyanı yürek çarpıntılarına atan, sonra da ordan alıp zınk diye bantın başına oturtan bu sesler Kel Ali'ye yorgandı. Bu yüzden "Şerme! Şerme!" çığlıklarına uyanmadı. Gece amiri omuzundan tutup iteklediğinde gerinip ayaklarını duvara dayadı. Başını çuvalların içine gömdü. Bir kolunu dirseğinden büküp gece amirine doğru sivrisini çıkardı. Gece amiri rapor tutmak için Kel Ali'nin kart numarasını aldı. Hiç ses etmeden sistem montajı dolandı. Banta mal asan işçilerden birinin başına dikildi. Saatine bakıp üretim hızını kontrol etti. İşçilerin boyunlarına astıkları ter bezlerinden bantın üstüne damlalar yağdığını görünce ağzını öne uzatıp büzdü. "Kolay gelsin," derim diye korktu. Bir acceyle çıkıp gitti. O gittikten sonra banta bir sıra küfür ve gülüşme asıldı. Bant kayarken işçilerden biri eline uzunca bir tel aldı. Ucuna bez bağladı. Bezi tinere batırdı. Kel Ali'ye kuyruk taktı. Kuyruğa kibriti çakıp yanından uzaklaştı. Kel Ali

tutuştu yere düştü. Kıçı başı dumanlandı. Sesi alevlendi. "Avradınıza çakarım!" dedi. Soluk soluğa üstündeki gömleği attı. Pantolonunu çıkardı. Anadan üryan kaldı. Hırsından bir elini iki dişinin arasına aldı. Sızıldanan yerlerini aranı aranı ağlamaya başladı.

Ağlama ulan Kel Ali
Haydi de seni banta asalım
Yanığına kuru hava basalım

Sistem montaj işçileri banta mal asarken 'Kel Ali' türküsünü çağırırlardı. Türkü öyle kıvraktı ki, bant sehpasının üstünde asılı 'evap' bir işçiden diğerine sürülürken oynardı. Kel Ali, fırının ağzından yüzüne çarpan sıcaklığın altında eriyip akarken, incecik tel gibi gövdesini montajın öteki işçileri bobine sarardı. Dört beş gecede bir gece amirine uyku yakalattığı için, "Uykunun ibnesi, montajın türküsü" diye başını elleyip kolunu bacağını tutar, parmak atarlardı. Kel Ali kiminde boynunu kısıp susar, kiminde, "Hey! Hey!" diye yerden çekici kapar, işçilerden birini önüne katar peşlerine düşerdi. İşçiler, "Heyheylendi Kel Ali," diye gülüşürlerdi. Gülüşenlerin üstüne Kel Ali'nin küfür köpükleri yağardı. Fırının ateşi, dönerek kayan bantın gürültüsüyle birleşip köpükleri söndürürdü.

Kel Ali, daha montajın türküsü değilken çöp bayırlarında kurulan ilk konduların türküsüydü. Kondu kapılarını, boynuna mavi boncuklar dizmiş, kırmızı püsküller sıralayıp sallandırmış bir eşekle gezerek tenekede kuyu suyu satardı. Konducu kadınlar uzaktan Kel Ali'nin sesini duyunca tenekeleri kapıp tangırdanarak koşarlardı. Kel Ali yazmaları uçuşan kadınlar koşarken, "Harip'in suyu karnın şişirmez, içerine kor ateşler düşürmez!" diye bağırmaya tutulurdu. Kel Ali bağırmaktan boğulunca, "Harip kuyusunun suyu da, garip kondusunun suyu!" diye tenekeleri tokuştura vuruştura kadınlar başlardı. O zaman Kel Ali omuzlarını, şık şık ederek eşeğin kıçına yatırır, ayaklarını karnına tepe çeke oynardı. Kırmızı püsküller mavi boncuklara dolardı. Oynaya oynaya suyu bitirdikten sonra bağıra çağıra konduların arasından çıkıp kaybo-

lurdu. Kaybolduğu yerlerde eşekle konuşurdu.

Kel Ali eşekle konuşurken mavi boncuklar kondu yollarında tek tek düştü. Kırmızı püsküller rüzgâra kapılıp uçtu. İlk kondulara döşenen su boruları da eşeği sürüp çöp bayırlarından çıkardı. Kel Ali sakalığı bırakıp çöp bayırlarının alt taraflarında kalan domuz mandralarında gece işine başladı. Başladığının haftasında karısı Veliman elini yüzüne alıp camın önüne oturdu. Yüzüne ay tepsisinden pırıl pırıl bir ışık vurdu. Bekçilerden biri gelip Veliman'a düdük çaldı. "Bir defa versen ne olur?" diye fısıldadı. Veliman bir gece beş gece sövdü saydı. Sonunde Kel Ali'nin yolunu gözlemekten yoruldu. Sövüp saymaktan caydı. "Şu kadara olur," dedi. Bir pazarlığa tutuşup bekçiye el verdi. Koynuna aldı. O bekçi öteki bekçilere haber saldı. Kel Ali mandrada domuz başı tutarken oraların ne kadar bekçisi varsa Veliman'ın gerdanına diş bastı. Çok sürmeden adı 'Bekçilerin Veliman'a çıktı. Bekçilerin Veliman, ardından koğulaşıp gülüşen üç konducu kadın dövdü. Hışımla dönüp kondusuna girdi. Ter süzen gerdanını camın önünde rüzgâra açtı. Gökyüzüne baka baka soluğunu durulturken bekçilerden birinin karısı kapısına dayandı. Veliman ekmek bıçağını kaptı. Kadının ağzını yırttı. Saçlarını yoluk yoluk edip ditti. Sonunda da Kel Ali'yi koyup gitti. O gittikten sonra Kel Ali domuzların başlarını boşladı. Çöp bayırlarında ağıda başladı. Yollara sattığı sular kadar çok gözyaşı döktü. O yaş döküp gezerken Bay İzak çöp bayırlarının karşı yamaçlarında bir kondu fabrika kurdu. Kondularda, "Buzdolabı işçi alıyormuş," diye duyuldu. Kel Ali, Veliman ağıdından koptu. Buzdolabına işçi oldu.

Ağlama ulan Kel Ali
Huylananı heyleneni
Ellemeyip n'edeceğiz
Gülmesek hep öleceğiz

Haydi de seni banta asalım
Yanığına soğuk demir basalım

Kondu fabrika kondu evlere benziyordu. Bay İzak'ın hangi topraklarda doğup büyüdüğü, çöp bayırlarına nerden geldiği üstüne bin bir tahmin ileri sürülmesine rağmen bir türlü köküne, toprağına varılamadı. Kondularda adını yurtsuzlar hanesine yazdıran Bay İzak, gönlünü çöp dereleri gibi alçalttı. Üstüne işçi tulumu giydi. İşçileriyle birlikte evapın içine ter döktü. Canını prese taktı. Gören, göbeği çöp bayırlarında kesildi sandı.

Karanlık kondu fabrikasının üstüne zift gibi çökünce evine gitti. Sabahları otuz yedi işçisinden erken çöp bayırlarına tırmandı, fabrikasını açtı. Soluğu taşa taşa çalıştı. Çok sürmeden içine makineler, aletler, konducu işçiler dizdiği fabrikasının dış yüzünü içine uydurup kondularla benzerliğini bozdu. Camları yarısından yukarı, işçiler çalışırken başlarını kaldırıp çöp bayırlarının parıldayan yamaçlarına bakmasınlar diye griye boyattı. Kondusunun bir yüzüne demir çekme kapı taktırdı. Kel Ali'nin yüzündeki yaş izleri içini burktu. Demir çekme kapının yedek anahtarını ona armağan edip usulca cebine soktu. Sabahları tüm işçilerden erken koşup kapıyı açması için tembihledi. O günden sonra kapıya diktiği bir bekçiye iş çıkışları işçilerin üstlerini arattı. Her akşam, üstlerinin aranmasına razı gelecek on işçi daha aldı.

Üretim arttıkça Bay İzak iş disiplinini bozdu. Bir gün tüm

işçilerden erken, bir gün Kel Ali'den geç gelmeye başladı. Geç geldiği günlerden birinde üstüne işçi tulumu giymedi. Öğle paydosunda işçiler yemek yerken demirci Gülbey Usta, "İzak postabaşı oldu," dedi. İşçiler gülüşüp yutkundular. Bay İzak yanlarına sokuldu. Hasta karılarından, memleketlerinden havadis sordu. Cebinden cüzdanını çıkarıp çocukları için harçlık dağıttı. O günden sonra üstünden çıkardığı işçi tulumunu diline giydi. Kendisinin kaderinin de çöp bayırlarının kaderiyle birleştiğini, hayatını çöp bayırlarının yamaçlarında buzdolabı gazından gözleri yanarak tüketeceğini söyledi. İşçilerinin tümünü 'Bayır kardeşi' ilan etti.

Kondularda çakıp sıvama işleri hiç bitmezdi. Bir duvar onarılır öteki çöker, ardından dam akardı. Bu yüzden konduların bir gün bir yanlarına teneke çakılır, bir başka gün açılan deliklere tahta sokulurdu. Ayrıca, "Konduların çitleri ay doğunca yürür, mezarlığa yanaşınca durur," diye kondu dilinde bir laf vardı. Bu lafla konducular telli tahtalı konduların tabiatını anlatırlardı.

Bay İzak'ın fabrikası da kondu tabiatlı olduğundan bu laftan nasibini aldı. İşi hiç bitmedi. Bir inşaat, bir takırtı, bir çakırtı hep sürdü. Konduların geceleri yürüyen çitleri gibi, bahçe duvarı konduları yıka yıka yürüdü. Ama konidular gibi mezarlığa yanaşınca durmadı. Bay İzak mezarlığa yanaşınca kısa bir dua okudu. Mezarlığın altına daldı. Kondular buzdolabının gazına boğulurken çöp bayırlarının karşı yamaçlarında yerin altında daracık tüneller kazdırdı. Göz göz irili ufaklı odalar açtırdı. Fabrikasının yeni bölümlerini yerin altına, ölülerin yanına gömdü. Çok sürmeden yerin altından yukarı vuran harıltılarla sallanan kondularda Bay İzak'ın ölüleri uyandırıp ayağa dikeceğine, dirileri buzdolabı gazıyla boğup onların yerine mezarlara yatıracağına dair bir sürü laf aldı yürüdü. Konducu çocuklar oynasın diye, Bay İzak'ın çöp tepelerinin üstünü kuru kafalarla, kemiklerle süslemesi, öfke ve korku yarattı. Çöp bayırlarındaki kondulara Bay İzak'tan uğursuzluk sıçrayacağı düşüncesi yayıldı.

Bay İzak korkulu bir efsaneye bürünen adını temize çıkarmak için çöp bayırlarının ileri gelen konducularına haber yolladı. Konducularla fabrikasında üst üste toplantılar yaptı. Buzdolabı gazından boğulan kondulara süt dağıtacağını açıkladı. Konducuların ağzına süt akıtıp yoğurt çaldı. Ardından fabrikasının yanıbaşına konducular için cami kurdu. Konducuların kabaran öfkeleri, Bay İzak'ın bir yıl boyunca her gün kondulara dağıttığı birer kilo sütün kabaran köpükleri gibi söndü. Bay İzak, adının üstü ağır ağır kaymak bağlayınca konduculara süt yerine dirseğini gösterdi. Kurduğu caminin altını buzdolabı deposu yaptı. Depoyu tünellerle fabrikasına bağladı. Yerin altında yeni yeni odalar açtı. Yeni odalara yeni işçiler aldı. Buzdolabının yanında çamaşır makinesi, radyo, fırın yapmaya başladı. İşçilerin çalıştığı odaları mezarlardan ayırmak için tavanlarına floresan lambalar taktırdı. Kapılarına şu adları yazdırdı:

Demirhane
Emaye
Plastikhane
Küvet Kaynak
Polisaj
Tornahane
Sistem Montaj
Boyahane

Geçen zaman içinde Kel Ali'nin yedek anahtarı tuzlanıp paslandı. Kel Ali anahtarı Bay İzak'tan hatıra bilip sakladı. Öteki işçilerle birlikte yerin altında çalışa çalışa eriyip kurudu. Bunalıp boğuldu. "Çöp bayırlarının üstünü tuttuk, ay vurdu altını unuttuk," diye bir laf buldu. Fabrikanın tüm işçisinin diline verdi. İşçiler Bay İzak'ın yerin altına fabrika indirmesiyle ilgili bir dolu laf uydurup gülüşürken Kel Ali öğle paydoslarında, vardiya çıkışlarında sesini Bay İzak'ın sesine benzeterek, "İşçi kardeşlerim!" diye nutuklar çekti. Her nutuktan sonra cebinden anahtarını çıkardı. Oynaya oynaya yalandan kapıları açtı. "Kel Ali bize bir izin kâğıdı

yazsana," diye gülüşerek başına toplanan işçilere sigara kâğıtlarına izinler yazdı. Bay İzak'ın kendileriyle birlikte işçilik ettiği günlere dair hikâyeler anlattı. Sesi makinelerin gürültüsüne hep ince düştü. Anlattığı hikâyelerin yarısını presler kaptı, yarısı bant sehpasının üstünde döne döne boğulup gitti. Kel Ali kimini yorgunluktan unuttu, kiminin yarısında oynamaya başladı. Bu yüzden sistem montaj işçileri Kel Ali'yle hiç ciddi muhabbet yapmadı.

Fabrikanın kapısında
Dört işçi duruyordu
Çöp bayırlarının başına
Çelpeşik yağıyordu

Kondularda delikanlılık günlerinin yaşandığı, kabadayıların silah seslerinden ürken bembeyaz martıların kanatlanıp kara bir bulut gibi göğü kapladığı sıralarda, Çöp Yolunda işçilerin 'Dayakçı' dedikleri iri yarı adamlar dolanırdı. Dayakçılar, tazminat isteyen, sigorta sendika lafını ağzına alan işçilere ağızlarından kan gelinceye kadar dayak atarlardı. İşçilerin çığlıkları uluyan makinelerin sesine karışırdı.

Bacaların ağzından çok dumanlar savruldu. Zamanla Çöp Yolunda yan yana kurulu fabrikalarda çalışan işçiler sendikalaştı. Dayakçılar Kel Ali'ye hikâye oldu. Bu kez de uluyan makinelerin sesine fabrika sahiplerinin toplu sözleşme masalarından yükselen çığlıkları karıştı.

— Çocuk parası da ne?
— Çocuklarınız bayramlarda fabrikaya gelirler
— Tek tek ellerimizi öperler
— Biz de onlara harçlık veririz

Bay İzak, Çöp Yolunda işçilerin yekinip sendikaya yazıldıkları günlerde fabrikasına yeni bir müdür aldı. Bay İzak'ın yeni müdürünün çok uzaktan, bir başka ülkeden geldiği ve ilk iş olarak buzdolabı işçilerine çöp bayırlarının başında dinlenme yurtları

yaptıracağı duyuldu. Müdürün adı, okuyup geldiği ülkenin dört yanını saran koca denizler gibi Çöp Yolunda işçiler arasında çalkalandı.

Müdür, okuduklarını buzdolabı fabrikasında uygulamaya soktu. Buzdolabı işçisini topladı. Önce onları, buzdolabı silmek için kullanılan bezleri boyunlarına doladıkları, terlerini silmek, ağızlarına maske yapmak için kullanmayı akıl ettiklerinden ötürü kutladı. Sonra yılda bir kez aldıkları ikramiyelerini artık alamayacaklarını bildirdi. İkramiye yerine bir gün bisküvi, bir gün yoğurt vereceğini söyledi.

Buzdolabı işçisi yoğurt gibi bembeyaz kesildi. Kocaman açılan gözlerine buzdolabı gazı kaçtı. Öksürüğe tutulan işçilerin gırtlakları yırtıldı. Nefesleri boğuldu. Müdür boğulan işçilere fabrikaya havalandırma tertibatı kuracağını açıkladı. Açıklamasının arkasına yeni bir ücretlendirme sistemi getirdiğini ekledi.

Buzdolabı işçisi, o gün, müdürün yanında getirdiği ücretlendirme sistemine göre para almaya başladığında modern işçi olacağını, kıdemine göre değil, ürettiği mala, bileğinin gücüne, çalışma imanının sağlamlığına göre ücret sırasına dizileceğini öğrendi.

Bir süre sonra buzdolabı fabrikasında 'Muntazam işçi' diye yeni bir şey ortaya çıktı. İşçiler muntazam çalışanlar, muntazam çalışmayanlar diye ikiye ayrıldı. Muntazam çalışanlara daha fazla saat ücreti verildi. Muntazam olmayan işçilere her ödemede muntazam lafından sinir geldi. Sinirlenen işçilerden biri bu lafı ağzında evirip çevirip diliyle hart diye kesti. 'Muntaz' diye bir laf işçi dilinde küfürler arasına geçti.

İşçiler daha hızlı
Uçaktan daha hızlı
Çalışın daha hızlı

Elim ayağımdan önce
Uzanırsa prese?

Parmaklarınız kopar
Üstüpüye kan dolar

İşçiler daha hızlı
Uçaktan daha hızlı
Çalışın daha hızlı

Bay İzak'ın yeni müdürünün okumak için gittiği uzak ülkeden öğrenip geldiği 'Daha Hızlı' şarkısı buzdolabı fabrikasında çalışan işçilerin kulaklarını sabah akşam cırnakladı. Muntaz seçilen en işçi diğer işçilerden daha fazla saat ücreti almaya başladı. Muntazlar güle söyleşe, muntaz olmayanlar söve eğleşe yoğurt kaplarının üstüne eğildi. Muntaz işçilerin de çok muntaz olanı, az muntaz olanı vardı. Çok muntaz olanlar az muntaz olanlardan daha fazla saat ücreti alıyordu. Çok muntaz olanlar ve çok saat ücreti alanlar yoğurtları çabucak bitirdiler. Bantın başına geçtiler. Az muntaz olanlar ve çok muntazlara göre az saat ücreti alanlar onların arkasından kalkıp dizildiler. Muntaz olmayanlar eğildikleri yoğurt kaplarının üstünde göz göze geldiler. Ağız ağıza verdiler. "İkramiyeden yoğurda dönenin boğazında kalsın lan," dediler. Yoğurtları yemediler. Kaşıkları koltuklarının altına sokup oturdular. Yeni müdür oturanların başına gelip dikildi. Tüy gibi yumuşak bir sesle işçileri yoğurda buyur etti. İşçiler yoğurtların kaymaklarına kaymaklarına pıskırıp güldü.

O gün yeni müdür dört işçi temsilcisine, çöp bayırlarından aşağı, konduların arasına karışıp kaybolan yollardan birini gösterdi. Dört işçi temsilcisi fabrikadan çıkıp kapıda dört buzdolabı gibi dikildiler. Küfür eden işçilerin üstüne tornavidayla saldıran postabaşı yeni müdürün arkasına saklandı. Yeni müdür işçileri bantın önünde topladı.

Buzdolabının değerli işçileri

Sendika size çöp bayırlarının başında, çöp parıltılarından camları alev alev yanan dinlenme yurtları mı yaptıracak?

Fabrikaya havalandırma tertibatı kurup buzdolabı gazını mavi gökyüzüne mi savuracak?

Yeni müdür konuşmasından sonra işçilere fabrikanın üstü mühürlü kâğıtlarını dağıttı. İşçileri sendikadan istifa etmeye ve kâğıtları imzalamaya çağırdı. Muntazlar koşup kâğıtları imzaladı. Muntaz olmayanlar diken gibi yeni müdüre sipsivri baktı. Yeni müdür, kırk derece ateşinin olduğunu, hasta yatağından kalkıp fabrikaya geldiğini söyleyerek işçilerden çabuk olmalarını istedi. "Beni üzmeyin çocuklar," dedi. İşçiler, ateşi olduğunu söyleyen yeni müdüre güldüler. Gülbey Usta gülüşmelerin arasından sıyrılıp saç plakaların başına çöktü. Eline çekici aldı. Eğri plakaları vura vura doğrulttu. Çökükleri dümdüz etti.

Gülbey Usta koynunda sendika fişleriyle geceleri kondu kondu dolanıp buzdolabına sendikayı sokan ustalardandı. Bay İzak'ın, onu durdurabilmek için önüne bavul dolusu iki buçuk lira destesi sürdüğünü Çöp Yolunda bilmeyen yoktu. Gülbey Usta'nın para destelerini çözmesi, makinelerin başında sessiz bekleşen işçilerin üstüne gelin pulu gibi savurması fabrikalarda keyifle konuşulurdu. Marifetleri arasında, buzdolabı işçisini gelin etmesinden başka, buzdolabının sendikalaşma tarihine 'Plastik pres işgali' diye geçen ve daha sonra Çöp Yolundaki fabrikalara yayılan tek kişilik bir direniş icadı vardı. Gülbey Usta, henüz dayakçıların Çöp Yolunda dolaştıkları sıralarda koynunda sendika fişleriyle yakalandı. Sendikaya heves sardığı o günlerde plastikhanede preste çalışırdı. Bay İzak, Gülbey Usta'yı tazminatsız işten çıkardı. Gülbey Usta yıllardır çalıştığı, soluğuyla eskitip teriyle parlattığı presinden ayrılamadı. İşten kesilince kendini kollarından zincirlerle presine bağladı. Fabrikayı ayağa kaldırdı. Presin dibine hüzünlü bir kıvrılmayla yattı. Çalışma Müdürlüğü'nden resmi şahıslar gelinceye kadar presin dibinde kıvrılı kalacağını açıkladı. Resmi şahıslar, Gülbey Usta'nın zincirlerle, kilitlerle süsleyip işgal ettiği presin yerini tespit edinceye kadar buzdolabında tek işçi çalışmadı. Vardiya vardiya üstüne yığıldı. Gece oldu.

Gözleri kaynak alevi
Kirpikleri onluk demir
Gülbey Usta, Gülbey Usta

Gülbey Usta'nın ardından işçiler makinelerinin başına geçtiler. Ayaklar pres pedallarına bastı. Eller kaynak makinelerinin, çekiçlerin saplarını kavradı. Parmaklar pimlere, vidalara yapıştı. İşçilerin birbirlerine iterek yürüttükleri bant sehpası ağır ağır dönmeye başladı. Kaynakların farıltısından, demircilerin çekiç dövmelerinden, makinelerin gürültüsünden başka ses duyulmaz oldu. Arada bir işçilerden biri üretimden koptu. Malzeme deposunun üstüne tırmanıp dışarda dikilen dört işçiyi kolladı.

Buzdolabı fabrikasında iki gün suskun bir telaşla çalışıldı. Üçüncü gün üretim yavaşladı. Çekiçler usul usul saç plakaları okşarken çöp bayırlarının başına çelpeşik yağmaya başladı. Çelpeşik gri boyalı camlardan yuvarlanıp kayarken akşam oldu. Fabrikanın üstüne karanlık çöktü. İçerde lambalar yandı. Kaynakların alevleri kısıldı. Makineler sustu. Pres kolları yana düştü. Demirciler ayağa kalkıp çekiçleri attılar. İçlerinden biri öne atıldı. Ana şalteri indirdi. Gece vardiyasında iş alacak işçiler "Har!" diye fabrikadan içeri doluştular. Kaynakçılar ellerinde kaynak makineleriyle kapılara, pencerelere koştular. Sürgüleyip kapıları, pencereleri kaynattılar. Ortaya bir varil yuvarlandı. Taci Baba sıçrayıp varilin üstüne çıktı. Plastik kalıplar gibi gözlerini kocaman açtı. "Kaynakçılar! Tornacılar!" diye haykırdı. Boyun damarları kablo olup şişti. "Direnişimiz hepimize hayırlı olsun!" dedi. Göğsünde tepinen yüreğini sağ eliyle yatıştırdı. Alkışa tutuldu. İşçilerin elleri bayramlaşır gibi birbirlerinin ellerine uzandı. Postabaşılar, formenler 'elim elinde' oynayan işçilerin arasından usulca sıyrılıp karanlık koridorlarda kayboldu. Muntazlar şaşkın ve sinik, bir kenardan kucaklaşan işçilere baktılar. Az muntaz olanlar çok baktı. Çok muntaz olanlar çok korktu. Çok muntaz olanlar çok korkarken çöp bayırlarındaki kondu camilerden ezan okundu.

Aylardan Ramazandı. Muntaz ve muntaz olmayan işçiler Kel Ali'nin deyimiyle hemden de oruçluydular. İzak'ın gök yırtan

çığlıklarıyla makinelerin başında topluca oruç bozdular.

Çelpeşik karanlığa parıltılarla düşüp kaybolurken fabrikayı kamyonlar sardı. Kamyonların çöp bayırlarının başını tutması işçiler arasında korku yarattı. Fabrikayı boşaltmaları için dışardan çağrı yapılırken kaçma arzusuyla yanıp tutuşanlar oldu. Yüreği bozulanların gözleri karanlık koridorlara, kapılara, pencerelere kaydı.

Gülbey Usta işçileri başına toplayıp yere çöktü. Kaçanı çöp tepelerine gömeceğini söyledi. Bay İzak'ın çığlıklarından, çağrılardan ürken işçilerin korkuyla açılıp kapanan burun deliklerini vidayla tıkadı. Gece malzeme deposunun üstüne tırmanıp kaçmaya çalışan işçilerden birini dama yatırdı, üstüne çullandı. Kaçmaya çalışan işçinin burnundan betonun üstüne fışkılayan kanı çelpeşik damlaları yıkadı.

Gece Bay İzak'ın fabrikasının üstüne kopkoyu bir karanlık oturdu. Bay İzak, bir an fabrikasının karanlığa karışıp ağır ağır dağılacağını, sabah elinden uçup gideceğini sandı. "Kurtarın fabrikamı!" diye bağırdı. Çelpeşik dindi. İçerde işçilerin nabızları Gülbey Usta'nın elinde, dışarda kamyonlar tetikteydi. Kopkoyu karanlık, işçileri dışarı çağıran cereyanlı bir sesle bir kez daha yırtıldı. Gülbey Usta cama yaslanıp Bay İzak'ın yırtık yırtık ettiği geceye baktı. Sigarasından bir nefes çekti. Dumanla bir ağzının dolusu karanlık yuttu. İşçileri başına toplayıp bant sehpasına oturdu. "Plastikleri eritip bomba gibi top yapacağız," dedi. Sesi işçilerin kulaklarında patladı. İşçilerin içini kulaktan tırnağa korku kapladı. Gülbey Usta gözlerini arkadaşlarının gölgelenmiş yüzlerinde gezdirdi. "Kandıracağız lan onları," dedi. Üç işçiyi nöbet tutan plastikçilerin yerine nöbete gönderdi. Plastikçiler plastikleri eritip on beyaz top yaptılar. Eriyen plastikler yapışıp ellerinin etiyle kaynadı. Kaynayan yerlere soğuk demir basıldı. Karanlığı yırtan çığlıklar, "Üstünüze bomba sallarız," diye karşılandı.

Beyaz toplar işçilerin içini kaplayan korkuyu umuda çevirdi. Makinelerin başında, çelpeşik şafağında umut da, korku da yer edici değildi. İşçilerin durumu, Kel Ali'nin uydurup kulaklarına taktığı lafa uygundu. Çöp bayırlarının üstünü tutanlar yine altını

unutmuşlardı. Bay İzak'ın makinelerinin başında çalışmadan oturmayı yoğurttan kaşık çeker gibi kolay olur sanmışlardı. Gece üç işçi sıvışıp kaçtı. Nöbete gönderilen üç işçinin, nöbeti fabrikanın başında uğuldayan rüzgâra devredip koyup gitmeleri öfke yarattı. Sövüp sayan ağızlar, "İşin sonu nereye?" kaygısıyla kapandı.

Taci Baba kondulara dönüp uzun uzun baktı. Karanlık üstüne alınıp hızla sıyrıldı. Şafak açıldı. Taci Baba'nın yüzü çöp tepelerinden vuran parıltılarla aydınlandı. Aydınlanmış yüzünü işçilere çevirdi. "Biz bu işi az tarttık," dedi. Yüzünü aydınlatan düşüncesini işçilere açtı. Taci Baba'nın kondulardan kadın kız toplayıp fabrikanın önünde bağırttırma düşüncesi işçiler arasında tutuldu. Kondulardan kadın kız toplama işi için Kır Hamit görevli seçildi. Çöp tepelerinin başında avazı çıktığı kadar bağırması, ölü gibi yere yatması, kadınlar gelmeye yanaşmazsa ağlama numarası yapması için tembihlendi. Bir umutla kondulara uçuruldu.

Hamit kır başını alıp çöp tepelerinin üstüne çıktığında konducu çocuklar uyanıp çöp tepelerinin üstüne yayılmışlar, konducular kondu damlarında toplaşmışlardı. Kır Hamit'in çığlıklarıyla uğuldaşıp kaynaştılar. Kır Hamit'in üstünde mavi iş elbisesi vardı. Elbisesinin üstünü çıkarıp eline aldı. Kondulardan yana bayrak edip salladı. Can düdüğü gibi karılar! Kızlar! diye bağırmaya başladı. Bağıra bağıra konduların arasına daldı. "Bizi kesecekler! Bizi öldürecekler!" diye kaldırıp kaldırıp kendini yere vurdu. Kır başını taşlara çarptı. Kadınların merakla açılmış gözlerinin içine acıklı acıklı baktı. Bir eliyle eteklere yapıştı. Bir eliyle fabrikayı gösterdi. Kondularda ne kadar kadın, kız, çocuk varsa başına topladı. İşçilerin en son tembihlerini en son tuttu. Kulakları kadınların çığlıklarıyla uğuldarken ağlama numarasına geçti. Eliyle toprağı avuçlayıp gırtlağından yalandan çığlıklar, inlemeler çıkardı. Ağlama numarası yaparken birden eliyle avuçladığı toprak taş olup boğazına oturdu. Hamit yüzünü acıyla kadınlara dönüp yutkundu. Savrulan çiçekli yazmalara bakarken gözleri doldu. Kır başını usulca kadınların ayaklarının yanına yere bıraktı. Ağlamaya başladı.

Kır Hamit'in gözünden akan yaşlar sel olup kadınları önüne

kattı. Buzdolabı fabrikasının kapısına sürükledi. Hamit bir çağrışmayla kapılıp giden kadınların arkasından elinde tuttuğu mavi bayrağa gözlerini sildi. Sevinçle doğruldu. Konduların yıkım günlerinde adı fabrikalarda duyulan Dursune Nine'nin kondusunu sordu. Dere aşağı koşmaya başladı. Dursune Nine, Kır Hamit'in toprağa bulanmış yüzüne, mavi iş elbisesine baktı. Nefes nefese kondusuna dalan işçiyi tanıyamadı. "Kan bizim ama can kimin?" diye mırıldandı. Kır Hamit'i dinledikten sonra şalvarının beline tabancayı soktu. Kondusundan çıktı.

Bay İzak, Dursune Nine'nin direniş boyunca tabancalı şalvarını yayıp oturduğu yerleri daha sonra asfaltla örttü. Konducu kadınların kızların çığlıklarının üstüne zift çekti. Fabrikasının iki ana kapısını bu meydana açtı. İşçiler Dursune Nine'nin Bay İzak'a tabanca çektiği yeri ayaklarıyla tahminleyip buldular. Bu yer, vardiya değişimleri sırasında buzdolabı işçilerinin selamlaşma yeri oldu. Makinelerden kurtulan ve sallanarak yerin yüzüne vuran işçiler vardiya satacakları işçileri iki ellerini havaya kaldırıp derin soluklanmalarla karşıladılar. Vardiya alacaklar karanlığa açılan kapıların ağzında daralan yürekleriyle kısılan gözlerini çıkanların yüzüne verip, "Ciğerine kuvvet!" diye mırıldandılar. İşçiler karşılıklı birbirlerinin omuzlarına dokunup ayrılırken temiz hava çıkanların ciğerini yırttı. Gün ışığı iğne gibi gözbebeklerine battı. Acıyla kapanıp açılan gözlere yorgun kollar bağ oldu. Kollarını, gözlerinin üstüne, kaşlarına yukarı koyan işçileri kapıda bekçiler durdurdu.

— Çaldın mı çaldın mı
Bay İzak'ın pimini telini?
— İndir kolunu aç elini

Bay İzak'ın konducu bekçileri şaşkın ve acılı işçilerin üstünde,

koltuk altlarında ve ellerinin içinde işçinin işini bulurdu. Boyacıların ayakkabılarına çalışırken beyaz tüyler gibi beyaz boya damlaları dökülürdü. Saçları bir günde boyadan ağarmasın diye başlarına bez kasket takarlardı. Buzdolabı silmek için kullanılan bezleri ter bezi yapmayı, boğazlarına asıp çalışırken ağızlarına maske edip tutmayı onlar akıl etti. Fabrikada yemek paydosu başladığında öteki bölümlerde çalışan işçiler, kara karanlık koridorlardan geçerken, yemekhanenin kapısını şaşırmamak için, önden boyacıların yemeğe çıkmasını beklerdi. Boyacılar, yüzlerinden, ellerinden ve kasketlerinin teleklerinden koridorlara beyaz damlalar dökerdi. Koridorlar beyaza boyanırdı.

Boyacılar beyaz güvercin

Polisajcılar, ellerinden zımparaları bırakıp ağır ve yorgun bellerini tuta tuta doğrulurlardı. Gözlerinin önü yüzlerine yapışan kara demir tozları gibi kapkaranlık olurdu. Bu yüzden beyaz boyalı koridorlarda bile şaşırırlardı yolu. Yüzlerinin karası karanlığa karışıp kaybolurdu. Polisajcılar, yüzlerine yapışan bu yağlı karanlığı silmek için yerin yüzüne çıkmadan önce yıkanırlardı. Tıkanan soluklarını açmak, boğazlarına çöken demir tozlarını bir an önce havaya savurmak için sıcak suyun altından geçip koşarlardı. "Acele eden karalı gider" diye bir lafları vardı. Yüzlerinin bir yerinde kaşları kadar bir karalık kalırdı. Burunlarının ya da alınlarının üstünde işlerinin izleri, polisajcılar taranmış ıslak saçlarıyla titreyerek kondularına giderdi.

Polisajcılar alnı karalı işçi

Polisajcıların yüzlerinde aceleden kalan bu izlere en çok demirciler gülerdi. Eyeleri çekiçlere vura vura katılırlardı. Katılırken ellerini ağızlarına kapatırlardı. Ellerindeki pas dudaklarına, yüzlerine sürünürdü.

Pastan koca ağızlı demirciler dev işçi

Dev işçiler solgun yüzlü ve kızgın gözlüydüler. Demir aksamlı yurekleri vardı. Demirhane yerin ta dibinde, fabrikanın en alt katındaydı. Demirin tozu ve pası dev işçilerin kirpiklerine yağar, gözlerine dolardı. Gözbebekleri kupkuruydu. Polisajcılara gülerken bile gözlerinin içinde donuk bir öfke dururdu. Kulaklarına gürültü işlediğinden çalışırken birbirlerinin sesini alamazlardı. Bu yüzden çekiçleri atıp hep bir ağızdan haykırırlardı. Sesleri yerin yüzüne Çöp Yoluna çıkardı. Çöp Yolundaki fabrikalarda çalışan işçiler demircilerin haykıran seslerinin büyülü olduğuna inanırlardı. Ne zaman çöp bayırları demircilerin sesleriyle inlese buzdolabı işçileri topluca yerin yüzüne çıkar, fabrikanın kapısına çadır açarlardı. Fabrikanın camını kapısını yazar, ziftli meydanı rüzgâr estikçe dalgalanan üstü yazılı bezlerle donatırlardı.

Buzdolabı işçileri yerin üstüne çıktığında, Çöp Yolundaki fabrikalarda, soluk soluğa, tornacıların greve yanaşmadıkları, demircilerin demirleri kapıp tornacıları döve döve yukarı attıkları anlatılırdı. Anlatılanlara her fabrikada yeni pimler takılır, başka başka hikâyeler eklenirdi. Kondularda, Bay İzak'ın fabrikasının demirhane kapısının üstünde "Demirhane olmasa buzdolabında hak alınmaz" diye yazdığı duyulurdu. Konducular yazının anlamını sökmeden, çöp bayırlarına ve Çöp Yoluna, tornacıların grev çadırının yanına bir de mescit çadırı açmak istediklerinin haberi yayılırdı. Yayılanlara, Bay İzak'ın içi havuzlu evinin hikâyesi, karısının gençliği ve güzelliği karışırdı. Bay İzak'ın karısının güzelliği, Bay İzak'ın yerin altında silah parçaları yaptırdığına dair bir söylentiyle gölgelenir, dilden düşerdi. Konducular kafalarında bin türlü soruyla gözlerini buzdolabı fabrikasına dikip bakarlardı.

Çöp bayırlarında kondu fabrikalar dönemi konducuların kafalarındaki bu bin türlü soruyla kapandı. İşçilerin türküleri, İzak'ın kurduğu caminin hocasının, grevin Allah'a karşı çadır açmak olduğunu vaaz eden sesine karıştı. Tüm bu sesler çöp martılarının çığlıklarında, tenekelerin vınıltısında, kondu uğultularında yitti. Çöp direnişleriyle çöp tepeleri durmadan yürüdü. Tenekeler her direnişten sonra kondulardan biraz daha uzağa şehrin çöpünü aktardı. Kondular tenekeleri kovaladı. Konduların

geceleri yürüyen çitleri yeni çöp tepelerine yanaştı. Kondular çoğaldı. Bay İzak Çiçektepe'nin kuruluşuna şahit olduktan sonra birden kayboldu. Adını buzdolabı gazıyla çöp bayırlarının göğüne yazdıktan sonra fabrikasının yönetimini müdürlere, gündüz ve gece amirlerine bıraktı. Çöp bayırlarından gitti.

Ölüler uyandıran kondular yıkan gitti
Havuzlu evlere yaban ellere
Çöp martılarından ürktü de gitti
Ah buzdolabı gazından gözleri yandı da gitti
Gözleri yaşlı da gitti
Ah buzdolabı kamyonla da ley gülüm
İşçiler yayan gitti

Bay İzak'ın gidişi Kürt Cemal'in gidişine benzedi. Cismi çöp bayırlarında görünmese de adı çöp bayırlarının göğünde yazılı kaldı. Kürt Cemal'in Belediye Meclisi'ne girmesinden sonra Donlu Yolda sanayi buzdolabı çıkaran büyük bir fabrika daha kuracağı duyuldu. Bir zaman sonra da fabrika gerçek oldu.

Çöp bayırlarının göğünde yıldız gibi parıldayan yazıdır:

"Kondu mahallesine kahve otel orospu her zaman önce gelir"
Belediye Meclisi üyesi Kürt Cemal

Donlu Yolda sanayi buzdolabı çıkaran fabrikanın gerçek olduğu günlerde, Çiçektepe'de Kürt Cemal'in partisine yazılı olanların bu fabrikada iş bulacağına dair bir haber yayıldı. Çiçektepe konducuları topluca gidip Kürt Cemal'in partisine yazıldı. Çiçektepe erkeği, Çöp Ağasından, Kürt Cemal'den üstü yazılı kart almak için çöp bayırlarının başında, belediyenin önünde büzüldü. Çiçektepe'nin çiçek gibi on delikanlısı, Bay İzak'a işçi oldu. Ötekiler topluca gidip Kürt Cemal'in partisinden silindi.

Çiçektepe'lileri daha sonra, "'Yazılırım da, silinirim de!" diye dik dik konuşturan bu olay, Çöp Muhtar'ın Çiçektepe'de durumunu iyice kötüye götürdü. İşçi mahallesinin kuruluşu sırasında bürokrasiye ettiği heves ve aldığı paralar yüzünden Çöp Muhtar'ın konducularla arası açıktı. Bu açığı kapatırım diye konducuların yanına yanaşması, sonra da önlerine sıçrayıp Kürt Cemal'in partisine yazılmayı çare göstermesi itibarını ayak hizasına düşürdü. Çiçektepe'de günde beş vakit Kürt Cemal'e kılındığına dair laf çıktı. Çöp Muhtar konducuların lafının, küfürünün altında soluk-

suz kaldı. Çöp bayırlarının göğünde parıldayan Kürt Cemal'in yıldız gibi lafını soldurmaktan başka yol bulamadı. Çiçektepe'ye okul açılması lazım geldiğini söyleyerek ciğerini havayla doldurdu. Konduculer, okul lafının sarı musluklar ve konduları sarmalayacak elektrik kabloları gibi yalan laf olacağını düşünüp pek kulak vermedilerse de Çöp Muhtar işi sıkı tuttu. Kendisinin de okulun yapımında bizzat çalışacağına, Çiçektepe'nin resmini gazeteye çıkaracağına yemin etti.

Çiçektepe'nin resminin gazetede çıkacağının duyulmasıyla Çöp Muhtar'a yüz dönüldü. Topluca ayağa kalkıldı. Çöp Muhtar'ın tavsiyesiyle hareket edilip tahta kalıplar çakıldı. Konduların ortasına briket harmanı kuruldu. Çöp Muhtar burnundan ter damlatarak kalıplara ilk harcı döktü. Konducu erkeklerle birlikte briket harmanının içinde resim çektirdi. Kadınların ve çocukların yüzleri düğüne vardı. Gülüşen yüzleriyle resme çıktılar.

Çiçektepe'lilerin resmi gazeteye basıldı. Çiçektepe'ye iki duvarı briketten, üstü tenekeden upuzun bir okul yapıldı. Çöp Muhtar yere çakılan gönlünü okulun damından göğe uçurdu. Yeniden yıldızlardan yükseğe dikti.

Upuzun okula uzun zaman sonra lacivert elbiseli, kravatlı genç bir öğretmen geldi. Konduculeri okulun önünde başına topladı. "Ben bir şiirimde şöyle demiştim:" diye başlayarı duygusu uzun bir konuşma yaptı. O konuşmadan sonra da, öğrencileri dahil, tüm konducularla yazdığı şiirlerden örnekler vererek konuşmayı sürdürdü. Çiçektepe'lilerin "Şiirli Hoca" dedikleri bu genç öğretmen, çöp martılarının beyaz kanatlarının göğe açılmasıyla kararan gökyüzünden büyülendi. Kısa zaman sonra tek başına çöp bayırlarının başında dikilmeyi âdet edindi. Akşam güneşi vurduğunda çöp bayırlarının seyrine doyum olmadığını, insanın içine hüzün dolduğunu söyleyerek konduculeri şaşırttı. Çiçektepe'nin insanın genzini yakan kokusu, çöp parıltıları ve çöp yolundan yükselen dumanlar üstüne sayısız şiir yazdı. Yazdığı şiirleri konduculara okudu. Konducular inanmaz gözlerle başlarını dumanlara, çöp bayırlarına çevirip bakarken Şiirli Hoca Çiçektepe'

nin türkülerini derledi. Oyunlarından bir demet yaptı. Kondu-ların kız çocuklarından bir de halay ekibi kurdu.

Halay ekibi kapı kapı dolanıp konducu çocukların sünnet şapkalarını topladı. Şiirli Hoca şapkaların "maaşallah" yazan pullu yerini arka tarafa getirip öğrencilerinin başlarına taktı. Üstlerine pullu tülbentler örttü. Erkek öğrencilerine yazdığı şiirleri ezberletti. Çöp bayırlarında, düğünlerde çalgıcılık yapan konducu ailesinin oğlu halay ekibinin türkücüsü oldu. Konducular Şiirli Hoca'nın daveti üzerine okula biriktiler. Şiirli Hoca, Çiçektepe'de ekmeklerin üstüne sinen çöp kokularından girip gelecek güzel günlerden söz eden şiirli bir konuşmayla çocukların gösterisini açtı. Çalgıcıların oğlu, elinde kenarları zilli kocaman bir tefle ortaya fırladı. Kızlar dönüp dolanırken "Lorke lorke ayran içmiş karnı da şişmiş!" diye bağırıp çalmaya başladı. Çalgıcı babası gibi dizlerini kırıp yere oturdu. Konducuları güldürdü. Konducular-dan ayağa kalkıp tefin zillerinin karşısına dizilmeye niyet edenler oldu. Çöp Muhtar ve Çiçektepe'nin İhtiyar Heyeti oyuna kalkan gençleri ve öteki konducuları oturtma görevi yüklendi. Çalgıcıların oğlu tefle konducuların önünde çala çala bayıldı. Bacağının kolunun suyu ter olup alnına fışkırdı. Yanaklarından aşağı indi. Sıra çocukların şiir okumasına geldi. Şiirli Hoca çocuklardan birini elinden tutup tahta bir sandalyenin üstüne çıkardı. Çocuk kocaman açtığı gözleriyle kalabalığa baktı. Yüzü heyecandan kül gibi oldu. Ağzından, "Martı martı, kanadı gece," diye, çöp martılarının kanatlı karanlığı üstüne sözler savurdu. Şiirin yarısında durup yutkundu. Çaresizlik içinde başını gökte uçuşan martılara kaldırdı. Ağlamaya başladı. Başı, gözlerinden dökülen yaşlar gibi önüne düştü. Utancından kalabalığa bakamadı. Başı önünde sandalye-den atladı. Gözlerini yaş perdesinin gerisinden korka korka kalabalığa verdi. İlkin Çöp Muhtar'ın sonra Çiçektepe İhtiyar Heyeti'nin, ardından da tüm konducuların ağladığını gördü. Damlaların parıltısıyla olduğu yere çakıldı.

Şiirli Hoca çöp bayırlarının ve konduların şiirini yaza yaza bitiremezken Çiçektepe'ye arkası arkasına sahte fabrikalar kurul-

maya başlandı. Şiirli Hoca elinde kalemi çöp bayırlarının başında fabrika çatan adamlara bakıp kaldı. İçini tuhaf duygular aldı. Kafası şaşkın sözcüklerle karıştı. Kirpiklerinin altında gözleri çaresizlik içinde ağır ağır oynadı. Konduları çevreleyen eski fabrikaların, ta uzaktan görünen apartmanların üstünde gezdi. Sonra cebinden çıkardığı kâğıda, "Sahte deterjanla yıkandı çöp bayırları," yazdı. Yazdığına güldü. Kâğıdını katlayıp cebine koydu. Çöp bayırlarının sırrını nasıl çözeceğini, şiirini nasıl yakalayacağını düşündü.

Şiirli Hoca kalemini avuçlarında sıkarken çöp ayıklayan kızların ve kadınların bir kısmı erkeklerle birlikte sahte fabrikalara işçi oldu. Birkaç gün içinde kurulan fabrikalarda, sabahtan akşama, sahte deterjan, renk renk meyve tozları, meyve suları, ağız dağlayan çikolatalar, beyazlatmayan çamaşır suları, köpürmeyen sabunlar yapıldı. Kızlar, suları şişelere, tozları kâğıtlara doldurdu. Erkekler plastik preslerin başında elleri yana yana çalıştı. Çiçektepe'den sahte meyve tozları, ağız dağlayan çikolatalar öteki kondu mahallelerine yayıldı. Tüm kondularda suya karışınca kesilen deterjanlarla çamaşır yıkandı. Tüm kondularda mavi, kara meyve tozları için çocuklar ağladı.

Konducular bu tozlarla misafir ağırladılar. En kıymetli misafirler için sandıklarda kâğıt kâğıt tozlar sakladılar. Tozlar bilinmedik meyvelerin suları oldular. Sahte fabrikalar durmadan çoğaldı. Konduların içinden Dereağzı Mahallesine doğru uzandı. Zamanla bu fabrikaların olduğu yer 'Çiçektepe Sanayi' adını aldı. Çiçektepe Sanayi'de küçük tekstil atölyeleri açıldı. Sanayi'den gökyüzüne mavi, yeşil, kırmızı dumanlar savruldu. Çiçektepe'nin başına boy boy, renk renk bulutlar oturdu. Konduların üstüne fabrika karları yağarken bulutlar renkli yağmurlar aktardı.

Fabrika karları renkli yağmurlarla eridi. Çiçektepe konduları-nın alnında kara derin harflerle yazılı tüm adlar silindi. Sahte fabrikalar kurulduktan sonra uzunca bir zaman, grev fabrikaları-nın kuruluşuna kadar Çiçektepe'nin kaderini kondu boyundaki bu fabrikalar belirledi. Çiçektepe Sanayi konduların âdetlerini, türkü-

lerini yeniledi. Kondulara bolluk girdi ama yaraların ardı arkası kesilmedi. Çiçektepe, tavanı gökten, duvarları fabrikalardan tek bir konduya dönüştü. Ses sesi boğdu.

Çiçektepe Sanayi, çöp tepelerinin üstünden konducuları ıskıp alınca, çöp tepeleri Şiirli Hoca'ya ve martılara kaldı. Şiirli Hoca, çöp ayıklayan martıları öğrencilerine benzetip uzun bir şiir yazdı. Yazdığı şiiri, içine hüzün dolduğu bir akşam martılara okumak istedi. Başı önünde ağır ağır yürüyerek mırıldandı. Ama martılar Şiirli Hoca'ya kanat silkti. Martılara göre çöp bayırlarının yazılmış yazılacak bir tek şiiri vardı. Onu da çöp bayırlarındaki kondularda yaşayan insanlar çok önceden yazmıştı. Upuzun değildi. Kıpkısaydı. Çığlıklar, bağrışmalar, taşlamalar arasında söylenen bir dizeydi.

Çöpten kesilmek

Çöp ne zaman geçim kaynağı olmaktan çıksa çöp sineklerinin konducuları yiyeceğine dair söylentiler yayılırdı. İnsanlar ağızlarından Çöp Ağası'na ateş püskürür, çöp tepeleri istenmez olurdu. Çöp bayırlarındaki konducuların yaşayarak gördüklerinden süzüp 'Çöpten kesilmek' diye ad taktıkları bu durum çöp direnişlerine işaret sayılırdı. Direnişin ilk kıvılcımıysa kanat çırparak uyuyan bebekleri uyandıran, göğe çıkıp gündüzleri geceye çevirme oyunu oynayan martıları yakardı. Martılar taşa tutulurdu.

Çöp bayırlarının bu durumu yüzünden Şiirli Hoca'nın martılara mırıldanarak okuduğu şiir yarım kaldı. Çiçektepe'lilerin çöpten kesilmesiyle birlikte martılarla konducular arasında çığlık çığlığa bir kavga patladı. Martılar yara bere içinde tüylerini çöp tenekelerinin üstüne saçıp bulutlara kaçtı. Şiirli Hoca omuzlarında martı tüyleriyle, konducuların 'Martı bulutu' dedikleri karanlık bulutlara baka baka çöp tepelerinden çekildi. Martıların ardından, çığlık atan bulutların altında, konduların yamacına çöp taşıyan teneke şoförleri dayak yemeye başladı.

Konducu erkekler kaç gün teneke şoförleri yaka paça tenekelerden indirip çöp tepelerinin üstünde döveceklerini, teneke şoförleri kaç gün tenekeleri boşaltmadan çöp bayırlarından kaça-

caklarını bilirdi. Bu, çöp bayırlarında her yeni kondu mahallesinin kuruluşundan sonra tekrarlanan bir oyun gibiydi.

Ama bu kez oyuna Çöp Ağası, çöp bekçileri ve entarilerinin döşlerini yırtıp tenekelerin önüne yatarak konducu kadınlar da katıldı. Teneke şoförlerinin kanlarının hangi tepenin üstüne akıtılacağı kavga ve tartışması sürerken çöp direnişlerinin bilinen seyri Çingenelerin çöp tepelerinin üstünü tutmasıyla bozuldu.

Çöp bayırlarındaki kondu mahallelerinde Çingenelerin oturduğu toplu kondular olmasına rağmen, Çiçektepe'de direniş heyecanı yüzünden onların konup göçücü, gelip geçici olduğu düşünüldü. Çingenelerin Çiçektepe'ye soluklanmak için uğradıkları sanıldı. Ama Çingenelerle görüşmeye giden konducuların geri dönüp gelmelerinden sonra onların Çiçektepe Sanayi'den göğe vuran renkli dumanların büyüsüne tutuldukları ve çöp tepelerinin başında bir sürü ayıyla birlikte mekânet kuracakları anlaşıldı. Kondulara, Çingenelerin, çöp martılarının yaralarını saracakları ve onlarla birlikte çöpten ayıklayacakları kartonlardan kuracakları evlerde yaşayacakları yayıldı. Bu haberin yayılmasıyla çöp şoförlerinin kanını çöp tepelerine dökmek için hazırlık yapan konducuların hevesi kırıldı. Direnişe ara verildi. Çingenelerin ne olup ne olmadıkları üstüne tartışma açıldı. Böylece, Çingenelerin tarihini bilen Hınık Alhas konduların arasında yitip gitmekten kurtuldu.

Şehrin öbür tepelerinde bir saatte başkalarına kondu kurma marifetini geçim kaynağı yapan Hınık Alhas, tartışmanın başlamasıyla çöp bayırlarının başını tutan Çingeneler ve daha birçok insan soyu üstüne depderin bilgilerle ortaya çıktı. Çingenelerin yurtsuz ve dinsiz insanlar olduklarına dair açıklama yaptı. Açıklamasını barbar olduklarını ekledikten sonra çingenelerin nüfus cüzdanla

rında 'Roman' yazdığını bildirdi. 'Roman'ın yeri yurdu belirsiz insan anlamına geldiğini söyledi. Romanikaların çok uzak bir yerden, yüksekliği gözle görülmeyen, yarısı göğün içinde saklı bir dağdan indiklerine dair bir bilgisini daha konduculara verdikten sonra yüzlerce yıl önce bütün dünyaya dağıldıklarını anlattı. Çingenelerin dünyada dağıldıkları ülkelerin adı Hınık Alhas'ın zihninde tek tek kayıtlıydı. Konducuların ilk kez duydukları, bir türlü dillerini döndürüp söyleyemedikleri ülkelerin adlarını şimşek hızıyla sayıp döktü.

Hınık Alhas'ın burnundaki et yüzünden genzinden söylediğine göre sayıp döktüğü ülke adları tarihte yazılıydı. Çöp bayırlarında değil, dünyada bile bu adları bilen insanlar parmakla sayılacak kadar azdı. Romanikaların kendi ülkelerine gelip yerleştikleri günlerin, konducu gözünde canlanabilmesi için 'Osmanlı İmparatorluğu' diye bir imparatorluğun bilinmesi şartı vardı. Bu yüzden Hınık Alhas Romanikaları bir kenara bırakarak konduculara bir zamanlar yaşadıkları toprakların üstünde adı bu olan bir imparatorluk olduğunu açıklamak zorunda kaldı. Çingeneler hakkında etraflı ve doğru bilgi edinmek için kulak kabartan insanları, padişahlardan, fermanlardan, sokakları tahta döşeli şehirlerden ve altın kapı tokmaklarından haberdar etti. Osmanlı İmparatorluğu için tarihte ne yazılıysa sayıp konducuları şaşırttıktan sonra yeniden lafı Çingenelere bağladı. Onların en önemli özelliğinin üstüne sıkı bir düğüm attı. Çingenelerin çok pis olduklarını söyledi. Tahta döşeli sokakları pislettikleri için ferman çıkarıp çingeneleri şehir dışına atan padişahın ruhunu şad etti. Fermandan sonra Romanikaların, şehrin suyunun kaynadığı bentlere kaçtıklarını anlatarak içini çekti. Romanikaların tarihe yaşadıkları bu güzel şehrin suyunu kirletmiş insanlar olarak geçtiğini haber verdi. Tarih bilgisinden kalkarak onların Çiçektepe'yi kirleteceklerinin, yaşanmaz hale getireceklerinin üstünde durdu. Padişahın Romanikaları bentlerin başından kovalayıp şehir dışına sürdüğünü, Romanikalara savaş açtığını da söyledikten sonra tarihi geriye itip yerine koydu. Çingene kadınlarının çok şişman, çingene erkeklerinin çok zayıf olmasından söz açtı. Konduculara, bunun niye böyle

olduğunu bilip bilmediklerini sordu. Konducular Hınık Alhas'ın ağzının içine bakıp uzun uzun gülmeyi bildi. Hınık Alhas burnunu havaya kaldırarak sorusunun cevabını kendi verdi. Çingene erkeklerinin kemik incelten, et kurutan haplar içtiklerini, gece gündüz uykuda ve rüyada gezdiklerini söyledi. Kadınlarınınsa hergün tüylerini yolup üçer tavuk yediklerini haber verdi. Bu yüzden Çingene kadınlarına ve kızlarına 'Gaco' dendiğini öğretti.

Hınık Alhas'ın Çingenelere dair verdiği bilgiler Çiçektepe'de öyle yankı uyandırdı ki, Gacoların üç tavuğu hergün nerde arayıp buldukları ve nasıl yedikleri günlerce konuşuldu. İnsanı rüyadan rüyaya uçuran haplar, Hınık Alhas'ın adını anmadan önce başına 'Bir diş' diye bir laf koyduğu esrar ve üç tavuk hikâyesi çöp bayırlarındaki öteki kondu mahallelerinde duyuldu. Hınık Alhas' ın anlattıklarına çöp bayırlarında yerleşik Çingenelerle komşuluk eden konducuların ağzından yeni bilgiler karıştı. Böylece Çiçektepe'liler tarafından Çingenelerin düğün kavga âdetleri, küfürleri, çalgıya düşkün oldukları ve ellerinden bine yakın iş geldiği de öğrenilmiş oldu. Ancak Hınık Alhas yine de Çiçektepe'lilerin Çingeneler hakkında öğrendiklerini yeterli bulmadı. Yeniden tarihin tozlu sayfalarını açtı. Padişah tarafından şehir dışına kovalanan Romanikaların Osmanlı İmpataroluğu'na karşı bayrak açtıklarını, uzunca bir zaman savaştıktan sonra topluca çadır kurarak koca bir şehir meydana getirdiklerini de anlattı. Hınık Alhas'ın günlerce bu şehrin adını diline dolamasından, dünyada bir benzerinin bulunmadığını tekrar edip durmasından sonra Çiçektepe'de Alhas'ın bilgisinin dibinin göründüğü sanıldı. Ama Alhas, Romanikaların kurdukları şehirden çok sonra, 1936 yılında ülkelerine yeni bir akın düzenlediklerine geçerek Çingeneler hakkında çöp bayırlarında en çok bilgiye sahip insan olduğunu ispatladı. Üstelik bu akın hikâyesiyle birlikte anlattıklarından sonra konducular arasında onunla dünya ve insanlık tarihi üstüne de bilgide yarışacak kul olmadığı anlaşıldı: Daha çöp bayırları ve kondu diye bir şeyin adı duyulmamışken, dünyanın koca bir ülkesinde, insan kasırgası anlamına gelen 'Devrim' diye bir durum ortaya çıkmıştı. Bu ülkede sürüler halinde Romanikalar yaşıyor-

du. Romanikalar çalgı çalıp dolanırken, insan kasırgası dindikten sonra bu ülkenin adı tarihe 'Komünist' diye kayıtlandı. Güzel ve eski adının üstü karalandı. Bu ülkeye yeni intizam kondu. Çingeneler intizama uymayan barbar insanlar olduklarından nüfus cüzdanlarından 'Roman' lafı silindi. Yerine 'Türk' diye mühür vuruldu. 1936 yılında intizama uymayan bu insanlar böyle bir tuzakla akınlar halinde Türklerin içine sokuldu.

Alhas, akıllara durgunluk veren bilgi derinliğiyle Çiçektepe'ye Çingenelerin gelişini unutturdu. Anlattıklarını, o güne dek kimsenin bilmediği birtakım yerlerin adını anarak, tarih sıralayarak öyle bir süsledi ki konducuların kafasında tüm bu bilgileri nerden sızdırdığına dair merak uyandı. Çingenelerin kuracakları karton evler, insanı rüyaya uçuran haplar umursanmaz oldu. Hınık Alhas çöp bayırlarının lafı en çok edilen konducusu haline geldi. Kondusu kondular içinden seçildi. Yolu ve kapı tokmağı aşındırıldı.

Alhas, kendisine sorulan soruları bir büyüklenmeyle kafasını arkaya atıp gözlerini kısarak cevapladı. Kendisini tüm bu bilgileri biriktirmeye iten nedenleri sıraladı. En çok insanların hangi kökten geldiklerini merak ettiğini ve hayatı boyunca bunun üstünde durduğunu söyledi. Bu çabası sayesinde bütün insan soylarının baş dedelerini ve en büyük ermişlerini öğrendiğini açıklayarak konducuların ağzını aralık bıraktı. Bazı insan soylarının hikâyesini anlattı. Lazların ülkelerine kuzey denizlerinden gelip yerleşen balıkçı kabilelerinin torunları olduğunu haber verdi. Dedelerininse ilk gelen kabilenin başında bulunan Reis İstafanos olduğunu söyledi. Birçok Lazın dedelerinin adını bilmediğini hatırlatarak gülümsedi. Reis İstafanos'un ardından büyük bir Çin ermişini andı. 'Konfekçiyun' diye bir adamın adını diline doladı. Çin ülkesinde yaşayan insanların hayatlarına onun öğütlerini aşıladıklarını anlattı. Konfekçiyun'un öğütlerinden koskoca bir kitapları olduğunu söyledi. Bu kitabın dünyanın en kıymetli kitapları arasında sayıldığını bildirdi. Konduculara Konfekçiyun'un öğütlerinden verdi.

Konfekçiyun'un adı ve öğütleri Hınık Alhas'a Bay İzak'ın ve

Kürt Cemal'in çöp bayırlarındaki ünlerine yakın ün getirdi. Alhas, konducuların ilgisi üstüne kendine gök mavisi parlak bir kumaştan takım elbise diktirme gereğini duydu. Konfekçiyun'un öğütlerini almaya ve gerçek dedelerinin adlarını öğrenmeye gelen konducuları içeri buyur ettikten sonra kondusunun arka odasına çekildi. Gök mavisi parlak elbisesini giydikten sonra da yeniden karşılarına geldi. Arkaya taradığı ve alnında gül yaprağı gibi büktüğü bir tutam ıslak saçıyla kafasını konduculardan yukarı dikti. Tarih ve insanlık dersleri vermek üzere sedire oturdu.

Çiçektepe'liler Hınık Alhas'ın oturduğu yere bakarken çöp tepelerinin üstüne sayılamayacak kadar çok karton ev kuruldu. Martıların yaralı bacakları sarıldı. Martılar cana geldi. Martılar ayıların sırtına konup uçarken karton evlerin içi çöpten ayıklanan çeşit çeşit malzemeyle süslendi. Evlerin bir köşesinden öbür köşesine ip gerildi. Çöpten çıkartılan saçları yoluk, kolları kopuk naylon bebekler üzüm salkımı gibi iplere asıldı. Karton duvarlardan birine çöp tepelerine atılmış eski moda dergileri yapıştırıldı. Dergilerin ön ve arka kapakları açılıp duvarlara tutturuldu. Kalan yerler çöpten çıkartılıp temizlenen renkli parlak kâğıtlarla donatıldı. Tavanlardan aşağı, yassı, yuvarlak şişeler ve üstü resimli teneke kutular sarkıtıldı. Evlerin tabanlarına içleri Romanikaların bile anlamadıkları dillerde yazılı, çöpten çıkartılan ciltli kitaplar serildi. Çöp kitaplarından yapılan sedirlerin üstü martı tüyleriyle örtüldü. Bağlama telleri, tef zilleri ses verdikçe duvarlarda moda dergilerinin boşlukta kalan orta sayfaları süs fenerleri gibi bir o yana, bir bu yana döndü. Renkli parlak kâğıtlar ışık saçtı. Tüyler kanatlanıp karton evlerin içinde uçtu. Çiçektepe kondularına Romanika çocuklarının, Romanika çalgılarının sesleri aktı. Konduculardan Romanika evlerinin içine ve süsüne merak salanlar çıktı. Gidip bakanlar, baktıklarını dillendirenler, duyduklarını çalıp söyleyenler oldu. Çiçektepe kondularına çöp tepelerinin karton süsleri ve "Ay döner hışır hışır, kondular ışır" diye başlayan Çingene türküleri yayıldı.

Kâğıt yorgan altında
Romanlar üşür

Ay hışır hışır döndü. Fabrikalar ışıdı. Fabrikalarda işçiler uçaktan daha hızlı çalıştı. Ay çekildi güneş çıktı. Çöp bayırlarının göğüne buzdolabı fabrikasında çalışan demircilerin çığlıkları vurdu. İşçilerin çığlıklarıyla sarsılan kondularda, işçilerin buzdolabı fabrikasından çıkan demircilerin ardına takılıp minibüs yoluna doğru topluca yürüyüşe geçtikleri duyuldu. Yürüyen işçilerin evsiz barksız işçiler olduğunun, kondulara saldırıp insanların evlerini ellerinden almaya kalkışacaklarının haberi alındı. Bu haberin arkasına, yürüyen işçilerin yol boyunca çalışan fabrikaların camını kırıp yürüyüşe katılmayan işçileri döve döve yola çıkardıklarının söylentisi takıldı. İşçilerin ardından kondular ayaklandı. İşçilerin ellerinde ve başlarının üstünde yazılı bezlerle bağıra çağıra yürüyüp boşalttıkları Çöp Yolu karton evlerden ve kondulardan boşalan insanlarla doldu. Çiçektepe'de yalnızca, kondusunun kapısına, penceresine korkudan tahta çakıp kilit asanlar kaldı. Onlar kondularına bekçilik ederken, işçilerin ardından seyirten insanları, uzaklardan gelen silah sesleri durdurdu. Kalabalık, işçilerin polisle çatıştığı haberiyle dalgalandı. Geri geri akarak kondulara çarptı. Çiçektepe'nin dar sokaklarında parçalandı.

Minibüs yolunda işçilerin üstü yazılı bezleri yırtıldı. Sopaları kırıldı. Güneş hışır hışır döndü. Asfalt yolda, "İşçi hakkı yenmez,

kursakta kalır!" diye haykıran işçilerden biri kurşun yarasıyla düşüp öldü. Güneş usulca çöp tepelerinin ardına çekilip söndü.

Çiçektepe Sanayi'den savrulan dumanlar martıların kanat çırpıntılarıyla parçalandı. Ağır ağır dağılıp göğün alacasına karıştı. Çöp tepelerinin parıltısı kısıldı. Karton evlerde çalgı çalan Romanikalar sustu. İşçilerin sendikalarının kapatıldığına dair bir haber konduları rüzgâr gibi fırlanırken Çiçektepe'nin üstünde sedef düğmeler açıldı. Yıldızlar yandı. Dünyanın kondularla işlengili yüzü karardı, gece oldu. İşçilerin kuşlarından, çadırlarından, sendikalarından bezir getirdiklerini söyleyip yakınanlar erkenden yatıp uyudu. İşçilerin sokağa dökülmesinden sonra şaşkına uğrayıp akıllarını karıştıranlar kondularda toplandı.

Hınık Alhas, dünya ve insanlık bilgisinden yola çıkarak çöp bayırlarına komünistlik geldiğini söyleyenlerin başını tuttu. Kondularda birliğin ve dirliğin bozulacağını ilan etti. Artık insanların gözüne uykunun uğramayacağını açıkladı. Çöp Ağası'nın buzdolabı işçilerinin grev çadırlarına tenekeyle tahin helvası gönderdiği günleri hatırlattı. Bundan böyle Çöp Ağası'nın işçilere helva tattırmayacağı iddiasında bulundu. Çöp Yolu'nun ağzında simit satan konducular ve karton evlerde suskun soluyan martılar helva lafına güldü. Çamlı Bayram, (Çiçektepe'de yalnızca onun kondusunun önünde sivri bir çam ağacı vardı) çöp bayırlarına gelenin komünistlik olmadığını, ellerinde ayyıldızlı bayraklarla kablo ve bisiklet fabrikasından çıkan işçiler olduğunu söyledi. Deniz tarafından gelen işçilerin çöp bayırlarından çıkan işçilere karışıp kavuştuklarında bağırdıkları lafları bağırdı. Elini çırpınır gibi kaldırıp indirdi. "Olacak olandan haberleri yoktu," dedi. Çoğunun yürürken takır takır güldüğünü söyledi. Çeşitli hayvan seslerini, en iyi de kuş cıvıldaşmalarını taklit eden, bu yüzden çöp yolunda işçiler arasında isim yapan Simitçi Mikail, Çamlı Bayram'ın söylediklerine arkacı çıktı. Kadınların başlarında beyaz çatkılarla ilaç fabrikalarından sel köpüğü gibi taşıp boşalmalarını anlattı. İşçilerin yola gelmeyen işçiyi döve döve yola getirdiklerinin yalan olduğuna yemin etti. Düzgün düzgün yürüdüklerini, kadınların

yola yere yıkılıp dövüldüğünü gördükten sonra parladıklarını söyledi. "Kadınlara çok kötü muamele yapıldı," dedi. Kuş gözü gibi ufak iki gözünü şahit tuttu. İnce ince çağıran kadınların çoğunun kolunun belinin kırıldığını anlattı. Yanlarının üstüne tövbe yatamayacaklarını söyleyip dertlendikten sonra ağzını açtı. Kadınların yerlerde sürüklenirken çıkardıkları seslere benzer sesler çıkardı.

Konducular, kadınları sokağa döküp dayak attıran erkek işçileri kınadı. Kadın işçilerin erkek işçilerin namusu sayılacağına dair ateşli bir tartışma başladı. Bir dahaki parlamada erkek işçilerin geride durup kadın işçileri öne dizmemeleri dilendi.

İşçi mahallesinde aynı konu üstüne öfkeli bağrışmalar sürerken Simitçi Mikail, Çiçektepe'de boynunun köküne taş yiyen bir işçiyi canlandırmaya geçti. Ensesini tutup konducuların ayaklarının dibine yere çakıldı. Çiçektepe'lilerin heyecanla açılmış gözlerinin içine baktı. "Kurtarın beni!" diye haykırdı. Yerden kalkıp birden polis oldu. Kaçarken yolun üstündeki tellere takıldı kaldı. Elleri havada iki yana açık polisin korkuyla solumasını yaptı. Hareketlerine konducuları güldürdü. İki elini iki yana indirdi. Bir geralanın (generale 'geralan' diyordu) yürüyen işçilerden birinin önünü çevirmesi ve nereye gittiğini sorması halinde işçinin şaşkınlık geçireceğini söyledi. İşçileri parlayan taylara benzetti. Ne yöne gittiklerini bilmediklerine yemin etti. Geralanlar üstüne söyledikleriyle gönlündekini yüze çıkardı. Bir sade cümleyle lafı bağladı.

Asfalt yolda işçileri
Geralanlar karşılasaydı

İşçilerin taşıp köpürmesine şiir dolu gözlerle bakan Simitçi Mikail'in bu son lafı Çiçektepe'de yürüyüşün ardından söylenen kondular dolusu lafın yakutu oldu. Kıymetli laf kimin kulağına takıldıysa güle güle gözlerine yaşlar doldu. Simitçi Mikail çöp yolunda kuş sesleri çıkararak simit satarken yaşlar yanaklara

kaydı. Mikail yanaklardaki ıslaklığa bakıp adının Çiçektepe'nin göğünde parıldayacağını sandı. Ama bir sabah daha gün doğmadan karton evleri yakıp kül eden bir yangın yüzünden konducular içinden seçilip yıldız olamadı. Yakut lafı karton küllerinin altında kaldı.

Çiçektepe kondularında anlatılan çöp masallarından biri 'Büyük Çöp Yangını' adını taşırdı. Beş Çingenenin yanarak ölmesini, Çingenebaşı Çeri Mahmut'u ve konducu Deli Dursun'u anlatan bu masal çöp bayırlarında yaşayan konducuların dillerinde yer etmiş beyitlerle uzayıp akardı.

Şır çaydanlık şır şır aktı
Deli Dursun damdan baktı

Şır çaydanlık, Çingenebaşı Çeri Mahmut'un karton mekânetinde duran semaverin Çiçektepe'liler arasındaki adıydı. Birbirine geçmeli ince borularla bağlanan çaydanlığı ve kocaman parlak süzgeçli demliğiyle bir ihtişam anıtıydı. Çeri Mahmut, ayna gibi ışık saçan bu semaverin başında bağdaş kurup oturur, kondulardan gelen insanların çürük dişlerini kaplardı. Çeri Mahmut'un karton evine giren, kalaylanmış bakır gibi parıldayan dişler takınıp Çeri Mahmut'un Çingene hikâyeleri damlayan ağzına baka baka dışarı çıkardı. Çeri Mahmut, yalnızca diş kaplamanın değil, konducu damaklarındaki gediklere sahicisini aratmayan diş takmanın, ayna sırlamanın, kapkacak kalaylamanın da ustasıydı. Yedi karısı ve yirmi bir çocuğu vardı. Ama Çeri Mahmut'un gözdesi en küçük karısı Zülika'ydı. Bir Poşha Çingenesi olan

Zülika'yı Çeri Mahmut'un kaçırdığı söyleniyordu. Çeri Mahmut' un karton mekânetine giren konducuların gözlerini kamaştıran Zülika Çiçektepe'de destan oldu. Ay gibi açılıp ışık saçan dişleri, kemer gibi kaşları ve düğümü topuğunu döven iri dalgalı saçlarıyla bir 'Poşha efsanesi' doğurdu. Poşha Çingenelerinin yürek dağlayan güzellikte olduğuna dair bir inanç yayıldı.

Konducuların Zülika'yı dilleriyle yiyip bitirdikleri sıralarda Çiçektepe'nin delisi Dursun anasının kondusunu terkleyip Çeri Mahmut'un dizinin dibine, şır çaydanlığın yanı başına yerleşti. Karton evden kafasını dışarı uzatmaz oldu. Deli Dursun'un Çiçektepe'den karton evlere göçü gülüşerek söylenen bir sürü lafa yol açtı. Giderek gülüşmeler duruldu. Zülika'nın gece çökünce Donlu Yola inip briket harmanlarında Deli Dursun'la oynaştığına dair söylentiler kabardı. Söylentiler şır çaydanlığın başında ayna sırlayan Çeri Mahmut'un kulağına aktı. Çeri Mahmut sırladığı aynaya bakıp kendi el emeği parlak dişlerini göstererek güldü.

Deli Dursun karton evlere göçmeden üç yıl önce Çöp Yolunda ayakkabı boyardı. Bir öğle vakti sandığının başında uyuklarken usturayla kazınmış kafasından güneş yarası aldı. Kafası güneşin ışıklarıyla kızdı. Beyni fıkır fıkır kaynadı. Elindeki fırça boşluğa yuvarlandı. Deli Dursun fırçanın ardından kendini yere attı. Debelenmeye başladı. Kafasını sağa sola vura vura yorgun düştü, iki fabrika bekçisinin kucağında uyudu. Derin solumalarla yattığı yatağından üç yıl kalkmadı. Çiçektepe'lilerin türlü iyileştirme çabalarına maruz kalarak hasta yattı. On dört yaşında düştüğü hastalık kuyusundan on yedi yaşında yarı dalgın bir vaziyette çıktı. Sol kulağına doğru kayan çenesi zamanla ağzının altına oturdu. Ama yerinden oynayan aklı bir daha yuvasına geri dönmedi. Kafasının içinde beşik gibi sallandı durdu. Kafasındaki çalkantılar yüzünden kaşları bezgin çatıldı. Öfkesinden ters bir surat takındı. Gündüzleri ters suratını Çiçektepe'nin sokaklarında gezdirdi. Geceleri kendini avutamadı. Sıkıntıyla göğsünün düğmelerini çözüp kendini yumrukladı. Uzun uzun ofladı. Çiçektepe'liler uyuduktan sonra bir aceleyle dışarı fırladı. Uyuyan insanların kapısına dayandı. Var gücüyle kapıları dövdü. "İçim daraldı

kalkın ulan!" diye bağırdı. Uyuyanlara sövdü. Açılan kapılardan birinden içeri süzüldü. Öfkesinden soluya soluya baş köşeye geçip oturdu. Konducular Deli Dursun'un gece misafirliklerinden yaka silkerken Deli Dursun Çiçektepe'nin sokak aralarında tüm bedenini saran bir titremeye tutuldu. Titremesi geçince yola kıpırdamadan yatıp yorgunluk çıkardı.

Bir gece sıkıntıyla dışarı atıldığında kulağına gelen bağlama seslerine kapıldı. Çeri Mahmut'un çöp tepelerinin üstündeki mekânetini buldu. O geceden sonra konduların kapılarını rahat bıraktı. Ama Zülika'nın kara gözlerine baka baka ikinci bir yara aldı. Yüreği aşk ateşiyle cayır cayır yandı. Deli Dursun kara gözleriyle yüreğini yakan Zülika'dan korktu. Çeri Mahmut'un karton evinden kaçtı. Anasının kondusunun damına çıktı. Gündüzler ve geceler boyu gözlerini kırpmadan Zülika'nın yaşadığı karton evlerden yana baktı.

Ta yazın sonuna doğru çöp tepelerine doğru yürüyen candarmaları görünce yerinden kalktı. Kulakları homurdanan ayıların sesleriyle doldu. Karton evlerin başında martılar küt küt kanat vurdu.

Çöp Ağası'nın beyaz arabası Çöp Yolu'na girip gözden kaybolduğunda karton evlerin önünde Romanikaların bir alçalıp bir yükselen çığlıkları eşliğinde kıyamet koptu. Çeri Mahmut'un ardında sıralanan Romanikalar çöpe yumuldu. Karton evlerin yanında dikilen koca bir çöp tepesi, parıltılı bir gürültüyle kondulardan yana savruldu. Candarmaların göğü hedef alan silah sesleri çöp gürültüsünde boğuldu. Candarmalar Çiçektepe'nin sokaklarına dağıldı.

Candarmaların ardından çöp tepelerinin yamaçlarında hendek kazıldı. Ayılar tek sıra halinde hendeğe yürüyüp çukura hopladı. Bir solukta hendeğin arkasına teneke, taş, şişe yığıldı. Candarmalar Çingenelere doğru harekete geçince taşlar, tenekeler, şişeler ayılara atıldı. Ayılar hendeğe atılan tenekeleri, taşları, şişeleri candarmalara fırlattı. Konducular ayıların aldığı terbiyeyi görmek için damların başında toplaştı. Deli Dursun ayıların gayretini acıklı buldu. Eli çenesinde yere çöküp ağladı. Ayılar kan

ter içinde taş sallarken ağlayarak damdan atladı. Çingenelerin tarafına geçip ayılara taş topladı.

Candarmaların gidişiyle seyir için dama çıkan konducular yere atlayıp karton evlerin yanına koştular. Konducularla Çingeneler birbirlerine karıştılar. Deli Dursun uğuldaşmaların arasından sıyrılıp anasının kondusunun damına döndü. Gözlerini yeniden karton evlere dikti. Buğulanmış bir duygu perdesinin ardından çöp tepelerine baktı. Çiçektepe'nin ve karton evlerin üstüne sessizlik çöktü. Gecenin bir yarısından sonra Çingeneler ve konducular derin uykulara gitti.

Çöp Ağası'nın üç adamı çöp tepelerine geldi. İçlerinden biri sürüne sürüne karton evlere yaklaştı. Evlerden biri usulca tutuştu. Alev kartondan kartona atladı. Martıların tüyleri cayırtıyla yandı. Ayıların postları ateşle yüzüldü. Çiçektepe'nin göğünü yanık tüy ve et kokusu sardı. Çiçektepe Çingenelerin çığlıklarıyla uyandı.

Sokağa çıkan konducular kül olmuş evlerin başında uçuşan martılarla birlikte dönüp duran Çingeneleri gördüler. Uykulu gözlerini kırpıştırarak çöp tepelerine doğru yürüdüler. Çeri Mahmut ölen Çingenelerin ve ayıların başına oturdu. Etrafını öteki Çingeneler aldı. Konducular beş altı adım uzaktan Çingeneleri sardılar. Çingeneler ellerini birbirlerinin ellerine vurarak Romanca bir şeyler mırıldandılar. Konducular ses çıkarmadan Çingenelere baktılar. Ölen ayılar ve insanlar çöp tepelerinin başına gömüldü.

Çöp yangınının ölü külleri Çiçektepe'nin sokaklarında savrulurken karton evler yeniden kuruldu. Martıların yanıklarına salça sıvandı. Kanatları kırmızılandı.

Kar yağdı.

Titreyerek uykuya dalan Çiçektepe'liler Ramazan davulunun tok gümbürtüsüyle uyandı. Kondularda davul sesinin ardından ışıklar yandı. Davulcu karanlığı ışıklı bir yola çevirerek Çiçektepe' nin sokaklarında yürüdü. Tokmağını sallayarak ağzını ayırdı. Karanlığa gömülü kondulara doğru dönüp mani okudu. Davulunu dövmeye hazırlanırken karanlığın içinden, "Git lan burdan lavuk!" diye bir ses duydu. Tokmağı havada asılı kaldı. Ağzını açmaya fırsat bulamadan davuluna, tokmağına, eline, yüzüne ve çıkardığı gürültüye kar gibi küfür yağdı. Davulcu küfürden öte yana geçemedi. Ses çıkarmadan geri çekildi. Sabahın erken saatlerinde Çiçektepe'nin teneke minareli camilerinin süslü kapılarını dövdü. Arkasına kattığı bir dolu konducuyu kovulduğu mıntıkaya götürdü. Gözün gözü seçemediği soğuk ve karlı gündüzde söz sözü bulup yakaladı. Davulcuya sövenin 'Kızılbaş' olduğuna dair bir laf konduları sardı. Gittikçe uzayıp büyüyen bir Kızılbaşlık hikâyesiyle Çiçektepe ayaklandı.

Oğlan anayla kız babayla dönermiş
Semahlardan sonra mumlar sönermiş

Ertesi gün öğle üstü Kızılbaşların cem'i, dedesi, divanesi,

kutsal ağaçları ve dedelere verdikleri armağanlar öteki konducular için sır olmaktan çıktı. Çiçektepe'deki Kızılbaşların on beş ayrı ocağa bağlı oldukları öğrenildi. Dede adlarıyla anılan on beş Kızılbaş ocağın adları ve bu ocaklara bağlı Kızılbaşların memleketleri ezberlendi. Dede müridlerinin konduları saptandı. Kızılbaşların nasıl yatıp kalktıklarının tetkik ve tartışmasına geçildi. Cem ayinlerinde mum söndü yaptıklarına dair laflar dolanırken güneş ışığını kıstı. Lafin cinsine uygun loş ışıklar yaydı.

Hava iyice karardığında Kızılbaşların oruç tutup tutmadıklarını görüşenler ikiye ayrıldı. Kızılbaşların kara üzümle oruç tuttuğunu iddia edenler teravi namazlarını kıldıktan sonra konduların yolunu tuttu. Kızılbaşların kara üzümle oruç tuttuğuna inanmayanlar davulcunun aklına uydu.

Davulcunun öncülüğünde kondularda ne kadar çalgı varsa toplandı. Bağlama, tef, cümbüş, kemençe, zurna ve davuldan oluşan bir çalgı takımı hazırlandı. Takımı sırtlayan çalgıcı konducular önde, gıcık vermeye hevesliler arkada düğün evine gidilir gibi Kızılbaşların oturduğu mıntıkaya doğru yola çıkıldı. Kızılbaş konducuların kapılarının önünde, gece ışıyıncaya kadar, bir aşağı bir yukarı yürüyüp dönmek suretiyle müzik yapıldı. Davulcuya söven konducu korkusundan kapısına, penceresine destek çaktı. Kızılbaşlığın engin hoşgörüsüyle beş kat yorganın altına yattı, ter içinde hülyaya daldı. Hülyası rüyasını kucakladığında çalgılar sustu. Camlardan, kapılardan öfke içinde dışarı uğrayanlarla geçit yapan konducular arasında kavga patladı. Kavga konduları aydınlatan ışığın hızıyla büyüdü. Çeşitli köylerden gelip topluca yerleşen konducular birbirlerine yaslanıp cepheleşti. Kavga sürerken Çiçektepe Sanayi'deki büyük ve tek kahve Kızılbaş konducuların eline geçti. Bu yüzden öteki konducuların Kızılbaşlığın Çiçektepe'deki gerçek durumu hakkındaki bilgileri kısa geceler ve uzun gündüzler boyu toplaştıkları kondularda derinleşti.

Çiçektepe kurulup yerine yerleştikten ancak bir yıl sonra Dede'lerin ziyaretine hazır duruma gelmişti. Şehirde kondu kura

Kızılbaşların Dede'lerine parlak törenler düzenlediklerini duyan Dede'ler çok öncesinden başlayarak şehirdeki kondu mahallelerinin yerine ulaşmışlardı. Para ve armağan umarak konduları dolanan bu Dede'lerin kovulduğundan habersiz olan bir Dede ile oğlu, yine aynı düşlerle uzak bir şehirden yola çıkıp, bir kan bağına tutunarak, Çiçektepe'ye gelmiş, yanlarında da Kızılbaşlığın gereklerini yerine getirmeyenleri dövmek amacıyla, haşmetli bir "Dedelik sopası" getirmişlerdi. Doğduğu günden beri peynir ve tereyağından başka bir şey yemediği için ocağına bağlı insanlar tarafından Allah katında oturduğuna iman getirilen bu Dede'nin sopası Çiçektepe'de böğründe kaldı. Evinde misafir kaldığı konducunun ağzından, bu Dede'nin, aya gidileceğini, televizyonun icat olunacağını çok önceden bilmiş olduğuna dair laflar yayıldıysa da kulak asan olmadı. Dede ile oğlunu aylarca evinde ağırlayan konducu kimsenin itibar etmediğine iyice emin olduktan sonra onları kondusundan çıkardı. Bir zaman Çiçektepe'de onun bunun kapısında armağan umunarak dolandılar. Dede sopasını yadigâr bırakıp bir daha dönmemek üzere Allah katındaki odasına çekilince oğul ticarete atıldı. Dedelik sopasını bir kenara kaldırarak sahte 'blucin' satmaya başladı.

Bu acıklı değişmeyi toplaştıkları kondularda haber alan öteki konducuların biraz olsun yürekleri yumuşamadı. Alttan alta süren kavga yer yer sokak aralarında yumruklaşmalara yükselerek uzadı. Giderek bütün öfke Kızılbaşların Çiçektepe'nin tek kahvesini mülk yapmalarında odaklaştı. Kahveye yapılan toplu baskınların işe yaramamasıyla kabaran öfke sonunda patladı. Çiçektepe' nin on beş ayrı köşesine on beş kondu kahve saçıldı. Kavgacılar bir gün içinde çakılan kahvelere dağıldı. Öbek öbek çanak, tombala ve altıkola başlandı. Kavga kahveleşmeye, öfke kumara dönüştü. Çiçektepe'ye öteki kondu mahallelerinden kumarbazlar gidip gelmeye başladı. Ortalıkta dönüp duran laflardan çöp bayırlarında 'Lado' lakabıyla ün yapan kumarbazın Çiçektepe'ye yerleşeceği anlaşıldı.

Lado çöp bayırlarında kahvelerin yarattığı ilk kahramandı. Çiçektepe'ye yerleşme söylentisinden çok önce hayatının her gecesi coşkuyla işlenip bir ayrı macera yapılmıştı. Çiçektepe'de yalnızca Nato Caddesi'nin üstündeki kahve sayısı yüz elliye çıktığında bile Lado'nun maceraları çöp bayırlarında sözlü kondu edebiyatının en iyi örnekleri olarak kaldı. Hayatı boyunca, "Kumarı icat eden kul mu büyük, Allah mı?" sorusuna cevap arayan Lado'nun kahraman olmasında kendine has giyim ve kuşamının, hayatının romanını yazabilmek için kumardan çalıp feda ettiği zamanın, dört karısını boşama sebeplerinin de payı vardı. Lado yalnızca kumar ustalığıyla değil, hayatındaki renklerin başkalığıyla kumarbazlar içinden seçilmeye hak kazandı.

Lado'nun renklerinden biri beyazdı

Lado, kış ve yaz, ayağından beyaz sivri burunlu, yumurta topuklu ayakkabısını hiç çıkarmadı. Çöp bayırlarının tozlu ve çamurlu yollarından beyaz ayakkabılarını büyük bir dikkatle korudu. Tozlanan ayakkabılarını parlatmak amacıyla arka cebinde koyu kırmızı kadifeden bir bez taşıdı. Kumardan aldığı ilk parayla siyah satenden arkası kemerli iki adet iç yelek yaptırdı. Yeleklerinin kemerine sipsivri boynuzlu madeni şeytan başı toka taktırdı.

Bu şeytan başlarından bir adet de kalın parlak zincirle boynuna astı. Dantele ve pembeye olan düşkünlüğünü ise mintanında yansıttı. Vücudunun üst yanını şafak pembesi mintanla donattı. Mintanına manşet yerine üç kat fırfırlanan dantel diktirdi. İnce bir zevkin ürünü olan yuvarlak geniş yakalı ceketini ve bol paçalı pantolonunu siyah beyaz çubuklu kumaştan seçti. Son olarak ceketinin cebine beyaz bir mendil sokup uçlarını göğsünde gül yaprağı gibi açtı. Adı kahvelerde yankılanırken kıvrak zekâsıyla kendini yeniden yarattı. At arabasından dökülen odunlar gibi tak tak gülmeyi bıraktı. Yüzüne kahramanlığına yaraşır bir tebessüm sindirdi. Her gördüğü çeşmede ellerini uzun uzun yıkamayı alışkanlık haline getirdi. Ellerini, omuzlarını silkeledikten sonra cebinden çekip aldığı beyaz mendile sildi.

Lado kanatları pullu bir kelebekti

Doğduğu köyün çiçeklerinin kokusunu taşıdığına inandığı ilk karısıyla uzun yıllar aynı evin içinde yaşamaya niyetliydi. Ama Lado'nun karısı beyaz ayakkabılarının içine giydiği siyah naylon çoraplarını bir akşam üstü kızgın ütüyle ütüledi. Lado büzüşen çoraplarını avucunun içinde öfkeyle sıkıp karısını dışarı sürükledi. Karısı gözünde biriken yaşlarla Lado'nun bol paçalarına tutunmaya çalıştı. Ama Lado'nun kulakları öfkeyle tıkandı. Karısının yalvarmalarını duymadı. Daha sonraları aracıların ısrarına dayanamayıp karısıyla barışmaya razı geldiyse de nikâhını tazelemeye yanaşmadı. Çocuklarının bakımını üstüne aldı ve karısına yalnız dostluğunu bağışladı.

Lado ilk karısından ayrıldıktan on gün sonra çöp bayırlarında yeni yeni isim yapan bir başka kumarbazın kız kardeşine alt ucunu çaldırdı. Yüreğini yakıp kavuran aşk ateşinin acısına dayanamayarak nişanlandı. Nişanlısı Lado'ya üstü rengarenk pul ve boncuklarla kaplı bir kravat işledi. Lado kravatını pembe gömleğinin üstüne taktı. Düğün için çöp bayırlarının üç büyük kahvesini tuttu. Kürt Cemal'in adamlarının ve çöp bayırlarındaki kumarbazların topluca ziyaret edip bahşiş dağıttıkları düğünden sonra, Lado yedi gün kahvelere çıkmadı. Daha sonraki gecelerde kumar masalarında

herkesi imrendirecek bir yorgunlukla gülümsedi. Ayaklarını uzatıp arkasına kaykılarak gerindi. Ama bu karısı da Lado'nun şafak pembesi mintanını fareye yedirdi. Lado ikinci karısının ihmalini bağışlamadı, kirpiklerini kırpıştırarak onu da boşadı.

Lado başından geçen iki evliliğin kırgınlığıyla üçüncü karısını düğünsüz aldı. Sessizce gelen gelin Lado'nun en yakın arkadaşlarına sade bir törenle tanıtıldı. Lado arkadaşlarına şeker tuttu. Karısı utana sıkıla sedirde oturdu. Ayağındaki aksaklık yüzünden Lado bu karısına sokağa çıkmayı yasakladı. Lado'nun yasağına aylarca boyun eğen kadın dört duvarın arasında bunaldı. Lado'dan habersiz düğüne gitti. Lado, eve geldiğinde tencereleri boş bulduğunu ve o gün aç uyuduğunu ilan ederek üçüncü karısını da getirdiği gibi sessizce babasının evine götürdü.

Dördüncü karısını, ta kalkıp uzaklara gitti, araya taraya buldu, memleketinden aldı. Yaşı yaşının yarısına erişebilmek için üç yıl daha isteyen genç karısına ağırlığınca para saydı. Ama bu karısı da Lado'nun hayatını yazmaya karar verdiği günlerin ertesinde, Lado'nun deyimiyle hissizliğin ve fikirsizliğin kurbanı oldu.

Lado, kemikleşmiş bir kumarbaz olduktan sonra dilden dile dolaşan hikâyelerinin heyecanına kapılarak hayatını roman olarak yazmayı kafasına koydu. Ancak o güne kadar Karacaoğlan'ın hayatına ve şiirlerine yer veren, sayfaları sarı ince bir kitaptan başka bir şey okumamıştı. Bu nedenle Kürt Cemal'in belediyede çalışan adamlarından birine ziyarete gitti. Ondan aldığı romanı su gibi içti. Kafasının içinde sıraya koyduğu anılarını herkesten gizli tutarak bir deftere geçirdi. Bu alıştırmalar sırasında umudu kırıldı. Ancak çöp bayırlarında Lado'nun roman yazacağı yayıldı. Lado, özenle giydirdiği bedenini ağır bir yükün altına yatırdığının farkına vardığında vakit geç oldu. Lado'nun roman yazacağını duyan kapısını çaldı. Konduların kumarbazları onu yüreklendirmek için yarışa kalktı. Lado'nun hayatının romanı, haklı bir yanılgı yüzünden konducular tarafından çöp bayırlarının romanı olarak anlaşıldı. Lado'ya konduculardan davet yağmaya başladı. Gittiği evlerde sırtı ve ayaklarının altı minderlerle donatıldı. Birbirlerinin

ağzından laf kaparak başlarından geçen bin bir acıklı olayı anlatan insanların titrek sesleri Lado'yu duygulandırdı. "Hep beraber güzel bir roman yapalım," diyen konducuların karşısında borçlu kaldı. Çöp bayırlarının olmasa da kendi hayatının romanını yazmaya karar verdi. Her gün kumar uykusundan iki saat erken kalktı. Evinin arka odasına kapandı. Altı ay sonra romanının ilk yarım sayfasını yazmayı başardı. Lado, yazdığı yarım sayfayı kumar arkadaşlarına ve kahvede bulunan öteki heveslilere okuttu. Okuyanlar Lado'nun yazacağı romanın o güne kadar yazılmış romanların en büyüğü olacağında karar kıldı. Lado, yazdığı yarım sayfayı okuyan insanların yüzlerinde açılan gülümsemeleri gördükten sonra hız aldı. Büyük bir güvenle odasına kapandı. Bir ay kahvelerin yolunu unuttu. Uykudan uyanır uyanmaz kalemini kaptı. Kâğıtların başına çöktü. Bir ay boyunca kırlaşan saçlarına tarak sürmedi. Ayağından çıkarmadığı pijaması iki dizinden yırtıldı. Evin içinde, karısının, çocuklarının yüzüne bakmadan rüyadaymış gibi dolandı. Bu nedenle karısının gözlerinde biriken öfkenin farkına varmadı. Lado kendi kurduğu bambaşka bir evin içinde dalgın dolaşırken karısı çileden çıktı. Lado'nun düşlerle döşediği yolunu çevirdi. Yumruklarını sıkıp Lado'nun karşısına dikildi. Lado karısının çığlıklarıyla öfkeye boğuldu. Çabuk çabuk soluduktan sonra üstüne çullandı. Düşle gerçek arasında gidip gelen insanların pamuk ipliğine bağlı dengesini bozmanın ne demek olduğunu ona gösterdi. Kadın boş bir çuval gibi yere serildi. Lado karısını bırakıp perdelere, duvarlara tutundu. Korku içinde bağrışan çocuklarını koyup dışarı atıldı.

Lado ciğerlerine çöp bayırlarının havasını hasretle çekerken karısı Lado'nun yazdıklarını yaktı. Lado için bu bir yıkım oldu. Karısını boşadı. Ama içinde açılan yaranın acısından ve göğsünü zorlayıp burnundan çıkan öfkesinden kalemi eline alamadı. Olanları unutmak için kendini yeniden kumara verdi.

Lado, dokuz çocuğu, beşinci karısı ve iki eşya yüklü kocaman kamyonla Çiçektepe'ye geldi. Seyir için toplaşan Çiçektepe'liler Lado'nun karısını dünürcü gözüyle süzüp fısıldaştıktan sonra

eşyaları indiren Lado'ya el verdiler. Konducu kadınların yerinerek bakışmaları altında kamyonlardan tuhaf sırmalı koltuklar, aynalı dolaplar indi. İşlemeli örtüler, halı minderler, parlak yüzlü yorganlar gözleri kamaştırdı. Lado'nun eşyalarını tek tek içinden sayanlar, Lado'nun karısına imrenenler çıktı. Konducuların iç çekmeleri arasında eşyalarını içeri atan Lado kumar uykusuna yattı. O andan başlayarak Çiçektepe'lilerin Lado'nun gerçek yaşantısına şahitlikleri başladı. Lado'nun karısı beraberlerinde getirdikleri dokuz çocuğu kollarından tuttu. Hışımla evden dışarı çıkarıp tek tek sokağın ortasına attı. "Lado uyuyacak, it olan evine gitmesin," diyerek kapıda toplaşan konducuları kovdu. Bekleşmekte diretenleri taşladı. Elinde bir upuzun sopa ve eteğinde taşlarla kapısının önüne, sokağa çömeldi. Konducular gülüşmeler ve uğuldaşmalar arasında Çiçektepe'nin sokaklarına dağıldılar. Lado'nun karısı Lado uyanıncaya kadar kapıdan ayrılmadı. Evlerinin sokağına köpek, çocuk, tavuk ve konducu uğratmadı. Lado uyanıp kumar giysileriyle parmaklarının ucuna basa basa kahvelere gittiğinde en küçük çocuğu kucağına çıkıladı. Geri kalan çocukların yarısını eve bekçi bıraktı. Yarısını ardına kattı. Çiçektepe'lilere kendini daha iyi tanıtmaya çıktı. Kondu önlerini geze geze Çiçektepe'lilerin hayatları hakkında eksik kalmış bilgilerini tamamladı. Daha önce nerelerde oturduklarını saydı döktü. Lado'nun kendisi için akıttığı 'pankınot'ların hesabını çıkardı. Lado'nun iyi huylarını çalımlanarak, yatıp kalkmak istemediği zamanlar Lado'nun kendisine kayış çekip dövdüğünü ağlayarak anlattı. Lado'nun önceki karılarının sırasıyla ağızlarına sövdü. Onlardan yadigâr kalan iki çocuğun tepesini sumsukladı. Konducuların laf sündürmedeki ustalığına kapılıp sırlarını açığa vurdu. Konducu kadınların hayret içinde bakıştıklarını görüp zamanı unuttu. Sağında solunda sızan çocuklara aldırmadan son çaldığı kapıda sabahın en sessiz saatlerine kadar oturdu. Lado kumar yorgunluğuyla karısını eve sürüdü. Bağırttıra bağırttıra dövdü. Lado'nun karısının ağzından saçılan laflarla cebelleşip uykuya dalanlar uyandı. Çiçektepe'de herkes bir gün içinde gördüklerinden, duyduklarından memnun kaldı.

Lado'nun gelişi, Lado gelmese de Çiçektepe'de yaşanacak olan bir dönemi erkene aldı. Çiçektepe'nin tarihine 'Kahveler açıldı bahardan önce' ara başlığıyla geçen bu dönem, kocaları kahvelere giden kadınların ağzından yakılmış türkülerle, intizarlarla, küfürlerle dolup taştı. Bu dönemi üstünde taşıdığı renklerle, kendine has tavırlarıyla ve maceralarıyla süslemekten başkaca kabahati bulunmayan Lado'ya Çiçektepe'nin kadınları düşman kesildi. Lado, kâğıt tutmaktan içeri kıvrılı kalan parmaklarını dirseklerinden büküp öne uzattığı kollarının ucunda oynata oynata yürürken kadınlar camlardan, kapılardan sokağa döküldü. İçlerinden bazıları arkasından tükürdü.

Borç aldığı on bin lirayı Lado'ya ütülen, sabahın karanlığında elinde upuzun sicimle kondusuna gelen ve kondusunun tavanına kendini asmaya yeltenen konducuyu ipten indiren karısının, gözünde yaşlarla yaktığı türkü:

Ütülmüş kumarda geldi ki oyoy
Bana bakmayan gözünden bildim
Siftimiş parayı ki Lado uykuda
O yana uçmayan oyoy kuşlardan bildim

Bu acıklı türkülere kulak tıkayan Çiçektepe'li erkekler Lado'nun kumar bilgisinden ve yaratıcı zekâsından yararlanarak çeşit çeşit göz boyayan kâğıt numaraları ve kâğıt oyunları geliştirdiler. Bu oyunlar içinde en büyük etkiyi, tavanların alçaklığına, çatıların çürüklüğüne dayanarak ortaya çıkardıkları 'Sabaha Karşı İntihar Oyunu' yaptı. Kumar için karılarının altınlarını satan, borçlanan, karısının cüzdanından para çalan erkeklerden sonra, kadınlar arasında da yaygınlaştı. Oyunu yanlış kuran üç konducu hayata gözlerini yumdu. Sokakta erkeklerle kadınların toplu kavgası, çocukların kahvelere baskını günlük olaylar haline geldi. Lado'nun kadınlar tarafından dört defa yolu kesildi. Lado üçünde kadınlardan dayak yedi. Şeytanının zinciri koptu. İki yeleği parça parça edildi. Lado'nun karısı ve çocukları sokağa adım atamaz oldu.

Tüm bunlar yüzünden oyuna oturacak erkeklerin ön konuş-

maları giderek 'Kumara saygı' törenlerine dönüştü. Kumarcıların arasında şifreli bir dil gelişti. Her akşam Lado erkekleri yüreklendirecek bir macerasını aktardı. Lado'yu dinleyen konducular birbirlerinin bileklerine yapışarak uzun uzun tokalaştı. Kadınların baskınlarına karşı kahvelerin kapı arkalarına demir sürgüler takıldı. Destekler çakıldı. Kumarın güvenliği için nöbet tutuldu. Kumar hali yavaş yavaş etkisini gösterdi. Lado'nun taklitçileri türedi. Çiçektepe'de erkeklerin kimlik yerine iskambil gül destesi ve zar taşıması zorunlu sayıldı. Bu gayret sonucu Çiçektepe öteki kondu mahallelerinden ayrıldı. Kumar cenneti katına çıktı.

Bu arada kadınlar aralıksız olarak kahveleri taşa tutup tek tek camlarını kırdı. Kahveciler kahvelerine cam taktırırken konduların arasına bir kahve daha kuruldu. Yeni kurulan kahveler kumarcılar arasında sessiz sedasız paylaşıldı. Gecenin geç saatlerinde karılarını dayakla sindirenler kahvelerden çıkıp kondularının yolunu tuttular. Gidenlerin ardından kondularından ipi kıranlar sandalyelerin üstüne şilteleri yaydılar. Kırık ipliler, gittikçe sesi kısılan kopuk kopuk muhabbetlerle uykuya bağlandılar. Lado çevresinde toplaşan kumarcı kalabalığın sağladığı güvenle kazancını yokladı. İki dudağının arasından korka korka çıkardığı sesiyle paralarını saydı. Sayarken rahat uyku yatağından kaçtı. Lado karanlığa diktiği bakışlarıyla uykuyu çağırdı. Bir o yana bir bu yana dönüp durdu. Yine de Lado'luğu çöp bayırlarında kimseye bırakmadı. Kadınların küfür çığlıklarıyla kesilen yolunda kumar inancıyla uyku arayarak yürüdü. Zabıta Memet'in oğlu ekmek bıçağıyla kumar oynadığı kahveyi basıncaya kadar Çiçektepe'de tutundu.

Yine, havlayan köpeklerin üstüne kahvelerden solgun kumar ışığı vuruyordu. Zabıta Memet'in sahte deterjan fabrikasında çalışan karısı uyku tutmayan içini çekip sedire oturdu. Başını cama dayadı. Perde aralığından, gökyüzünde parıldayan on yıldıza ve bir tek yarım aya bakarken gözleri sulandı. Delik deşik parmak uçlarını gözlerine bastırarak ağladı. Yıldırım annesinin ağlamasına dayanamayıp ekmek bıçağını kaptı. Atlı gibi kondudan çıktı. Annesi uyuyanları sesleyip ayağa dikinceye kadar babasının

sevdiği kahvenin kapısına dayandı. Kumar nöbetçisinin karnına bıçağı dürtüp kahveyi açtırdı. Sırtını kapıya verip elinde sipsivri tuttuğu bıçağa babasını gösterdi. Zangır zangır titredi. "Sizde hiç utanma yok mu?" diye ağzını kocaman açtı. Kendinden kumara geçenlerin ağızlarına, yüzlerine sıçtı. Yarın Allah'ın hesap soracağına, el kadar bebeklerin yüzlerine işeyeceğine dair bir nutuk çekti. Kumarcılar utançtan tere battı. Hepsi gözlerini yere dikip başlarını masaya yıktı. Yıldırım, yüzüne bakamayan kumarcılara acıdı. Sesini yumuşatarak, "Ben hepinizin çocuğu yaşında olurum," diye başlayan gerçekten dokunaklı bir başka konuşmaya geçti. Kumarcılardan bazılarının ağladığını görünce elindeki nimet bıçağından güç aldı. Lafı uzattıkça uzattı. Zabıta Memet yerinden kalkıp oğluna bir tokat attı. Yıldırım sendeleyip düştü. Babasının avradına söverek doğruldu. Bir tokat da o yapıştırdı. Araya girmeye uğraşan Lado'nun karnına bıçağı sapladı. Korku içinde dışarı atıldı. Kahvenin önünde toplaşıp bağıran kadınların kucağına düştü. Kadınların, "Hepsini öldür hapse gir, kurban olduğum biz sana bakarız," diye çağıldayan sesleri kulaklarında patlayınca bayıldı.

Yıldırım'ı alıp giden üç kadının ardından kahvenin önünde kıyamet koptu. Çiçektepe'den, "Lado bıçaklanmış!" diye bir haber kanatlandı. İşçi ve karton mahallesinde ne kadar insan uykudaysa uyandı. Lado, Çiçektepe'de mekânet etmeyen kumarbazların kucağında arka kapıdan kan damlatarak kaçtı.

Ramazan davulundan on beş kahve ve kumar sevinci çıkartan Çiçektepe, Lado'nun kaçtığı gecenin sabahında mezarlıkta yapılan bir operasyondan sonra yine marifet saçtı. 'Anarşist' diye bir lafın anlamını kovalarken, konduları soyup soğana çeviren bir çeteye kavuştu.

Mezarlıktan gelen çok silah sesi tek silah sesine düşerek sustu. Susan sese uçan üç martı, mezarlıkta saklanan üç yabancı gencin Çiçektepe'ye, geceleri sokağa çıkan insanları kesmek maksadıyla geldiklerini öğrendikten sonra çığlık çığlığa konduların tepesine döndü.

Üç genç ölü güvenlik kuvvetlerince Çiçektepe'den götürülürken çıkan söylentilere, çoğu konducu 'martı lafı' diyerek güldü. Lado adının kulaklarda bıraktığı müziği, anarşist lafının yabancı ezgisine değişen çok az insan çıktı. Çok az insan, radyoya başını dayayıp gözünü gazetelere çevirdi. Çöp bayırlarındaki kabadayıların uzun zamandır silah ve kesilme korkusundan arındırmak için gayret gösterdikleri kondularda, insanların kumar sevinci söylentilerden üstün geldi. Operasyonun ardından alev alan ağızların ateşi çabucak söndü. Ama, Çiçektepe adı çöp bayırlarının haritasına yazılmadan çok önce, anarşist lafının altına yatan ve henüz

kondularda tanınmayan bir korku kımıl kımıl ederek büyüdü. Konducu erkekler kumar baygınlığıyla kahvelerde otururken, anarşist lafının kondulara mezarlıktan sıçraması, korkuyu etle, sütle besledi. Çok sürmeden eşini kaybedip tek dolananlar mezarlığın yakınından geçemez oldu. İşçi mahallesinde konduların aranmasından sonra Çiçektepe'de kadınlar anarşist lafına asıldı. Kocalarına korku vermek isteyen kadınların ağzından bir sürü dehşet verici hikâye kondulara yayıldı. O güne kadar derin bilgilerle konduları sarsan seçkin konducuların anarşist lafının anlamı üstüne yarışa tutuşmaları korkuyu körükledi. Yıldırım'ın kumarcılara çektiği nutuk ve Lado'yu bıçaklaması üstünde uğursuz uğursuz laflar dönüp dolaşmaya başladı. Yıldırım adının anarşiste çıkmasından korkup Çiçektepe'den kaçtı. Yıldırım'ın kaçması konducuları anarşistlerin içlerinde barındıkları düşüncesine götürüp sapladı. Korkusunu konuşarak atmaya kalkışan konduculardan birinin doğduğu köyde doksan dokuz kişiyi kesen 'Bolşevik Memet' diye bir adamdan laf açması doğru olmadı.

Çiçektepe'nin gözü kara dört delikanlısı hemen o günün gecesinde üstlerine birer çul attı. Başlarına kara yaşmak doladı. O geceden sonra bir tek konducu bir sokak arkasına savuşamadı. 'Karabela Çetesi' Çiçektepe'yi inim inim inletti. Geceleri sokağa çıkan insanları kesmediyse de yavaş yavaş ömürlerini tüketti. Çiçektepe'de bir ay içinde kazandığının yarısını Karabela Çetesi'ne soyulmayan kalmadı. Bu arada üç gece üstüste cebini Karabela'nın avucuna boşaltanların sayısı bin beş yüzü aştı. Odacı Sefer, dördüncüsünde hüngür hüngür ağladı. Kendisiyle birlikte niye ağlamıyorlar diye çocuklarına dayak attı.

Konducuların, insanın neresinde asılı bulunduğunu hâlâ keşfedemedikleri akıl takımları, o sıralar Çiçektepe'de bir bankanın şube açmasına mana bulamadı. Bankanın kapısında meraklı konduculardan oluşan bir kalabalık toplandı. Konducu çocuklar bağrışarak bankanın önünde dayalı duran çelenklerdeki çiçekleri yoldu. O çiçekler de Çiçektepe'nin öteki çiçekleri gibi fabrika artıkları yüzünden koklanamadan soldu. Ama Çiçektepe bankanın

açılmasıyla bir cadde daha kazandı. Bankanın bulunduğu sokağa, üstünde 'Banka Caddesi' yazan mavi parlak bir levha asıldı.

Bankanın açıldığı ilk gün Çöp Muhtar'ın para yatırması, sonra da çalımlanarak bankanın yararlarından laf açıp ortalığı velveleye vermesi, Çiçektepe'lilerle bu banka arasında gösteriş hissi bağının kurulmasına neden oldu. Çöp Muhtar'ın buzdolabına koymak için iki tavuk getiren, Çiçektepe'de iddiacılığıyla ün yapmış bir konducunun kızına, Çöp Muhtar, "Baban tavuk yiyeceğine bankaya para yatırsın," deme gafletinde bulundu. Kız, tavukları buzdolabına koyduktan sonra, koşup Çöp Muhtar'ın dediklerini babasına yetiştirdi; iddiacılığı ve sert mizacı yüzünden 'Albay' lakabını giyinmiş olan babası, kondusundan çıktığı gibi Çöp Muhtar'ın kapısına dayandı. İki tavuğunu geri isteyip öfkeyle kondusuna döndü. Ertesi günden tezi yok bir buzdolabı satın aldı. Kondusunun duvarına dayadı. Duyduğu lafın yarı yarasını sardıktan sonra bankaya gitti. Ne kadar parası varsa bankaya yatırdı.

Bu olayın Çiçektepe'de yayılmasıyla Albay'ın itibarı arttı. Albay'ın her yakaladığına banka cüzdanını çıkarıp göstermesinden sonraysa Albay'la konducular arasına bir soğukluk girdi. Onun buzdolabıyla, "Herkes neyini isterse koysun!" diye övünmesi; Albay'ın karısının konducu kadınlara, "Allah Çöp Muhtar'dan razı gelsin, bankada paramız oldu çok şükür," diye gıcık vermesi Çiçektepe'lileri sinirlendirdi. Herkes gitti, Albay'ın buzdolabı aldığı yerden buzdolabı alıp kondusuna getirdi. Buzdolaplarını duvarlara dayayan konducular birer ikişer bankaya çekildi. Banka cüzdanlarını koyunlarına sokan konducuların yüreklerine şıp şıp sevinç damladı. Sevinç şıpırtılarından sonra Çiçektepe'liler arasında bitmek bilmeyen bir eşya yarışı başladı. Kim kondusuna ne aldıysa ötekilerin bir kere görmesi yetti. Kısa zaman içinde satıcılar Çiçektepe'lilerin huyunu keşfetti. Bir satıcı Çiçektepe'nin tüm kadınlarına likör takımı satmayı başardı. Bir başka satıcıdan da konduların tüm kadınları kırmızı tül perde aldı.

Çiçektepe'de eşya yarışı tüm hızıyla sürerken Kürt Cemal konducuların çok zaman önce hep birlikte düşünü kurdukları siniemayı çöp bayırlarının orta yerine kurdu. Böylece, sırtının kamburu yüzünden evinde aç oturan ve boyunun ufaklığından dolayı sürekli bir biçimde 'Mercimek' hakaretine uğrayan konducuya Çiçektepe'de eksik olan afiş gezdirme işiyle karın doyurma yolu açılmış oldu. Mercimek, ortası oyuk omuzuna afiş tahtasını attı. 'Aşk, zulüm, kan, acı intikam' diye takım halinde bir laf ezberleyip bağırmaya başladı. Eşya yarışı, onun konduları inleten güven uyandırıcı sesi yüzünden sinemaya gitme yarışına dönüştü.

Deli Gönül gözlerine uykuyu sinemada düşürdü

Yüzünü sinema kapısında yağmurlarla yıkadı. Biletçi, saçından, kirpiklerinden damlayan sulara bakıp Deli Gönül'ü parasız içeri aldı. Deli Gönül sevinerek içeri sekti. Biletçi, "Kız evin yok mu senin?" dedi. Deli Gönül omuz salladı. Biletçiye dilini çıkardı. Biletçi, Deli Gönül'ün memesine bir avuç attı. Deli Gönül geriye sıçrayıp biletçiye sövdü. Biletçi güldü.

Kocaman apartmanlar Deli Gönül'ün kocası

Sırtında halı, apartmanların sokağından geçti. Yorgun yürü-

dü. Bir başka sokakta durup başını yukarı kaldırdı. Bakışları, saçları sapsarı bir kadının kırmızı boyalı çığlığına çarptı. Kadının çığlığı iki kapıcı olup Deli Gönül'ün şaşkın kocasının iki yanına düştü. Halı satarken halı çalmaktan hapse atıldı. Hapiste bir adamın karnını deşti.

Dilli düdüklü kondular Deli Gönül

Solgun ışıklı Çiçektepe. Yakında fabrika bacaları. Alacakaranlık. Deli Gönül'ün gözleri kocasının yollarına düştü.

Yollar başka kapılara çıktı. Deli Gönül Çiçektepe Sanayi'de el işçiliği yapan kocası hapiste bir kadın buldu. Yalvar yakar oldu. Kadın kocasını ziyarete giderken onu da yanında götürdü. Deli Gönül hapishanede bağırdı çağırdı. Yerlerde tepinip kondusuna döndü. Yalnız yalnız uyudu. Çiçektepe Sanayi'de tekstil atölyesinde kesimci olarak çalışan kara kaşlı bir usta Deli Gönül'ün yalnızlığına göz koydu. "Sana bir elbise dikiyim de, giyin kız!" diye Deli Gönül'e bir dil dokundurdu. Deli Gönül'ün iki gözü gülerek uçup çiçekli bir kumaşa kondu. Kumaşın üstünde pır pır etti. Kara kaşlı usta çiçekli kumaşı Deli Gönül'ün üstüne tutup omuzlarını elledi. Saçlarını koklayıp tel tel iğneye geçirdi. Çiçekli kumaştan, büzgülü, yakası kayık bir elbise dikti. Deli Gönül'ün elbiseyi giyince başı döndü. Kara kaşlı kesimcinin kucağına oturdu. Deli Gönül hep debelenince kesimcinin dizleri yoruldu. Deli Gönül'ü dürtükleyip bir başka ustanın dizine verdi. Deli Gönül dizden dize geçip Çiçektepe'den uzaklara gitti. İki yıl çöp bayırlarında görünmedi. İki yıl sonra yanına yaşlı bir adam katıp Çiçektepe'ye geri döndü. Yaşlı dostunu, "Amem Şemsi'nin kocası olur," diyerek kondudan konduya dantel torbası gibi yanında taşıdı. Çok geçmeden Amem Şemsi'nin Kocası'nın bir sürü akrabası, arkadaşı, tanışı ortalığı kapladı. Deli Gönül'ün kondusunu soranların sayısı çoğalınca konducular, insanların ardından, "Öğretmen mi olursun?" diye çağırmayı bıraktı. Sokaklarında kaybolan iyi giyimli yabancılara öğretmenliği yakıştıran konducuların işin aslını kavrayınca yüzleri asıldı. Konducuların yüzleri asılınca Deli Gönül, "Benden namuslu varsa karnını doyursun," diyerek hırçınlaşmaya

başladı. Kapısını döven üç müşterisine arka arkaya bıçak çeken Çiçektepe'li erkeklerin karşısına çıktıktan sonra da resmen Çiçektepe'nin ilk orospusu sıfatını kazandı. "Bana börek size ne gerek!" diyerek kavga dövüş yabancıları kondusuna aldı. Amem Şemsi'nin kocası kavgalara dayanamayıp Deli Gönül'ün yanında sürüklenmekten vazgeçti. Gözlerini yumup öldü. Deli Gönül'ün dayanağı göçünce Çiçektepe ilk orospusuna sahip çıktı. Konducu erkekler bir kese kâğıdı üzüme, bir kalıp peynire Deli Gönül'le yatıp kalktı. Kimisi veresiye defteri tuttu. Deli Gönül parasını vermeyen erkeklerle dalaştı. Karılarına baskına vardı. Kondularının camlarını taşladı. Hırsından ağladı. Kızgınlıktan buharlaşan gözleri bir tek sinemada cam gibi parladı. Yüreği daralınca çıplak ayaklarına nayloni terliklerini takıp sinemaya koştu.

Şıpıdım şıpıdım ah şıpıdım bir kuştu

Çiçektepe'nin midesi çöp bayırlarının göğü kadar genişledi ki bu şıpıdım kuş kondu aralarında uçtu. Sinemaya koşan kadınların sayısında her geçen gün artış oldu. Filmlerdeki artistlerin sahiden ölmediğini keşfedinceye kadar kadınlar kondu yollarına çok yaş döktü. Yaşlar kuruyunca artist gibi kol bacak açan genç kızlar, başörtü tanımayan kadınlar çıktı. Tirintaz Fidan'ın gece derslerinden sonra keyif isteğine tutulan kadınlar bu defa kocalarının eline ayağına aşk isteğiyle yapıştı. Kahvelerde kumarı yaşayan erkekler, aşksızlıktan hıçkırığa boğulan, gözbebeklerini yana devirip bayılan, tir tir titreyen karılarını dayakla ayılttı.

Çiçektepe'li kadınların açılıp saçılması, teneke minareli camilerden birinde müezzinlik yapan Hacı Hasan'ın burnunun iman direğini sızılattı. Hacı Hasan, "Çiçektepe'nin kadını ne olacak yarabbim!" düşüncesiyle cami avlusunda durgun gezerken, *Kuran*'ı yirmi yedi kez hatmetmiş olduğu Çiçektepe'de herkesçe bilinen kızı çaresi bilinmeyen bir hastalığa yakalandı. Kondularının önüne, cama, pencereye çıkamaz oldu. Hacı Hasan kızının yüzüne dua üstüne dua üflediyse de şifa bulmadı. Hastalık kızı alıp öbür dünyaya götürdü. Konducular el birliğiyle gözyaşlarını yanaklarından aşağı salıp burunlarını çeke çeke müezzinin kızını kaldırıp mezarlığa gömdü. Kız bir ay geçmeden hortladı kalktı. Kolları, bacakları yanık içinde Çiçektepe'ye babasının kondusuna ağlaya ağlaya geri döndü. Müezzin, "Allahın taksiratı!" diyerek kızını, başına dört kenarı iğne oyası beyaz bir tülbent atıp sedire oturttu. Sedirin olduğu bölmeyi basma bir perdeyle odadan ayırdı. Kızını perdenin arkasına sakladı. Dışarı çıkıp Çiçektepe'nin tek tek camilerini dolandı. İmamların kulağına kızının öte dünyadan kalkıp geri geldiğini fısıldadı. Hacı Hasan kondusuna dönmeden Çiçektepe öyle bir ayağa sıçradı ki haberin kimin ağzından yayıldığı anlaşılamadı.

Müezzinin kızı kondularına doluşan insanlara önce perdenin

ardından yavaş bir sesle *Kuran*'dan ayet okudu. Ayetin ardından, kolu ve bacakları açıkta dolaşan, saçlarını örtmeyen kadınlara ibret olsun diye Allah'ın kendisini bu dünyaya geri çıkardığını açıkladı. Korkuyla birbirlerine sokulan kadınlara, yüzünü tülbentiyle kapatıp perde aralığından yanık kollarını gösterdi.

Müezzinin kondusunun önü haberin çöp bayırlarının öteki mahallelerine ulaşmasıyla mahşer yerine döndü. Gece yarısı, müezzinin kızıyla konuşmak için sıra bekleyen konducular kızın dileği üstüne birbirlerinin eteklerine, kollarına yapışarak korkulu bir uğuldaşmayla dağıldılar. Kalabalık çekildikten sonra müezzin, kızının kollarına, bacaklarına kapladığı, isle kararttığı balmumunu sıyırdı. Kız yorgunluktan sedirin üstüne külçe gibi yığıldı. Uyuyakaldı. Sabah müezzin namaz vakti kızını sesledi. Kollarını, bacaklarını balmumuyla yeniden kapladı. Üstüne sıvadığı isi tazeledi. Kızının kolunu, bacağını karartıp kondusunu ziyarete hazır etti. Kız babasının tembihlediği yeni lafları dilinin dişinin arasından tekrarlayıp sedire oturdu. Ağzına iki lokma bir şey atmadan kondulardan çıkan insanlar kapılarının önünü tuttu.

Bir süre sonra Çiçektepe'ye şehrin öteki kondu tepelerinden insanlar yağmaya başladı. Müezzinin kondusu, derdine deva arayan insanların gidip geldiği bir şifa kondusu haline dönüştü. Hacı Müezzin kısır kadınları okuyup üflemeye, gönül yaralarına muskalar yazıp yakmaya başladı. Kızıyla konuşan insanlardan para almadıysa da şekere, çaya, pirince hayır demedi. Kondusu çuval dolusu şekeri, çayı, pirinci almaz olunca bir bakkalla anlaştı. Haftanın bir günü kondusunu ziyarete kapattı. Satışa çıktı. Boşalan çuvalları, öte dünyadan haber soran, kara çarşaflara sarınan, kolunu, bacağını kapatan konducu kadınlar üç gün içinde ağzına kadar yeniden doldurdu. Çuvallar doldukça müezzinin kızı coştu. Öte dünyanın ağaçlarını, karpuzunu, kavununu, evlerini, ırmaklarını anlattı. Bu dünyada sinemaya giden, namazı orucu terkeden insanların kaynar sudan buzlu suya daldırılırken attıkları çığlıkları seslendirdi. Perdenin ardından kesik kesik inledi. Boğazında boğup dışarı çıkardığı kısık sesi polisin kulağına gitti. Bir ikindi vakti kondularını polis bastı. Müezzin kolları iki

bileğinden bağlandı. Hapse atıldı. Kız, kolundaki, bacağındaki balmumunu sıyırıp kocaya kaçtı.

Bu olaydan sonra inanç sarsıntısı geçiren Çiçektepe'li kadınların yüzünde derin şaşkınlık izleri kaldı. Çiçektepe'li kadınlar yüzlerinde açılan izleri örtmek için gözlerinin etrafına, yanaklarına, dudaklarına boyalar sıvandı. O güne kadar yedikleri hiçbir dayağa benzemez bir dayağın altında bir bir yeniden toplandıklarında, Çiçektepe Sanayi'nin renkli bulutları kıskançlıktan çatladı.

Çiçektepespor'un elinde kırbaçla kondu aralarında koşan başkanı Şini Erol, tamir atölyelerinde çalışan konducu delikanlılara futbol yıldızı olma düşünü aşıladı. Çiçektepe futbol takımının parlak oyuncusu Hıdır, bu düşün peşinden öyle bir hırsla koşturdu ki, Şini Erol'un süt ve yumurtanın yerini tutar dediği yarım kilo fındığı her gün yiyebilmek için annesini sabah akşam para dayağına yatırdı. Hıdır'ın düş kardeşleri de para koparmak için aynı yolu seçince Çiçektepe'nin kadınları birer birer 'Fındık dayağı'nın altında toplandı.

Fabrikadibi Mahallesi'nde cam, ayna ve kuş satan Şini Erol, futbol aşkına hayatını Çingene ve konducu gençlere feda etti. Çiçektepe futbol takımının parlak oyuncularını maçlardan önce dükkânına kapattı. Sırtlarına çıkıp sırasıyla hepsine uzun uzun masaj yaptı. Maçlardan sonra oyuncularını toplayıp hamama götürdü. Sırtlarını, karınlarını, bacaklarını özenle ovdu. Hamam sefasından sonra oyuncularına fırından yeni çıkmış sıcak ekmek aldırdı. Uyguladığı beslenme programı gereği sıcak ekmeklerin arasına ikişer paket sana yağı döşetti.

Maçlarda gol atan futbolcularını kulak memelerinden öpen Şini Erol babasıyla abraza düşen delikanlılardan birini dükkânına bir yatak atıp yanına aldı. Geceleri bu delikanlıyla dükkânında birlikte kaldı.

Şini Erol, konducuların deyimiyle dükkânında 'sıcak yaparken', Çiçektepe, Şini Erol'un dükkânında ve tüm kondularda sürüp giden saadeti bozacak bir haberle çalkalandı. Hükümetin çöp bayırlarında kurulu konduları otuz güne kadar yıktıracağı duyuldu. Çöp Muhtar, ardına Çiçektepe'nin İhtiyar Heyetini alıp belediye binasına gitmek için yola çıktı. Daha onlar Donlu Yola inmeden konducular üç kişilik başka bir heyet kurdu. Kurulan heyet şehrin arka tepelerinde kondu kurulacak uygun bir arazi bulma işiyle görevlendirildi. Heyet üç gün şehrin uzaklarını dolandıktan sonra, çamların arasından mavi parlak denizi gözleyen üstü dümdüzlek bir tepe buldu. Çöp Muhtar elinden avucundan kayıp giden muhtarlığını kurtarmak için çırpındıysa da, Çiçektepe Kondu Yeri Heyeti'nin ardına katıldı. Çöp Muhtar'a "Seni gene muhtar yapacağız," diyen kondusunu ıpıssız koydu. Dümdüzlek tepeye gitti.

Çiçektepe'lilerin mavi parlak denizi gözleyen dümdüzlek bir tepenin başını ölçüp biçip deştiklerini haber alan hükümet, Çiçektepe'yi yıkmaktan vazgeçti, kondulara kâğıt göndererek Çiçektepe'nin kurulu bulunduğu mıntıkanın 'Vakıf' diye bir şeyin malı olduğunu bildirdi, Çiçektepe'lileri yetmişer bin lira toprak işgal parası ödemeye çağırdı. Bu parayı ödeyenlerin her yıl Vakıf'a kira vermek şartıyla kondularında oturabileceklerini beyan etti. Bu beyandan sonra ilk iş olarak aileler bölündü. Gelinler, yaşlılar ve çocuklar parlak mavi denize bakan dümdüzlek tepenin başını beklemekle görevlendirildi. Ötekiler Çiçektepe'nin geleceğinden sorumlu oldu.

Çiçektepe Sanayi'de koltuk ponponu imal eden bir atölyede çalışan Mustafa Gülibik, belediyenin önünde konducuların dürtüklemesiyle "Kurban olduğum Atatürk," diye başlayan bir konuşma yaptı. Dedesinin seferberliğe nasıl gittiğini anlattı. Dedesinin ardından evlerindeki av köpeğinin bile savaşa gittiğini, yedi yıl ortalıkta görünmeyen köpeğin dedesiyle birlikte savaştan geri dönüp geldiğini açıkladı. Bu sahibine sadık köpeğin tüm köyü ağlattığını söyledikten sonra dedesinin ve köpeğinin Yunan'a karşı savaşırken öldüğünü söylemeyi unutmadı. Dilini ağzının içinde

nasıl döndürdüyse "Çiçektepe'yi biz Atatürk'ten emanet aldık," diye bir lafı kaldırıp belediye binasına doğru fırlattı. Diline güç toplarken suratı ter içinde kaldı. Bir eliyle terini silip bir elini havaya kaldırdı. Çiçektepe'yi kimseye mülk etmeyeceklerine dair yemin içti. Konducuların bağırıp çağırmasının heyecanına kapılıp kendinden geçti. Vakıf'ın anasına bilmemneler dikeceğini ağzından kaçırdı. Ettiği küfür yüzünden Çiçektepe'lilerden bol alkış topladı. Kendini sıka sıka, incele kırıla konuşmayı bıraktı. Küfür arkasına küfür sıraladı. Çiçektepe'lileri dağıtmaya çalışan candarmalar havaya ateş açmak zorunda kaldı.

Söve saya Çiçektepe'ye çıkan konducular arasında Mustafa Gülibik'in konuşmasının yerinde olup olmadığı üstüne tartışma çıktı. Bazı konducular kendileri de alkışladıkları halde küfürü işe karıştırmanın doğru olmadığında birleştiler. Bazılarıysa geçmiş gitmiş birtakım savaşlarla Çiçektepe'nin bir alakası bulunmadığını öne sürdüler. Mustafa Gülibik'in dövülmesiyle sonuçlanan bu tartışmalar sırasında yalnızca onun dedesinin köpeğinin değil, Çiçektepe'lilerin dedelerinin tümünün de köpeklerinin savaşa gitmiş olduğu açığa çıktı. Konducular toplaştıkları evlerde köpek hikâyelerini yarıştırırken dört resmi giysili adam Çiçektepe'ye Vakıf'tan geldiklerini söyleyerek konukları dolaştı. Sahte makbuz karşılığı para toplayıp arkalarında dört köpek hikâyesi de onlar bıraktı.

Resmi giysili dört adamın gittiği yerden ses gelmeyince, onların anlattıkları hikâyelerin de uydurma olacağından kuşkuya düşüldü. Belediye'de çöpçü kadrosunda yer etmiş konducuların araştırmacılığına başvuruldu. Uzun zaman sonra çöpçüler, çöp bayırlarının haritasında Çiçektepe'nin adının karalandığının, yerine kırmızı boyalı kalemle 'Vakıf' diye yazıldığının haberini getirdiler. Bu haberle konducuların ağzında 'Vakıf' lafı birden alev aldı. Birlik ve beraberlik içinde dilekçeler yazılıp kâğıtlar imzalandı. Hep beraber karakola, Belediye'ye gidildi. Hiçbir zaman ne olduğu tam olarak anlaşılamayan 'Vakıf'ın altından Çiçektepe'ye çıka çıka yeni bir isim çıktı.

Çiçektepe'liler harita üstünde mahallelerinin adı değiştikten

sonra, aralarındaki birlikten yola çıkarak dümdüzlek bir tepenin başını ölçüp biçip kurdukları yeni mahallelerine koydukları 'Birlik Mahallesi' adını değiştirdiler. Birlik Mahallesi adının yerine 'Çiçektepe' adının verilmesini kararlaştırdılar. Çiçektepe, Vakıf Çiçektepe ve Birlik Çiçektepe olarak ikiye ayrıldı.

> Birlik Çiçektepe, Vakıf Çiçektepe'den o kadar çok, o kadar çok uzaktaydı ki Çiçektepe'li çocuklar Birlik Çiçektepe'ye gitmek için yola çıkıldığında gökyüzüne bakıyorlardı.

Çiçektepe'lilerin aynı anda bu iki mahallede birden oturmaya kalkışmaları çocukları yordu. Birlik Çiçektepe'yi göremeyen yaşlı ve yatalakları hacca gitmeden önce Birlik Çiçektepe'yi dünya gözüyle görme düşlerine sürükledi. Vakıf Çiçektepe ile Birlik Çiçektepe arasında mekik dokuyan insanları gözyaşlarıyla uğurlamak, kucaklayarak karşılamak âdet haline geldi. Çiçektepe'lilerin her gün koltuklarının altında ufak tefek eşya taşıyarak ve sonunda toplu bir taşınmayla var edip taçlandırdıkları Birlik Çiçektepe adıyla bin yıl yaşadı. Gözden ve gönülden düşen Vakıf Çiçektepe'ye yeni adı bir yıl dayanmadı. "Çiçektepe Esrar Zulası", "Çiçektepe Fuhuş Yuvası" diye başka başka isimler aldı.

Çiçektepe'liler iki mahalle arasında akıl oynatırken, makineleri sesli, işçileri sessiz çalışan Çöp Yolu fabrikalarından çok sayıda erkek işçi çıkartıldı. Çiçektepe'li kadınların kulağına erkek işçilerin yerine kadın işçiler alınacağı çalındı. Fabrikaların kapısında toplaşan Çiçektepe'li kızlara nişanlanıp nişanlanmayacakları, kadınlara doğurup doğurmayacakları soruldu. Nişanlanmayacak ve doğurmayacaklar seçilip işe alındı. Fabrikalarda iş bulmak umuduyla nişan atanlar, karnında yuvalanan bebeklerini aldırmak için ebeye koşanlar çıktı. Kadınların ayaklarının Çöp Yoluna bağlanmasıyla Birlik Çiçektepe yaşlılara ve erkeklere kaldı. Kadınların çoğu Vakıf Çiçektepe'de, erkeklerin çoğu da Birlik Çiçektepe'de işe güce dalınca aile faciası diye bir şey ortaya başını çıkardı. Birlik Çiçektepe'de yıkım tehlikesi olduğu için karılarının üstüne o taraflardan evlenmeyi ertelemek zorunda kalan üç Çiçektepe'li

erkek, yıkımı atlattıktan sonra ilk solukta o tarafları gezip dolanıp karılarının üstüne karı aldı. Bunlardan birinin nikâhlı karısı, üstüne kuma gelen kadını, Birlik Çiçektepe'de yolda giderken iki bıçak sallayıp öldürdü. Vakıf Çiçektepe'den kalkıp Birlik Çiçektepe'ye varan, iki güne bir ortalığı ayağa kaldıran nikâhlı karısını da bu kumacılardan biri testereyle doğradı. Öbür konducunun yeni karısı pılısını pırtısını toplayıp kaçtı.Kaçan kadın canını kurtardıysa da canını kurtaramayan kadınların ve erkeklerin sayısında gün günden artış oldu. Birlik Çiçektepe'de bakkal dükkânı işleten konducu Ehmail, Vakıf Çiçektepe'de ampulde çalışan karısının başını açtığını, kahvelerin önünden geçerken saçlarını erkeklerin yüzüne savurduğunu haber aldıktan sonra, Vakıf Çiçektepe'nin yolunu tuttu. Karısının saç diplerini kanattı. Daha sonraki günlerde daha da diktatör çıkarak, gezmeye gittikleri bir akşam, koluna girmemesini fırsat bilerek, karısını gerisin geri kondusuna sürüdü. Boynuna tel dolayıp boğdu.

Öteki konducu erkekler Ehmail kadar diktatör çıkamadıysa da Vakıf Çiçektepe'de olup da bıçaklanmayan, şişlenmeyen, kurşunlanmayan konducu kadınlar 'büyük marifetli' sayıldı. Buna karşılık Birlik Çiçektepe de sık sık kadınların baskınlarına sahne oldu. Sadece iki konducu erkek Birlik Çiçektepe'de ikinci kere evlenerek çoluk çocuğa karışmayı başardı.

Vakıf Çiçektepe'den erkeklerin çekilmesiyle boşalan kahvelere öteki mahallelerin konducu erkekleri, Çöp Yolundaki tamir atölyelerinde çalışan usta ve kalfalar gelip yıkıldı. Bir de Romanikalar karton evlerinden çıkıp az aşağı yürüyünce Vakıf Çiçektepe tamam oldu. Çiçektepe Sanayi'deki atölyelerin üst katları 'Dükkân evlerle' doldu. Dükkân evlere, konducuların 'O yerli' dedikleri bir sürü kıçı başı açık kadın toplandı. Gündüzleri dükkânlarını kapalı tutan 'O yerli'ler geceleri çalıp söylemeye başladı. Islık şakırtısından kondular oynadı.

O yerlilerden iri yarı bir kadın, Vakıf Çiçektepe'ye adımını attığı ilk günden başlayarak tüm dikkatleri üstünde topladı. Adının Emel olduğu söylenen bu kadının erkek gibi kalın bacakları, kocaman kafası vardı. Kırpık kırpık saçları sarı boyalıydı. Anjel, Mari diye iç gıcıklayıcı adlar takınan bir sürü 'O yerli'nin başını eğerek geçtikleri sokakları, yüzüne karşı söven konduculara aldırmadan sakin bir biçimde, üstüne yük bindirilmiş katırlara has yürüyüşüyle adımladı. Üç adımda bir durup çıkık çenesini yukarı kaldırdı. Durduğu yerde kıçını üç kez sağdan sola döndürdükten sonra öne bir tek ayağını attı. Ayağını atarken memelerini silkeleyip salladı. Emel'in Vakıf Çiçektepe'ye gelmesinden kısa bir

zaman sonra konducu kadınlar toplaştıkları evlerde onun yürüyüşünü taklit edip gülmeye başladı. Konducu kadınlar arasında 'Katır Emel' diye ün yapan Emel, yanına giden erkeklere, "Benim üstümden hiçbir erkek yarım saatten erken kalkamaz," diye övündüğü için kahvelerde 'Yarım saatlik' adıyla tanındı. Acıklı hayat hikâyesini kendi ağzından dinleyenler gözyaşlarına boğuldu. Kocasının hırsızlıktan hapse düştüğünü, hapiste adam vurduğunu duymayan kalmadı. Ardından ıslık öttürenlere salladığı kıymetli küfürler çöp bayırlarındaki kondu mahallelerinde dilden dile dolaşırken 'Yarım saatlik'in sahte kadın olduğuna dair söylentiler çıktı. Erkekler arasında sahte kadın olup olmadığı üstüne tartışmalar kızıştı. Yarım saatlik önünü çeviren erkeklere sövüp sayarak memesini göstermeye başladıysa da söylentilerden sonra yürümesinin keyfi kaçtı. 'Yarım saatlik'i uzak bir kondu mahallesinde kucağında bebekle kadınların içinde otururken gören postacı konducunun şahitliği geçerli sayılmadı. 'Yarım saatlik', kahvelerin önünden geçtiği her defasında saldırıya ve hakarete uğradı. Orasını burasını elleyip her köşe başında memesini açması için alkış tutan insanları Vakıf Çiçektepe'de bıraktı. Gözünde yaşlarla sövüp sayıp bağırarak çöp bayırlarından ayrıldı.

Katır Emel ayrıldıktan sonra, yürüyüşü, sövüşü ve gülüşüyle onu sık sık hatırlatan Deli Gönül'ün yıldızı yeniden parladı. Kapısını çalan konducu erkeklerin sayısı aniden arttı. Dükkân evlerdeki kadınların adına özenen Vakıf Çiçektepe'li delikanlılar Deli Gönül'e 'Kristin' diye ad taktılar.

Kristin gözünde yaşlarla kondu aralarında söverek uçarken Vakıf Çiçektepe'nin ana caddeye bağlanan daracık yollarında 'Gazino Otel'ler açıldı. 'Gazino Otel'lerin kapılarına yanıp sönen cinsten sarı, kırmızı, mavi ampuller takıldı. Kondulara ışık kırpan ampullerin üç gün içinde içleri söndü. 'Gazino Otel'lerde müzik yapma işine sıvanan Çingeneler en kıvrak havaları öyle dokunaklı tellerden çaldılar ki, Gazino Otel'lere efkâr dağıtmaya gelen insanlar duman olup savruldu. Masaların az uzağında yan yana dizilmiş sandalyelerde oturan edalılar eğilip memelerini göstere-

rek, öne kıvırdıkları dudaklarını pespembe dilleriyle yalayarak müşterileri avutamadı. İçki ve Çingene çalgısınınetkisiyleefkârdan komaya giren insanlara el altından esrar ikramında bulunuldu. Esrardan uçan insanlar kanat çırparak Çingenelerin göreneğine kondu. Çingeneler göreneklerine konan insanlara duygu ve düşünce dünyalarının kapısını açtılar. Gazino Otel'lerde başlayan muhabbet karton mahallede ve Vakıf Çiçektepe'nin kahvelerinde koyulaştı. Vakıf Çiçektepe'de yaşayan konducular bir zaman sonra Çingene yaşantısının gölgesinde kaldı. Çingene dilinin kalıntıları konducuların argosuna yerleşti. Konducu çocukların oyunlarına 'Aynur gudunur, Ayudum gudumu' diye Çingene tekerlemeleri girdi. Çingene çin çinler, arkası bit bitler, ellerinde tombala torbalarıyla Vakıf Çiçektepe'nin köşe başlarını tuttu. Sabahın erken saatlerinde koyunlarına sigara dolduran Gacolar karton mahalleden çıkıp dükkân evlerin sıralandığı sokaklara dağıldı. Ve Güllü Baba'nın konducuların kulaklarından silinip giden en son düşü de gerçeğe uğradı.

Bir dolu insan kabuk bağlamış çöp tepelerinin üstünde kurulan konduları, çöp tepelerinin parıldayan yamaçlarını, içinden otlar, çiçekler fışkıran parıltıları görmek için Vakıf Çiçektepe'ye aktı. Çöp Yolundaki fabrikalarda çalışan işçiler ellerinde bayraklarla sahneye çıkıncaya kadar Çiçektepe kondularında Çingenelerin sesleri yankılandı.

Çiçektepe gudutepe çiçeken gudune

Latife Tekin

BERCİ KRİSTİN ÇÖP MASALLARI

roman

Latife Tekin'in ilk romanı **Sevgili Arsız Ölüm** büyük bir ilgiyle karşılandı. Birkaç ay içinde birbiri ardına dört basımı yapıldı. Eleştirmenler bu genç yazarı övgülerle değerlendirdiler:

"Cinleri, perileri, hayalleri ve sorunlarıyla koyun koyuna yaşayan köylüleri sergileyip, taptaze bir hava estirmişsin. Son otuz yıllık toplumsal gelişmemiz, kırsaldaki dağılış, kentlere yığılış, bu yığılmanın içerdiği nice sorun, çocukluk hayallerinin alacası arasında, ne güzel anlatılıyor."

— Attilâ İlhan

"Bu 'cinli kız' Türkiye'de yaşayan insanların çok kalabalık bir kesiminden seçtiği kişilerin inançlarını, tutkularını, sevgilerini, öfkelerini, boşinanlarını, sürekli didişmelerini anlatırken, nerdeyse, ülkemizdeki 'akla aykırı yaşama biçimi'nin nedenlerini de sergiliyor." **— Memet Fuat**

"Düşle gerçek iç içe. Güçlü bir mizah duygusu. Dörtnala, soluk soluğa bir anlatım. Yer yer halk deyişlerinden yararlanma. Latife Tekin gözlem yeteneği ve belleği güçlü bir yazar. Romanın ayrıntılarla yazıldığını biliyor."

— Fethi Naci

"Nihayet, yirmi yıllık toplumsal oluşum, kendi özgün kültürel ürününü veriyor."

— Murat Belge

Adam Yayıncılık Latife Tekin'in ikinci romanı **Berci Kristin Çöp Masalları**'nı bu durmadan genişleyen ilgi ve sevgi ortamına güvenle sunar.

adam 220